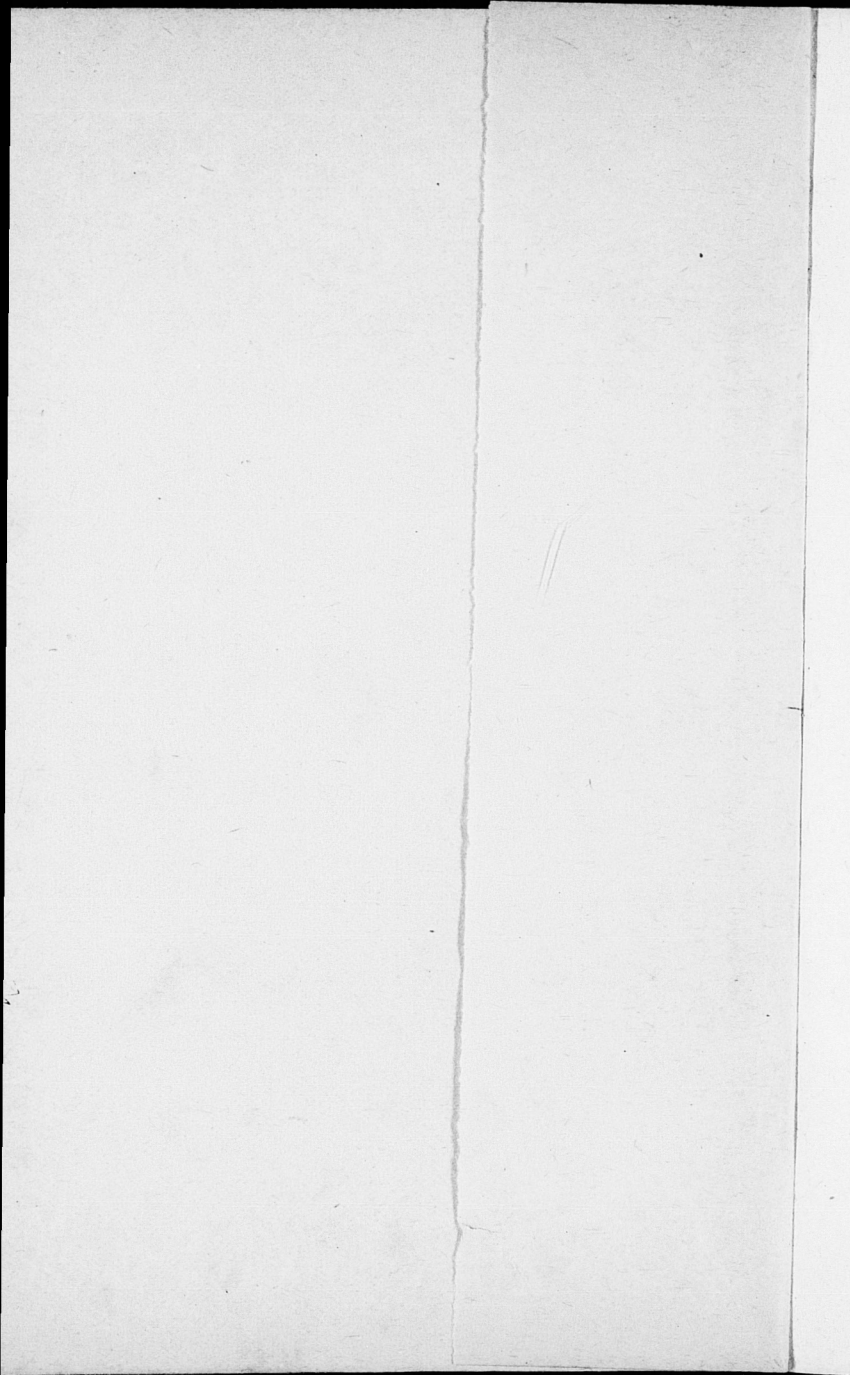

605

Per
~~Vak~~ 166

Per 166.
605

DE GELOOFSBELIJDENIS.

CATECHETISCH HANDBOEK

TEN DIENSTE

DER KATHOLIEKE JEUGD.

UITGEGEVEN TEN BATE

VAN DE

BROEDERSCHAP DER H. KINDSHEID,

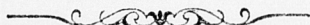
DOOR

A. B. LEYSER,

Pastoor.

Het is beter dat de geleerden mij niet ver-
staan, dan dat de kinderen mij niet begrijpen.

H. AUGUSTINUS.

's HERTOGENBOSCH, Markt A. 14. G. MOSMANS.

1880.

Liturgische Vereeniging
Aartsbisdom UTRECHT
Volgnummer Bibliotheek

1061

IMPRIMATUR.

Harlemi,
die 10 Septembris 1880.

J. A. VAN DEN AKKER,
Libr. Cens.

LIEVE KINDEREN !

Met het oog op uwe nog niet geheel ontwikkelde geestvermogens, en de noodzakelijkheid van de kennis der geloofswaarheden, schreef ik dit boekje, waarin op eene beknopte wijze de waarheden der geloofsbelijdenis, overeenkomstig uw bevattingsvermogen, duidelijk zijn verklaard en ontwikkeld.

Geve God, lieve kleinen! dat de lezing en het nuttig gebruik van dit werkje, strekken tot Zijne meerdere eer en glorie, alsmede tot nut en zaligheid uwer zielen; dan zal ik mijne moeite en mijn arbeid ruimschoots beloond achten.

DE SCHRIJVER.

Veenhuizen,

op 't feest van den H. Aloysius

1880.

he
bi
an
w
ne

g
ee
sa

z
d
g
k
b
w
b
P
n
v
c
c

EERSTE LES.

WAT IS DE GELOOFSBELIJDENIS?

Het is u bekend, mijn kind! hoe de titel luidt van het boekje, dat ik u ter lezing en onderrichting aanbied nl. de *geloofsbelijdenis*. Zij bestaat uit twaalf artikelen, die den verkorten inhoud uitmaken van al, wat de Christenen moeten gelooven, om zalig te kunnen worden.

Deze geloofsbelijdenis wordt ook wel *Symbolum* des geloofs of der Apostelen genoemd, wijl zij, volgens eene vrome overlevering, door de twaalf Apostelen is samengesteld.

Hoor eens, wat de H. Augustinus ons dienaangaande zegt. Deze groote Kerkleeraar is de meening toegedaan, dat de Apostelen, alvorens te scheiden, om volgens het gebod des Heeren, den volkeren het Evangelie te verkondigen, op eene bijzondere ingeving des H. Geestes besloten, de voornaamste geloofspunten in korte bewoordingen bijeen te voegen, ten einde ze zoo des te beter den geloovigen in het hart en het geheugen te prenten en tegen vervalsching te vrijwaren. Tevens moest die belijdenis een kenteeken zijn, waardoor de ware geloovigen, ten tijde van vervolging, van dwalenden en ongeloovigen te onderscheiden waren.

In de nabijheid van Jeruzalem ziet men heden nog de spelonk waarin, volgens de overlevering, de Apos-

telen zich bezig hielden met de samenstelling der geloofsbelijdenis; eene gemakkelijke taak, wijl zij persoonlijk de waarheden uit Jezus' mond hadden opgevangen. Genoemde spelonk heeft den vorm van een kelder, en is bijna twintig el lang; haar gewelf wordt, ter gedachtenis aan de Apostelen, door twaalf bogen ondersteund.

Denk niet, mijn kind, dat de geloofsbelijdenis alle waarheden bevat door Jezus geleerd; neen, zij bevat alleen de noodzakelijke, die ieder mensch in het bijzonder moet kennen en gelooven ter zaligheid. Uit hoofde dier noodzakelijkheid hebt gij, nog wiegkind zijnde, bij monde van Peter en Meter, gezegde geloofsbelijdenis reeds afgelegd; later bij uwe eerste H. Communie, hebt gij haar zelf voor God en de wereld herhaald, of zult die nog herhalen.

Hoe die waarheden nu te verstaan zijn in hun aard en wezen, leert ons de *Openbaring* neergelegd in de *H. Schrift* en de *Overlevering*, alsmede de wijze waarop God moet gediend worden, in *Wien* wij zeggen te gelooven. De volgende les zal u dit verduidelijken.

O God! sterk mijn geloof en hoop,
 Zoo nauw aaneen verbonden;
 'k Verzaak, als eens bij mijnen doop,
 Aan duivel, vleesch en zonden.

VRAGEN.

1. Hoe luidt de geloofsbelijdenis?
2. Uit hoeveel punten bestaat zij?
3. Waarom wordt zij ook wel het Symbolum der Apostelen genoemd?

4. Wat leert ons de H. Augustinus dienaangaande?
5. Met welk doel is de geloofsbelijdenis door de Apostelen samengesteld?
6. Bevat zij alle geopenbaarde waarheden?
7. Kunnen zij zalig worden, die de waarheden verwerpen in de geloofsbelijdenis vervat?

TWEEDE LES.

GODSDIENST, OPENBARING, H. SCHRIFT,
OVERLEVERING.

De mensch, niet waar, mijn kind! die schoone en goede hoedanigheden bezit, verdient daarom onze hoogachting en onzen eerbied. Is dat waar, dan zijn wij aan God de grootste hoogachting, liefde en aanbidding verschuldigd, wijl Hij een oneindig volmaakte Geest is, en alle goede eigenschappen, in den uitgestrektsten zin des woords, bezit. Die *aanbidding* nu en die *vereering*, welke de mensch God bewijst, noemt men *Godsdienst*.

Het is evenwel niet onverschillig op welke wijze God aangebeden en vereerd wordt, want joden en heidenen zouden dan met de Christenen op ééne lijn staan. Wij moeten Hem aanbidden en vereeren op eene Hem aangename en welgevallige wijze. Die wijze kan de menschelijke rede niet bepalen of omschrijven, wijl zij slechts eene oppervlakkige kennis van God bezit. Wilde God dus, dat de mensch Hem naar waarde zoude aanbidden en vereeren, dan moest Hij ons ook zeggen, wat we moeten *gelooven*, *doen* en *laten*; hoe wij Hem op eene waardige wijze onzen verschuldigten eerbied

bewijzen en Hem aanbidden moeten. Dit heeft Hij gedaan. Iets nu wat onbekend is, bekend maken, heet men *openbaren*.

De aard en de wijze van God te vereeren en te aanbidden, door God bekend gemaakt, wordt *de geopenbaarde Godsdienst of de Goddelijke Openbaring* genoemd.

Persoonlijk, mijn kind! heeft God echter niet tot ons gesproken. Hij heeft de heilige geheimen en waarheden op verschillende tijden aan heilige mannen, gezanten, geopenbaard, b. v. aan Adam, Abraham, Mozes en de profeten. Vele van die door God geopenbaarde waarheden zijn door heilige mannen onder bijzonderen bijstand des H. Geestes opgeteekend en in een boek vereenigd, hetwelk *H. Schrift of Bijbel* genoemd wordt.

Het boek, dat waarheden bevat, die door God, vóór Jezus' komst op aarde, geopenbaard zijn, noemt men het *oud-Testament*.

De waarheden en de leer, welke God na de geboorte van Christus, en door Hem geopenbaard heeft, zijn eveneens door de Evangelisten en Apostelen opgeteekend en in één boek verzameld, dat onder den naam van *nieuw-Testament* bekend staat. De Bijbel bestaat dus uit twee deelen, het *oud-* en het *nieuw-Testament*, zoo genoemd, omdat God zijn wil daarin heeft neergelegd; en bevat niet anders dan goddelijke openbaringen, waarheden en leerstellingen, die ons leeren, hoe God moet gediend worden, en wat wij moeten doen en laten om in den hemel te komen. Omdat God waarachtig is en niet bedriegen kan, moet alles wat in den

Bijbel geschreven staat ontwifelbaar waar, en de Bijbel bijgevolg een *goddelijk boek* zijn.

Zooals wij zeiden, hebben die bevoorrechte mannen vele, maar niet alle geopenbaarde waarheden en geheimen opgeteekend. Niet weinige zijn door mondelinge overlevering medegedeeld, en onder het voortdurend toezicht van het kerkelijk gezag van mond tot mond overgeleverd en zoo eindelijk ook tot ons gekomen. Deze openbaring noemt men *Goddelijke Overlevering*, en is even onfeilbaar als het *geschreven woord Gods*.

De *Bijbel* en de *Overlevering*, zijn dus de twee bronnen der waarheid, waaruit de mensch zijn geloof moet putten en leeren wat hem ter zaligheid dienstig en noodig is.

Verheug u, en bedank God, mijn kind! dat Hij u, buiten zoovele duizenden de Openbaring heeft geschonken en zoo in de gelegenheid gesteld, Hem te kennen, te dienen en te beminnen, en daardoor eens in den hemel te aanschouwen.

Toen ik was blind en onbedreven,
Weest Gij mij 't pad der waarheid aan;
O God! wil mij de hulpe geven,
Daarop steeds moedig voort te gaan.

VRAGEN.

1. Waardoor verdient de mensch onze hoogachting en hulde?
2. Waarom verdient dus God onzen eerbied en onze hoogachting?
3. Wat is godsdienst?

4. Kan de mensch door zijne rede en zijn verstand weten, hoe God moet aanbeden en vereerd worden?
5. Wie heeft dit geopenbaard?
6. Wat is openbaren?
7. Aan wie heeft God geopenbaard?
8. Hoe noemt men het boek waarin die geopenbaarde waarheden voor een gedeelte zijn opgeteekend?
9. Is er nog eene andere bron der waarheid dan de Bijbel?
10. Waarom kunnen wij alles onwrikbaar gelooven wat Bijbel en Overlevering leeren?

DERDE LES.

1° Artikel der geloofbelijdenis.

IK GELOOF IN GOD, DEN ALMAGHTIGEN SCHEPPER
VAN HEMEL EN AARDE.

Ik geloof.

Wat wij gelooven en doen moeten om zalig te worden, leert ons, zooals gij weet, de openbaring, door Gods eigen Zoon, Jezus Christus gebracht. Die leeringen nu bijeengenomen wordt *de Christelijke leer* genoemd. Gelooven nu is iets met zekerheid aannemen op getuigenis van een ander. Met welke vaste zekerheid moeten wij dan de leer van Jezus niet aannemen en gelooven, daar God zelf getuigenis van hare waarheid geeft, God zelf ze ons heeft bekend gemaakt. Evenwel zijn er menschen, die Jezus' leer wel kennen, mijn kind! en toch niet gelooven, wijl zij *de gave* des geloofs missen, die gij door Gods liefde en barmhartigheid hebt ontvangen. Onverdiend is u dat geluk ten deel gevallen.

Behalve eene *gave*, is het geloof tevens een *licht*, hetwelk ons *verstand* en onze *rede* verlicht, om de verhevene waarheden van onzen heiligen godsdienst te kennen, en onzen *wil* aanspoort om ze ook geloovig aan te nemen. Reeds vóór den val had de mensch deze bovennatuurlijke gave noodig, omdat God hem tot een bovennatuurlijk doel had bestemd; maar meer nog na den val. Ons verstand, gij weet het, mijn kind! is immers door Adams val zóó verduisterd, en onze wil zóó verzwakt, dat we door eigene krachten slechts eene zeer gebrekkige kennis van God kunnen verkrijgen, zoodat het licht *der rede*, (d. i. der eigene kracht) noodzakelijk het licht *des geloofs* nog meer noodig heeft, om God genoegzaam te leeren kennen, en naar behooren te dienen.

Maar, vraagt gij mij, hoe kan ik weten, wat ik moet gelooven, wie geeft mij daarvan de zekerheid? Die zekerheid, mijn kind! geeft u de Kerk van Christus, zooals ik u later uitvoerig zal verhalen. Wat zij verwerpt, moet door ons verworpen; wat zij voorstelt te gelooven, moet als waarheid worden aangenomen. „Die u hoort,” zeide Jezus, „hij hoort Mij, die u veracht, veracht Mij.” Op haar kunnen en moeten wij ons geheel verlaten, wijl zij door den bijstand des H. Geestes, evenmin als haar Goddelijke Stichter, kan dwalen of bedriegen.

Het geloof is dus eene *gave* Gods en een *licht*, waardoor de mensch vastelijk gelooft, alles wat God geopenbaard heeft en de Kerk voorstelt te gelooven, *hetzij geschreven of niet*.

O, mijn kind! maak toch altijd een goed gebruik van die genade, en leef volgens de voorschriften des geloofs, dan ook zult gij er uwe zaligheid in vinden.

'k Geloof, al wat de Kerk mij leert,
Door God geopenbaard;
Hetzij 't in *Overlevering*
Of *Bijbel* wordt bewaard.

VRAGEN.

1. Hebt gij het geloof verdiend?
2. Wat is dus het geloof?
3. Waardoor is ons verstand verduisterd, en onze wil verzwakt?
4. Waardoor wordt de rede geholpen?
5. Wat is dus het geloof nog meer dan eene gave?
6. Wat moeten wij gelooven?
7. Waarom kunnen wij dat met zekerheid gelooven en aannemen?

VIERDE LES.

IK GELOOF IN GOD.

Voorgelicht door de Kerk, weet gij mijn kind! dat God een oneindig volmaakte Geest is, Schepper van hemel en aarde, van Wien alle goeds voortkomt.

Dat God een geest is, leerde ons Jezus toen hij zeide: „God is een geest; die Hem aanbidden, moeten „Hem in geest en waarheid aanbidden.”

Een geest heeft *wil* en *verstand* en geen lichaam; dus heeft God geen lichaam, maar wil en verstand, en wel den volmaaktsten wil en een oneindig verstand.

Daarom erkent en onderscheidt Hij ook op eene volmaakte wijze het goed van het kwaad, en kan niet anders dan altijd het goed willen.

De engelen onderscheiden het goed gemakkelijker van het kwaad dan de menschen, omdat zij grooter verstand hebben; ook willen zij het goed (God beminnen en dienen) liever dan wij, daar zij een beteren wil bezitten; maar Gods wil en verstand is oneindig boven dat der engelen en menschen verheven. Hij alleen kan geen misbruik maken van Zijn wil en verstand, zooals wij dat in de gevallen engelen en in het eerste-menschenpaar zien; deze kenden het goed en deden evenwel het kwaad, en vinden helaas! thans nog vele navolgers.

Ja, mijn kind! God is een oneindig volmaakte geest, wijl Hij in en door Zich zelven alle goede eigenschappen in den hoogsten graad bezit. Hij is *eeuwig* en *onveranderlijk*; *almachtig*, *oneindig goed* en *barmhartig*; *oneindig wijs*, *alwetend* en *heilig*; *rechtvaardig* en *alomtegenwoordig*.

Gij vraagt mij, u deze eigenschappen Gods nader te verklaren; welnu dat zal ik in de volgende lessen doen, waaruit u dan tevens zal blijken, dat God inderdaad de Gever van alle goed is.

Denk nu echter niet, mijn kind! dat God in zijn aanbiddeijk wezen kan omschreven of begrepen worden, neen, want Jezus zegt ons duidelijk: „niemand kent den Vader, tenzij de Zoon.” En op eene andere plaats der H. Schrift lezen wij: „God woont in een ondoordringbaar licht.”

God is zóó groot, zóó voortreffelijk, dat het niet te beschrijven, veel minder te begrijpen is. Hij is de Oppermachtige Heer, de Schepper aller dingen. Overal heerscht, onderhoudt en bestuurt Hij; overal deelt Hij Zijne genaden en gaven uit; overal haat en bestraft Hij het kwaad en beloont Hij het goed. Alle goed, dat ge bezit, is eene gift van Zijne Vaderhand. Altijd is Hij bij u, hoort en ziet u, en weet dus ook, wat gij denkt, spreekt en doet.

Bemin hem dan, mijn kind! boven alles, als het opperste goed en betoon Hem in alles eerbied en gehoorzaamheid. Zeg dikwijls: *Den onsterfelijken Koning der eeuwen, den onzichtbaren God, zij lof en eer in eeuwigheid.*

Gij zijt, o God! volmaakte Geest,
En Gever van het goed,
De Schepper van wat *is geweest*,
Wat is, en wezen moet.

VRAGEN.

1. Wat is God?
2. Wat is een geest?
3. Waarom onderscheidt God op eene volmaakte wijze het goed van het kwaad?
4. Waaruit blijkt dat de engelen en de zielen der menschen geen volmaakte geesten zijn?
5. Noem eenige eigenschappen Gods?
6. Wat zijn wij God verschuldigd?

VIJFDE LES.

GOD IS EEUWIG.

Gij hebt in de voorgaande les gezegd, te gelooven aan God, den almachtigen Schepper van hemel en aarde. Daaruit volgt, dat God vóór de schepping is geweest. Immers de bouwmeester heeft bestaan vóór het door hem gebouwde huis, en die iets maken wil moet er zelf toch eerst zijn. God bestond dus reeds vóór alle schepselen, vóór alles, wat in den hemel, aan den hemel, op en in de aarde bestaat. Menschen, huizen, bosschen en bergen, zon, maan en sterren, de engelen des hemels, alles heeft een begin genomen bij de schepping, God alleen niet; Hij is niet gemaakt, maar bestaat uit zich zelf van eeuwigheid. De wereld heeft nu reeds omstreeks zes duizend jaar bestaan; denk nu duizendmaal zes duizend jaar vóór dien tijd, nogmaals zooveel en zoo verder, en altijd was God aanwezig: Hij bestaat zonder begin.

Alle schepselen hebben een begin gehad, en alle dingen zullen weder een einde nemen. De dood maakt nu reeds een einde aan het leven van menschen en dieren, en na honderd jaren leeft wellicht niemand meer van het huidige geslacht. Hoeveel schepselen sterven door ziekte en worden er niet door het vuur vernietigd, door het water verzwolgen! Ja, dezelfde natuur, die naast God, oorzaak is van het ontstaan der schepselen, werkt tegelijkertijd rusteloos aan hunne vernietiging.

De schepselen nu, die een tijd lang hun ondergang langs natuurlijken weg ontgaan, zooals de elementen

en de hemellichamen, ook zij zullen eenmaal op den jongsten dag door vuur vernietigd worden. Uit zich zelf bestaat God dus van eeuwigheid, en zal in eeuwigheid uit en door zich zelf *blijven bestaan*, en daarom noemen wij Hem *„eeuwig”*.

De engelen en de zielen der menschen zullen alleen die algemeene vernietiging ontkomen, en in eeuwigheid blijven voortbestaan, maar daarom zijn deze nog niet eeuwig. Waarom niet?

Innig moet het u verheugen, mijn kind! dat God *eeuwig* is. Was Hij niet vóór u geweest, dan waart gij niet geschapen; bestond Hij nu niet tegelijk met u, gij zoudt in het niet terugzinken; bleef Hij niet eeuwig bestaan, gij zoudt hopeloos sterven, en geen hemel te verwachten hebben. Leef dan braaf, opdat de goede God reden vinde, u hier en in de eeuwigheid te beloonen. *„Heer! Gij waart onze toevlucht van de eene eeuw tot de andere. Vóór dat de bergen bestonden, en de wereld en de aarde waren, waart Gij reeds van eeuwigheid.”*

Gij zijt de Heer van het *Verleden*,
En God van *Toekomst* en van 't *Heden*;
Gij waart en blijft in eeuwigheid
Vernietiging en dood ten spijt.

VRAGEN.

1. Wat bewijst ons Gods bestaan vóór de schepping?
2. Hoe oud is Hij dan?
3. Wat is het begin der schepselen?
4. Door welke oorzaken vinden zij hun einde?
5. Waardoor en wanneer zal alles vernietigd worden?

6. Zal Gods bestaan ook ophouden?
7. Zullen de engelen, en de zielen der menschen ook vergaan?
8. Zijn die eeuwig?
9. Waarom noemt gij God eeuwig?

ZESDE LES.

GOD IS ALMACHTIG.

Wanneer wij de voortbrengselen van kunst en wetenschap beschouwen, mijn kind! dan roepen wij in bewondering uit: wat is de mensch toch groot, die zoo iets kan tot stand brengen! Niet alle menschen kunnen dit evenwel in gelijke mate. Zoo kan een ontwikkeld mensch meer dan een minder ontwikkeld, een volwasene meer dan een kind tot stand brengen. In den regel staan in dit opzicht de ouders boven de kinderen, de overheden boven de onderdanen, de adeldom boven den middelstand, en de koningen en vorsten boven allen; want zij hebben van God de macht ontvangen, te gebieden, en op de onderdanen rust de plicht te gehoorzamen. Vandaar dat men hen *machtig* noemt: de machtigen dezer aarde.

Maar wat zijn deze machtigen, de koningen en vorsten, tegenover God? Geen keizer of koning, al wordt hij ook gesteund door alle vorsten, waardigheidsbekleeders en onderdanen, is in staat één enkelen regeldropfel uit de wolken te persen, een vogel of eene mug het aanzijn te geven of een bloempje te doen groeien. Een doode ten leven wekken, een levende voor sterven

hoeden, bouwen zonder bouwstoffen, vermag niemand ter wereld. Waartoe echter niemand in staat is, dat kan God! en Hij alléén. Hij bezit eene onbeperkte macht over alles wat bestaat, hetzij levend of niet; alle krachten der redelijke en redelooze schepselen, alle wetten van het meest forsche tot het nietigste, worden beheerscht en zijn onderworpen aan Zijn wil. Wij zien tijdens Jozué de zon stilstaan, en deze bij Jezus' kruisdood haar licht weigeren; wij zien de wateren der Roode Zee vaneenscheiden om de Israëlieten door te laten; drie knapen wandelen ongedeerd in den vuuroven te Babylon rond, en dit alles op den wenk van God. Hoeveel wonderen zijn er niet door Jezus gewrocht toen Hij zichtbaar op aarde rondwandelde!

Wij vinden hierin het onwederlegbare bewijs dat God almachtig is en alles kan, wat Hij wil. Ja, mijn kind! God is zóó almachtig, dat Hij alle menschen verstand en macht, krachten en bouwstoffen geeft, om iets te kunnen vervaardigen; van den Hemelkoning ontvangen alle vorsten hun gezag en geen enkel ambacht zou uitgeoefend kunnen worden zoo God niet de materialen leverde. De medicijnen zouden hare geneeskracht en de zaadkorrel hare vruchtbaarheid missen, wanneer God niet zeide: *„Ik wil.”*

Hoor nu eens wat die almacht Gods ons leert. Ieder mensch wenscht geluk en voorspoed, en hij die een ander in de vervulling dier wenschen behulpzaam is, kan op diens dankbaarheid aanspraak maken. Maar hoe zelden gebeurt het, dat menschen ons gelukkig maken, onze wenschen vervullen, en rampen van ons kunnen

afweren? Daarom moeten wij ons oprecht verheugen, dat er een God bestaat, in Wiens macht het licht u tegen alle ongeluk te vrijwaren, en u alle mogelijke geluk en voorspoed toe te voegen.

Alle schepselen ontleenen hun kracht aan God, en zijn tot niets in staat tenzij Hij het toelate. Geen duivel kan onze ziel bekoren, geen ziekte of bliksemstraal, geen mensch of dier ons lichaam schaden zonder Gods toelating. Alle rampen en wederwaardigheden zullen wijken, en welvaart naar ziel en lichaam zal ons toevloeien, zoo God het wil.

Tracht daarom door een vromen levenswandel God tot vriend te houden of te maken, en ge zult gelukkig leven.

'k Wil altijd, Vader! op U bouwen,
Gij die mij helpen kunt en wilt,
En op U stellen mijn vertrouwen,
Uw almacht zij mijn steun en schild!

VRAGEN.

1. Waaruit blijkt ten sterkste 's menschen vernuft?
2. Zijn alle menschen even machtig?
3. Kunnen de vorsten en machtigen dezer aarde maken, dat het regent, sneeuwt enz., een doode levend maken, of een levende in het leven houden?
4. Wie kan dat?
5. Hoe noemen we God daarom?
6. Aan wien ontleenen alle zichtbare en onzichtbare schepselen (engelen, duivels) hunne macht?
7. Wat moeten wij hieruit leeren?
8. Op wien moeten wij geheel ons vertrouwen stellen?

ZEVENDE LES.

GOD IS ONEINDIG GOED.

Wij hebben gezien dat God almachtig is en ons in allen nood helpen kan; maar in zijne oneindige goedheid wil Hij ons ook helpen, wijl Hij ons meer bemint dan de beste moeder haar eenigst kind *kan* liefhebben. Die goedheid laat zich het best bewijzen uit de menigvuldige gaven, waarmede God ons begiftigde. Ik zal daarvan eenige voor u opsommen.

De wereld heeft God geschapen voor den mensch. De wolken des hemels schenken de aarde haar mildadigen zegen en storten in vrucht, bloem en heester leven en groeikracht. In overeenstemming met de wolken geeft de zon licht en warmte, en verkwikt de aarde, menschen en dieren, terwijl maan en sterren, bij nacht als lantarens ons ten dienste staan. Op den dag der vermoeienissen volgt de nacht der ruste, ter verkwikking des geestes, en tot herstel van de krachten der afgetobde ledematen. De lucht omringt ons opdat wij kunnen ademen; het water lescht onzen dorst en de ontelbare soorten van spijs dienen ons tot voedsel.

Den vogels in de lucht gaf God vleugels om te vliegen, en pooten ingericht naar de behoeften hunner soort, opdat zij zoo in staat zouden zijn, hunne natuurlijke vijanden te ontvluchten en zonder te zaaïen of te maaien, in de lucht en op den aardbodem hun voedsel te vinden, en wel tot ons *nut* of *vermaak*.

Den visschen schonk Hij een schubbig ondoordringbaar kled, en vinnen als middel van beweging. Kortom,

alle schepselen heeft God volgens hun natuur, aard en leefwijze van de noodige gaven en middelen voorzien om zich te kunnen voortplanten, te bewegen, en te verdedigen tegen, of te vluchten voor hunne vijanden, en dat alles om onzentwil.

Werp nu eens een blik op u zelf!

God schonk u een prachtiger lichaam dan eenig ander schepsel; Hij voorzag u van voeten om te loopen, handen om te arbeiden, van oogen en ooren om te kunnen zien en hooren, en van het spraakvermogen als middel om uwe gedachten door spreken aan anderen kenbaar te maken. In dat lichaam plaatste God eene onsterfelijke, op Hem gelijkende ziel, wier schoonheid, door hare drievoudige kracht, *verstand, geheugen en vrijen wil*, zoo duidelijk uitkomt, en ons verre boven de reedeloze schepping plaatst, die hiervan verstoken zijn.

Maar hiermede neemt Gods goedheid nog geen einde!

Hij riep u tot het alleen-zaligmakende geloof, terwijl anderen, in den duisteren nacht van dwaling en ongelooft geboren, hopeloos leven en sterven.

Voeg hierbij Gods giften en gaven, welke betrekking hebben op *nul, gemak, vermaak*, b.v. de lastdieren, spoorwegen, muziek en zang, bloemen enz. en zeg dan, zoo gij kunt, dat God niet oneindig goed is!

God *kan* ons dan alle goed geven, en Hij geeft het in Zijne goedheid ons ook, maar altijd in zoover wij het noodig hebben, en het voor ons waar geluk dienstig is. Wanneer God dus nu en dan sommigen Zijner kinderen rampen en lijden laat wedervaren, denk dan: het is goed en nuttig, anders zou die goede Vader

zulks niet toelaten. Waartoe moet dan die goedheid Gods u aansporen, mijn kind? Dat ge altijd stipt en vaardig zijne bevelen volbrengt, om zoo eenigermate de veelvuldige bewijzen Zijner liefde te vergelden en ook dat ge op Hem geheel uw vertrouwen stelt.

*„Gij, Heer! opendet Uwe hand, en alles werd door
„Uwe goedheid vervuld.” „Één is Uw Vader, die in
„den hemel is.”*

O God! wat is Uw goedheid groot,
Gij steunt en helpt in allen nood;
Maak dat ik mij haar waardig toon,
En geef mij eens het eeuwig loon!

VRAGEN.

1. Wat is God nog meer dan eeuwig en almachtig?
2. Waaruit blijkt die goedheid?
3. Voor wie heeft God alles geschapen?
4. Welke gedachte moet dan het gezicht der rede-
looze schepping in ons te voorschijn roepen?
5. In welk schepsel schittert vooral Gods goedheid?
6. Bewijs dat eens?
7. Wat schonk God ons meer dan het noodzakelijke?
8. Geeft God ons altijd onvoorwaardelijk, al wat
goed is?
9. Hoe moet uwe dankbaarheid gesteld zijn?

ACHTSTE LES.

GOD IS ONEINDIG BARMHARTIG.

Die eeuwige God, mijn kind! die almachtige Schep-
per en algoede Vader is tevens ook een barmhartige

God, wyl Hij den zondaars de noodige genade ter bekeering schenkt, en die zich oprecht bekeeren, wederom in zijne vriendschap aanneemt.

Paulus immers werd van een vervolger, een apostel des Christendoms. Maria Magdalena was eene openbare zondares; Cyprianus een bondgenoot des duivels, en toch zijn ze groote heiligen geworden.

Ja, mijn kind! al had iemand ook nog zoovele zonden bedreven, zooveel als het getal der boombladeren en als er zandkorrels aan de zee liggen opgestapeld, dan mag hij nog barmhartigheid hopen, wyl Gods barmhartigheid altijd het getal zijner zonden verre overtreft. De zonden zijn immers altijd te tellen, maar de barmhartigheid van God is onmeetbaar, zonder einde. Het is waar, God verafscht in Zijne heiligheid de zonde, en Zijne rechtvaardigheid vordert straf; maar verlaat de zondaar zijne zondige wegen, keert hij zich af van de zonde, en komt hij tot Zijn Vader, dan houdt God de strafvende hand terug, zij wordt eene weldoende, en opgericht om het verloren schaapje, den verloren zoon, wederom verzoenend aan Zijn Vaderhart te drukken. Soms ook straft God den bekeerden zondaar hier op de wereld, om hem daardoor in het vervolg voor terugkeer tot het kwade te hoeden en afschrik voor de zonde in te boezemen, of ook wel om hem zodoende de tijdelijke straffen der zonde te doen afboeten. De reden van deze straf is geen haat of vijandschap, maar een gevolg van Gods liefde en barmhartigheid.

Vele plaatsen in de H. Schrift wijzen op die barmhartigheid om in den zondaar het vertrouwen op Gods

ontfermende liefde gaande te houden en te verlevendigen. Daar lezen wij: „al waren uwe zonden rood als scharlaken, Ik zal ze witter maken dan sneeuw.” „Ik ben gekomen om te zoeken wat verloren was.” Inderdaad, drie en dertig jaren bracht Jezus op aarde door, en de vernedering van af Zijne geboorte, tot aan Zijn smadelijken kruisdood roept ons elken dag toe: God is barmhartig en liefdevol. Toen eens de Apostelen aan Jezus vroegen, of zij zevenmaal moesten vergeven, antwoordde de Zaligmaker: niet slechts zevenmaal, maar zeventigmaal zevenmaal.

O, mijn kind! dat die barmhartigheid u tot de innigste wederliefde zal stemmen is mijne zekere overtuiging. En mocht ge soms het ongeluk hebben iets kwaads te doen, heb er terstond berouw over, opdat u de dood niet onvoorbereid overvalle: na den dood geen barmhartigheid meer, maar rechtvaardigheid. Bid in zoo'n oogenblik van zonde om vergiffenis, en zij zal u geschonken worden, want de eeuwige Waarheid zelve zegt: „Ik wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en (eeuwig) leve.”

Gij wilt niet, dat de zondaar sterve,
Maar wel, dat hij den hemel erve;
Daarom ontnem mij alle straf,
Ja, Heer! neem mij de zonde af!

VRAGEN.

1. Waarom noemt gij God barmhartig?
2. Kan de zondaar meer zonden doen, dan God kan vergeven?
3. Waarom niet?

4. Waartoe dienen de straffen welke een bekeerden zondaar somtijds treffen?
5. Waaruit kunnen wij vooral Gods barmhartigheid afleiden?
6. Is er na den dood nog ontferming te hopen?
7. Wat moet hij dus doen, die in zonden gevallen is?

NEGENDE LES.

GOD IS ONEINDIG HEILIG.

Wellicht zou iemand kunnen denken: welnu, is God zoo goed en barmhartig, als ik in de vorige lessen geleerd heb, dan zal Hij ook de zonden wel niet zoo haten en verfoeien, als ik mij wel voorstel. Bedrieg u niet, mijn kind! want juist daarom heeft God niets dan goed geschapen, wijl Hij het kwaad met een oneindigen haat verafschuwt. „Wees heilig”, zoo roept Hij ons toe, „gelijk ik, uw God, heilig ben.”

Vandaar dat het Hem niet onverschillig is, wat we denken, spreken of doen; integendeel, Hij vordert dat wij het goede doen, en het kwade verafschuwen. Een goede vader zal immers niet dulden, dat zijne kinderen doen en laten wat hun goed dunkt, maar op een braaf leven aandringen! Welnu, dan zal God, de beste aller Vaders, die ons zoo innig lief heeft, ook de zonde in ons moeten haten, die ons geluk en onze zaligheid in den weg staat, en eischen, dat we die werken verrichten, welke ons voor tijd en eeuwigheid gelukkig maken.

Deze waarheid leert ons het voorbeeld van Kaïn en Abel. Hemelvuur verteerde Abels offer, wijl hij braaf

en godvreezend was; doch in het offer van Kain had God geen welgevallen, omdat hij door de zonde een gruwel was in Zijn oog. Ook hunne ouders waren voor den val Gods lievelingen, maar nauwelijks hadden zij van de verboden vrucht gegeten, of zij werden door God vervloekt. Zoolang de Israëlieten God dienden, gaf God hen voorspoed en welvaart; verlieten zij echter de wegen der gerechtigheid, dan moesten zij Zijne straffende hand gevoelen. Zie, mijn kind! zoo bemint God het goed en verafschuwt het kwaad en de zonde in het oneindige en daarom noemen we Hem „heilig”.

Om gelijke redenen noemen wij ook de menschen „heilig”, die tijdens hun aardse leven de deugd beoefenden en het kwaad, de zonde verafschuwden en thans met God in den hemel heerschen. De engelen echter beminnen en beoefenen veel nauwgezetter de deugd dan wij, en bereiken daarom ook een veel hooger trap van heiligheid. In den haat tegen de zonde en de liefde voor de deugd overtreft God, in het oneindige menschen en Engelen, en daarom is Hij volmaakt heilig, de heiligheid in persoon.

Wilt gij dus door God bemind worden, haat dan het eenigst kwaad, dat er bestaat, de zonde; bemin de deugd, en bedenk wel, dat niemand als heilige in den hemel wordt opgenomen, wiens aardse leven niet heilig geweest is. De mensch immers sterft zooals hij geleefd heeft en wordt daarna, naar zijne werken beloond. „Ik ben de Heer, uw God; wees heilig, gelijk ik, uw God, heilig ben.”

Heilig, driewerf heil'ge Vader!
 Hoor, Uw kind, ik 'treed U nader,
 'k Smeeek, ach! schenk mij heiligheid,
 Hier en in de eeuwigheid!

VRAGEN.

1. Heeft God ook de zonde geschapen?
2. Waarom niet?
3. Welke voorbeelden leeren ons dat?
4. Waarom noemt ge God heilig?
5. Wie leven reeds heilig op aarde?
6. Waarom zijn de engelen heilig?
7. Wie staat in heiligheid ver boven engelen en menschen?
8. Wie zullen eenmaal onder de heiligen des hemels worden opgenomen?
9. Wat staat u dus te doen om heilig te worden?

TIENDE LES.

GOD IS ONEINDIG RECHTVAARDIG.

Zooals gij reeds meermalen gehoord hebt, mijn kind! is God de beste aller vaders, en wil als zoodanig niet anders dan ons aller geluk. Immers liet Hij ons, Zijne kinderen, aan het lot over, zonder vermaning, loon of straf, dan zou Hij daardoor toonen, dat ons geluk Hem niet bijzonder ter harte ging. Vandaar dat Hij alles in het werk stelt om ons van het kwaad af te schrikken, tot de deugd aan te sporen, en langs deze twee wegen voor den hemel te winnen. Daarom zet Hij ons tot deugd en volharding in het goede aan, door de beloften van tijdelijke en eeuwige belooningen

en roept Hij ons toe: „die den wil van mijn Vader in den hemel volbrengt, zal zalig worden.” Wijl nu alle menschen zich door het vooruitzicht op loon niet ten goede willen laten geleiden en in het kwade volharderen, moet God, als goed Vader, wel straffen aanwenden opdat ze zich beteren, tot hun plicht terugkeeren, anderen hierin aan hen een voorbeeld nemen en van het kwaad terugschrikken. Kan een kind, dat spot met loon en straf, zich even goed op God verlaten als een braaf, godvreezend kind? Zeker niet, want Gods heiligheid en rechtvaardigheid eischen, dat Hij het eerste kind hate, het laatste beminne; het eene reeds hier op aarde en hiernamaals straffe, het laatste gunsten en belooningen toekenne juist zooals vader en moeder doen. Zij immers beminnen het gehoorzame kind meer dan het ongehoorzame; het eerste ontvangt bewijzen van liefde en belooningen, het andere straf en berispingen, en wil het volstrekt niet luisteren, dan wordt het geheel buiten hun hart gesloten. Is het anders bij God? Neen, mijn kind! Zij, die goed en braaf leven worden door God bemind en beloond, terwijl de goddeloozen een gruwel zijn in Zijn oog en vroeg of laat de rechtmatige straf niet ontgaan. Een ieder zal dus naar zijne werken beloond worden, daarom noemen wij God *„rechtvaardig.”*

God duldt soms jaren en jaren, dat de zondaar Zijne genade en zijne ingevingen van zich stoot, ja zelfs zien wij de booste menschen nu en dan tijdelijken voorspoed genieten en in welvaart leven. Hieruit, mijn kind, kunt ge Gods oneindige lankmoedigheid en barm-

hartigheid leeren kennen , waarmede Hij den zondaar afwacht en hem tijd tot bekeering schenkt. Die tijdelijke voorspoed is het loon voor hunne natuurlijke goede werken, zooals ons de historie van Lazarus en den vrek leert. Maar wie hunner zal de eeuwige straf ontgaan?

Een schrikwekkend voorbeeld van Gods rechtvaardigheid geeft ons de volgende geschiedenis. De nakomelingen van Adam en Eva waren weldra de vreeselijke straffen hunner stamouders vergeten, en stoorden zich aan God noch aan Zijn gebod. Er was slechts één enkel huisgezin : Noë met zijne drie zonen en hunne vrouwen, d. i. dus acht braven. De wereld was op dat tijdstip zóó goddeloos, dat het God speet haar geschapen te hebben. Hij besloot dan tot verdelging, en sprak tot Noë: „Alle menschen zijn boos geworden, en daarom „zal het menschdom uitgeroeid worden. Bouw u een „groot schip, 300 el lang, 50 el breed en 30 el hoog. „Arbeid er eene eeuw aan” (opdat de mensch tijd tot bekeering hebbe). Toen de ark eindelijk gereed was zeide de Heer tot Noë: „Ga met uwe drie zonen „Sem, Cham en Japhet, en met uwe en hunne vrouwen „in de ark en drijf tevens paren van alle dieren daarin.” Zoodra dat bevel volbracht was, sloot God eigenhandig het schip van buiten dicht. Daarna opende Hij alle springwellen van den bodemloozen afgrond en de sluisen des hemels, en er viel gedurende veertig dagen en nachten eene ontzettende hoeveelheid regen, zoodat het water 15 el boven den hoogsten bergtop steeg. Alle menschen en dieren, welke zich buiten de ark bevonden, kwamen op eene vreeselijke wijze in het water

om, tot straf hunner zonden. Zoo verschrikkelijk strafte Gods rechtvaardigheid de wereld, nadat zijne barmhartigheid honderd jaren te vergeefs op bekeering had gewacht.

Vreeselijke straf voor de boozen, niet waar mijn kind, maar ook groote belooning voor Noë met de zijnen. Bemin daarom vooral de deugd, dan zal tijdelijk en eeuwig loon uw deel worden, terwijl de zonde u wellicht tijdelijk, maar zeker eeuwig ongelukkig maakt.

De deugd is het kenmerk van het kindschap Gods.

O God! och, wil mij toch versterken,
Opdat ik doe der braven werken;
En schenk mij Uw genadelicht;
Want schrik'lijk is Uw strafgericht.

VRAGEN.

1. Waardoor tracht God den mensch liefde voor de deugd, en afschrik van het kwaad in te boezemen?
  2. Als de hoop op belooning noch volharding in de deugd noch bekeering uitwerkt, wat doet God dan?
  3. Waarom noemt ge God oneindig rechtvaardig?
  4. Waarom schenkt God den zondaar soms tijdelijke welvaart?
  5. Waarom moest Noë honderd jaren aan de ark bouwen?
  6. Wat leeren wij daaruit?
-

ELFDE LES.

GOD IS ONEINDIG WIJS.

God is oneindig wijs wil zeggen, dat Hij alles op de beste wijze weet in te richten, om het doel te bereiken dat Hij wil. Gij gaat op school om iets te leeren, en gebruikt in ziekte medicijnen om de gezondheid terug te krijgen; met dat schoolgaan en dat innemen hebt gij dus een doel. Wil men zijn doel bereiken dan moet men ook de middelen gebruiken, die daartoe noodig zijn, en *wijs* is hij die het juiste middel daartoe gebruikt. Wie steelt om aalmoezen te kunnen geven, wendt slechte middelen aan tot een goed doel; wie geld geeft opdat een ander zondige, gebruikt goede middelen tot een slecht doel. Beide handelen niet wijs, maar *onwijs*. Om wijselijk te kunnen handelen, moet men ook weten, wat goede doeleinden en rechte middelen zijn; die dat weet, is *wijs*. Wijzer is hij die ze beter kent en de middelen beter toepast; het wijst is hij, die altijd en in alles het beste doel nastreeft, en de beste middelen gebruikt om zijn doel te bereiken, zooals God en God alleen doet. Hij toch is alwetend en kent dus de beste middelen, Zijne almacht stelt Hem in staat ze altijd aan te wenden en Zijne liefde heeft geen ander doel dan door de schepping Zijne eer en glorie en ons geluk voor tijd en eeuwigheid te bereiken. Kent men den kunstenaar niet het best aan zijne kunstgewrochten? De wijsheid Gods kan men het best uit Zijne voortreffelijke werken afleiden. Beschouw eens uw eigen lichaam, dat pronkstuk der schepping! Hoe edel

en schoon is dat gebouwd, versierd met eene redelijke ziel en vijf zintuigen! Hoe fier verheft het zich te midden der redelooze schepselen, wier koning en meester het is. Overweeg daarbij het nut en den geregelden loop der hemellichamen, der zon, maan en sterren, de afwisseling van dag en nacht, van de jaargetijden, en Gods wijsheid zal u tegenblinken. Hoeveel soorten van bouwstoffen kan men niet optellen; voeg daarbij de delfstoffen en metalen, geschikt en noodzakelijk tot verschillende doeleinden, en ge zult hierin Gods wijsheid bewonderen. Ja, elk ding, hoe nietig ook, heeft God met zeker doel geschapen, en het moet dus ook zijn nut hebben, want een *vruchteloos* of *schadelijk* doel kan de Schepper nooit gehad hebben: het eene schepsel is om en voor het ander geschapen. *„Hoe veel, hoe groot zijn „Uwe werken, o Heer! Gij hebt ze alle wijselijk gemaakt.”*

Niet altijd evenwel, zijn de menschen in hunne zwakheid tevreden met Gods beschikkingen. Nu eens klaagt men over het weer, dan over slechte tijden, misgewas, ziekte enz. en zij morren tegen Gods wijze raadsbesluiten, wanneer hun een kleine tegenspoed overvalt. Zouden die menschen wel innig overtuigd zijn, dat God *alwijs* is, en alles op de beste wijze voor ons geluk en heil inricht? Het is waar, er zijn vele arme en ongelukkige menschen; er zijn braven wier ondernemingen bijna altoos tegenvallen, doch meen niet, mijn kind, dat Gods vaderhand hierin onzichtbaar is. Was die arme rijk, die zieke gezond, had die mensch voorspoed, dan zou hij wellicht verloren gaan; om hem

dus voor den hemel te bewaren laat God toe, dat tegenspoed zijn deel zij. *„Er valt geen haar van het hoofd, geen musch van het dak zonder Gods toelating.”*

Mor dus nimmer tegen Gods raadsbesluiten, zoo iets niet naar uw zin gaat, of Zijne Vaderhand u een kruis oplegt, maar zeg altijd: *„Wat God doet is welgedaan.”*

Odoorgrondlijk zijn Gods wegen,
 Goed, al wat Hij ons beschikt,
 Tegenspoed of milde zegen,
 Alles is door Hem gewikt.

VRAGEN.

1. Waarom noemt ge God oneindig wijs?
2. Wat moet iemand gebruiken ter bereiking van een doel?
3. Waarom gaat gij ter school?
4. Wie is *wijs*, wie *wijzer*, wie het *wijst*?
5. Waarom is God het allerwijst?
6. Waaruit kan men dat afleiden?
7. Heeft God iets zonder doel geschapen?
8. Aan wien heeft de mensch zijn voorspoed te danken?
9. Wie laat toe en waarom dat den mensch soms rampen treffen?
10. Wat moet ge in voor- en tegenspoed zeggen?

TWAALFDE LES.

GOD IS ALOMTEGENWOORDIG.

Wil een bouwmeester een huis bouwen, dan moet hij zich ter plaatse bevinden, waar het zal worden opgetrokken. Wilt gij in den tuin bloemen plukken, dan

moet ge in den tuin zijn. Op eene plaats waar men dus niet is, kan men ook niets doen. Hieruit kunnen wij derhalve besluiten, dat God overal tegenwoordig moet zijn, in den hemel, op aarde, en op alle plaatsen, wijl Hij alle schepselen, over den aardbodem verspreid, onderhoudt, bestuurt en beweging geeft. De dieren op het veld, de vogelen in de lucht, de visschen in het water en alle redelijke schepselen leven en bestaan, en blijven bestaan omdat God ze onderhoudt. Elk plantje, ieder bloempje geeft Hij leven en wasdom; de zon, de maan en de sterren ontvangen van Hem haar licht en hare krachten. Dat zou God niet kunnen doen, ware Hij niet te gelijker tijd op alle plaatsen en bij elk schepsel, in het bijzonder, tegenwoordig. Alles zou in het niet terugzinken, indien God niet bij ons ware; en dat we leven, denken en handelen, dat alles doen we in en door God.

Niemand had God bekend gemaakt, dat Adam en Eva van de verboden vrucht gegeten, noch de plaats aangewezen waar zij zich verborgen hadden, en toch kende Hij hunne zonde en hunne schuilplaats.

Toen Caïn, door nijd gedreven het plan opvatte, zijn broeder Abel te vermoorden, dreigde God hem met de zwaarste straffen, zoo hij er uitvoering aan gaf. God was dus ook in het hart van Caïn, want Hij kende zijne gedachten. En nauw had deze den haat in het bloed zijns broeders gekoeld, of God vroeg hem: *„Waar nis uw broeder Abel? Zie het bloed uws broeders schreit unten hemel om wraak. Ongelukkig zult gij leven op de naarde, welke het broederbloed gedronken heeft.”*

De nakomelingen van Noë zagen zich genoodzaakt te scheiden en naar verschillende oorden te vertrekken, omdat de streek lands, welke zij bewoonden, te klein was voor de bevolking. Alvorens echter uiteen te gaan, besloten zij een toren te bouwen, waarvan de spits tot aan den hemel zou reiken, om zoo hun naam te vereeuwigen. Dit stoute voornemen mishagde God, en daarom verwarde Hij dermate hunne taal, dat ze elkander niet verstonden. Zij merkten steen voor kalk aan, en het bevel tot optrekken werd volbracht alsof er afbreken bevolen was. Was God niet in de harten der menschen, oefende Hij door Zijne alomtegenwoordigheid geen invloed uit op hunne handelingen, dan zou de toren van Babel tot eene verbazende hoogte zijn opgetrokken, maar door Zijne tussschenkomst viel het plan in duigen.

Zoo dan, mijn kind, is God overal tegenwoordig; geen plaats hoe duister en afgelegen ook, is voor Zijn oog verborgen. In de zee, op de aarde en in de lucht, aan de uiterste grenzen van het heelal, overal is God, tot zelfs in de hel om de verdoemden te straffen, en in den hemel om de zalige zielen te loonen. Zoudt gij dan durven wagen in Gods tegenwoordigheid kwaad te doen, die u schaamt in het bijzijn uwer ouders te zondigen? Wanneer u dus de lust bekruipt om te zondigen, denk dan, zooals Adam, Caïn en de Babyloëniërs ook hadden moeten doen: *„God ziet mij!”* en gij zult de bekoring overwinnen.

Mijn God, G' aanschouwt mij allerwegen,
 En ziet hoe mijne werken zijn,
 En richt daarna Uw straf of zegen;
 Ik zal dus leven braaf en rein.

VRAGEN.

1. Waar is God?
2. Waaruit is dat af te leiden?
3. Toon door een voorbeeld aan, dat God 's menschen gedachten kent, en dus ook in diens hart is?
4. Wanneer moet ge u vooral Gods bijzijn herinneren?
5. Kunt ge ook iets van den Babelschen toren vertellen? Zoo ja, vertel op!

DETTIENDE LES.

GOD IS ALWETEND.

Wanneer ik altijd bij u geweest was, nog was, en altoos bleef, daags en 's nachts acht gaf op uwe handelingen, dan zou ik ook alles weten, wat gij gedaan hadt, nog deedt, en in de toekomst doen en zeggen zult. Ware ik vroeger altijd op alle plaatsen der wereld geweest, kon ik op dit oogenblik overal te gelijk zijn en in de toekomst blijven, dan zou ik ook weten, wat vroeger gebeurd is, wat op dit oogenblik geschiedt en in het vervolg van tijd geschieden zal. Welnu, het vermogen daartoe, hetwelk den mensch niet is gegeven, bezit God en daarom noemen wij Hem *alwetend*, want Hij was van af den beginne en is en blijft op alle plaatsen en bij alle schepselen tegenwoordig, waaruit als van zelf zijne *alwetendheid* volgt.

Let nu eens op! Een ambachtsman kent de natuur en de kracht der zaak, welke hij zelf gemaakt heeft, beter dan een ander.

Is dat waar, dan moet God de *natuur* en het *wezen* van elk schepsel ook zeer juist bekend zijn, wijl Hij alle schepselen heeft geschapen en onderhoudt. Was dat niet het geval, dan zou God minder zijn dan een bouwmeester, wien de kracht aller onderdeelen van een huis, met betrekking tot het geheel, bekend zijn. Daarom kent God het *verledene*, want Hij schiep en was altijd bij alle schepselen.

Gij ook, m. k., hebt eenige herinnering van hetgeen voorbij is, b. v. wat ge gisteren hebt gegeten en geleerd, maar de spijs, welke gij voor een jaar gegeten en de lessen, welke gij gedurende het grootste gedeelte des jaars ontvangen hebt, weet ge niet meer en veel minder weet gij, wat ge hebt gesproken, gedacht of gedaan.

Vele andere zaken en dingen hebt ge nooit geweten en zult ge nooit leeren kennen. God echter weet wat geschied is, van het begin der wereld af in het duistere woud, op den bodem der zee door de menschen en dieren en zal het nooit vergeten. Wat gij en ieder mensch vóór dagen en jaren gedacht, gesproken of gedaan hebt, is God zoo juist bekend alsof het op dit oogenblik geschiedde en dat alles zal Hem op den algemeenen oordeelsdag nog even juist bekend zijn. Ja, de menschen kunnen uwe zonden, misstappen en deugden vergeten maar God nooit.

God kent ook het *tegenwoordige*, wijl Hij door de schepping de natuur van alle schepselen kent en door zijne tegenwoordigheid hun leven en bestaan moet onderhouden. Er bestaan op de wereld honderdduizende soor-

ten van dieren, waarvan gij nog geen honderd kent. God weet op dit oogenblik hoeveel bladeren aan de boomen, hoeveel waterdruppels zich in de zeeën, rivieren en plassen bevinden, en wat alle menschen over dorpen, steden en landen verspreid, op dit oogenblik willen en doen, wijl Hij bij hen is.

Niet alleen de *witwendige* handelingen en zaken, maar zelfs de *inwendige* begeerten en gedachten, die gij voor uwe ouders kunt verbergen, zijn aan God bekend. Judas had zijn boos voornemen immers zoo geheim mogelijk gehouden en des ondanks duidde hem de Godmensch als zijn verrader aan.

Het *toekomstige* wat nog gebeuren zal, ook dat licht voor God open, terwijl wij nog niet weten, welk weêr het morgen zal zijn. God weet met zekerheid van af dit uur alle gebeurtenissen, alle geboorten, sterfgevallen, het denken en doen van alle menschen, tot aan de voleinding der wereld. Vóór Petrus er nog aan dacht, voorzegde hem de Zaligmaker zijne verloochening. Welnu, m. k., tegenover uwe ouders kunt ge liegen, uwe zondige begeerten, gedachten en handelingen verbergen, maar God laat dit niet toe; Hij ziet en weet alles, ook de goede gedachten en handelingen, welke loon waardig zijn. Terecht zegt dus de H. Schrift: *„God is de doorgronder van harten en nieren.”* *„Geen scheidsel is voor Zijn oog verborgen.”*

'k Geloof Heer! dat Gij mij bespiedt,
 Uw oog, mijn doen en denken ziet:
 Prent vast die waarheid in mijn hart,
 Dan doe ik nooit iets, wat U smart.

VRAGEN.

1. Waaruit volgt Gods alwetendheid?
2. Wie kent de natuur en den aard van eene zaak het best?
3. Waarom moet God dan alles weten?
4. Welke waarheid blijkt uit de voorzegging van Judas' verraad?
5. Wat leert ge uit de voorzegging van Petrus' verloochening?
6. Kunt ge iets doen, wat God niet weet?
7. Wat moet ge dan denken in bekoringen, lijden en wederwaardigheden?

VEERTIENDE LES.

OVER DE H. DRIEVULDIGHEID.

Tot dusverre, m. k., heb ik u gesproken over één God, maar die één God bestaat uit drie personen, den *Vader*, den *Zoon* en den *H. Geest*, die alle drie waarachtig God, en toch maar één God zijn, omdat zij alle drie dezelfde natuur en hetzelfde wezen hebben. Daarom zijn ze ook alle drie even oud, even wijs en even machtig, even goed, alwetend en barmhartig, en bezitten zij, om het kort te zeggen, alle drie, alle goddelijke eigenschappen op dezelfde volmaakte wijze. Wat de een kan, wil of doet, kennen, willen en doen ook de beide overige personen. In hun wezen is dus geen onderscheid, maar wel in de personen, zoodat de Vader niet de Zoon, de Zoon niet de Vader en de H. Geest niet de Vader of de Zoon is. De Vader bestaat van alle eeuwig-

heid en is door niemand voortgebracht; de Zoon is van alle eeuwigheid uit den Vader geboren en de H. Geest komt van alle eeuwigheid uit den Vader en den Zoon voort.

Deze verhevene waarheid van onzen heiligen godsdienst blijkt ons voor een gedeelte, m. k., uit de schoone wereldorde. Welk eene heerlijke overeenstemming tusschen de verschillende onderdeelen van het geheel! Het een bestaat en is geschapen om het ander, het eene schepsel moet het andere dienen tot nut of vermaak, en alles bijdragen tot eer en lof des Scheppers en tot geluk en zaligheid van den mensch.

Zou dat alles wel mogelijk zijn, als meerdere goden aan de schepping van het heelal gearbeid hadden? Wanneer b. v. een de aarde, een ander de zon, maan en sterren, een derde de zee en de dieren en een vierde den mensch enz. geschapen had? Inderdaad, die onverstoorbare orde, die regel op alles en over alles roept ons toe: er is maar één God, die alles geschapen heeft, onderhoudt en bestuurt. De waarheid van één God, welke de zichtbare schepping ons leert, wordt door de openbaring nader bevestigd, als zij zegt: *Ik ben de eerste en de laatste en buiten mij is er geen God.*

De heidensche volkeren, m. k., die van de openbaring verstoken waren en nog zijn, vereeren en aanbidden niet één, maar vele goden, houten en steenen beelden, maaksels hunner handen en velen zijn er, die aan dieren en boomen, aan zon en maan goddelijke eer bewijzen. Het is waar, door de rede kunnen zij den eenigen, waren God wel kennen, maar zij erkennen Hem niet

zoo als Hij is en zonder het licht der openbaring, zouden wij in denzelfden ongelukkigigen toestand verkeerem.

Het mysterie nu van één God in drie personen noemen wij het geheim der *H. Drievuldigheid* of wel *H. Drieëenheid*, zijnde samengesteld uit drie en één, namelijk uit drie personen en toch maar één God. Aan den Vader kennen wij de schepping toe, aan den Zoon de verlossing door Zijne menschwording en zijn dood, aan den H. Geest onze heiliging, wijl Hij de verdiensten van Jezus' zoendood door het doopsel en door andere Sacramenten en genademiddelen op ons toepast.

Den grootsten dank zijt gij aan God verschuldigd, m. k., voor de openbaring der ware kennis van God, voor het geloof in den waren God en voor de bekendmaking der wijze waarop Hij door u wil vereerd, gediend en aanbeden worden.

Ik geloof in een Drievuldigheid,
Den Vader, Zoon en Geest;
Eén God, die blijft in eeuwigheid,
En eeuwig is geweest.

VRAGEN.

1. Hoeveel goden zijn er?
2. Hoeveel goddelijke personen?
3. Is de eene persoon ook iets meer dan de andere, b. v. ouder, wijzer, barmhartiger enz.; waarom niet?
4. Is er dus onderscheid in natuur en wezen of in de personen?
5. Waaruit laat zich de eenheid Gods bewijzen?
6. Zou de dwaasheid van het veelgodendom der heidenen ook geen bewijs zijn?

7. Hoe noemen wij het geheim van één God in drie personen ?

VIJFTIENDE LES.

SCHEPPING DER ENGELEN.

Tot de redelijke schepselen, die God geschapen heeft, behooren, behalve de mensch, op de eerste plaats, de engelen. Toen God hen schiep waren alle goede en gelukkige geesten met de heerlijkste gaven, ook met *verstand* en *vrijheid* voorzien en hebben, als zuivere geesten, geen lichaam. Daarom kunnen zij het goed van het kwaad onderscheiden, en het als goed erkende willen, het kwaad verafschuwen en niet willen. Het vermogen goed te erkennen en van het kwaad te onderscheiden, heet men *„verstand”*, en het vermogen om het als goed erkende te willen noemt men *„wil”*. De engelen hebben dus *verstand* en *vrijen wil*. Een engel is derhalve een wezen, hetwelk geen lichaam heeft, maar verstand en vrijen wil bezit.

De bestemming der engelen is op de eerste plaats, God te dienen te loven en te prijzen en ons menschen in het werk des heils behulpzaam te zijn. Daarom zegt de H. Schrift: *„De Heer heeft zijne engelen bevolen, opdat zij u, op alle wegen, beschermen”*. Deze taak rust op alle engelen, maar vooral op den engelbewaarder, dien God elk mensch bij zijne geboorte, ter bescherming en als helper toevoegt, tot aan den dood. De engelbewaarders zijn er altijd op bedacht, ons van het kwaad af te houden en tot deugdswerken aan te sporen ;

ze zijn onze beste vrienden, raadgevers en beschermers in stoffelijke en geestelijke onheilen en ze dragen onze gebeden aan God op. Bid daarom dikwijls het volgend schietgebed ter eere van uwen engelbewaarder :

Heil'ge Schutzgeest mijner ziele,
Richt en volg steeds mijne schreên ;
Voer mij uit dit dal der tranen,
Naar U opwaarts, naar God heên!

VRAGEN.

1. Wat is een engel?
2. Bezitten de engelen verstand en wil?
3. Ook een lichaam?
4. Wat is de bestemming der goede engelen?
5. Welke zorg rust vooral op de engelbewaarders?

ZESTIENDE LES.

DE DUIVELS.

Gij weet, mijn kind! dat God Heer en Schepper aller dingen is en alle schepselen Hem dus onderdanigheid en gehoorzaamheid verschuldigd zijn. De redelijke schepselen, engelen en menschen, zijn daartoe bijzonder verplicht omdat ze *verstand* bezitten, waardoor ze het goed van het kwaad kunnen onderscheiden, en een *wil* om het goed te willen en de boosheid te verwerpen. God in zijne heiligheid bemint en wil slechts het goed, de deugd, en haat het kwaad, de ondeugd, zoodat in den haat der zonden, en in de liefde voor de deugd onze heiligheid ligt opgesloten. Een groot gedeelte der engelen dacht er echter anders over en plaatsten de redeneering

van hun verstand en de besluiten van hun wil boven het verstand en den wil van God; zij weigerden Hem de verschuldigde gehoorzaamheid en wilden aan Hem gelijk zijn.

Door die afschuwelijke zonde van trotschheid en hoovaardij werden zij een gruwel in Gods oog; zijne heiligheid kon ze niet meer beminnen en zijne rechtvaardigheid stiet hen in de hel. Die verworpen engelen, gij weet het, worden *duivels* genoemd. Zoo rusteloos nu m. k. de goede engelen zijn om ons tijdelijk en eeuwig geluk te bevorderen, zoo ijverig zijn de duivels er altijd op uit, om ons voor tijd en eeuwigheid ongelukkig te maken. Eene eerste reden hunner handelingen is afgunst en nijd tegen den mensch. Zij weten, dat de mensch, voor een gedeelte uit stof geschapen, bestemd is, eenmaal hunne plaats in den hemel te bezitten, waaruit zij voor eeuwig gebannen zijn en dat kunnen zij niet verdragen. De tweede reden, waarom zij op ons ongeluk uit zijn, is haat tegen God, die hen naar verdiensten heeft gestraft. Daarom trachten zij Gods werk in ons af te breken; want door Gods barmhartigheid en liefde zijn wij bestemd voor den hemel en de duivels willen, tegen Gods beschikking in verdoemelingen van ons maken en zoo God in ons treffen. Vrees echter niet, m. k., de duivels kunnen u niet schaden, zoo ge van goeden wil zijt, omdat Gods genade altijd grooter en sterker is dan de bekoringen van Satan. Zoek dan in de bekoringen door een hartelijk gebed, altijd Gods hulp en bijstand. Roep in die oogenblikken de voorspraak in der H. Maagd en van

den H. Josef, van uw engelbewaarder enz. en ge zult de overwinning op Satan behalen.

Ik vrees niet voor den vorst der helle,
Ook ducht ik niet zijn helsch venijn;
Ik zal op God mijn hoop steeds stellen,
Maria zal mijn bijstand zijn.

VRAGEN.

1. Heeft God ook duivels geschapen?
2. Waardoor zijn die engelen dan duivels geworden?
3. Welke zonden hebben zij bedreven?
4. Waarom haten zij den mensch?
5. Waarom haten zij God?
6. Wat moet ge doen als de duivel u tot zonde tracht te verleiden?

ZEVENTIENDE LES.

DE SCHEPPING DER WERELD.

Nooit hebt gij gehoord, mijn kind! noch gezien, dat een huis zich zelf gebouwd, een horloge zich zelf gemaakt heeft en met recht noemt ge hem een dwaas, die zulks zou beweren. Gelijk nu elk huis door een bouwmeester, elk horloge door een horlogemaker is gemaakt, zoo ook heeft alles wat op de wereld, aan den hemel en in den hemel bestaat een maker gehad, dien wij God noemen. Om alles te maken wat er bestaat, had God niets noodig; door zijn almachtigen wil alleen heeft Hij alles geschapen. Wat Hij wilde, was aanstonds aanwezig. Wij menschen kunnen niets maken door onzen wil, maar hebben behoefte aan vele zaken,

om iets te vervaardigen. God alleen kan door zijn wil iets voortbrengen, hetgeen we *scheppen* noemen. Scheppen is dus iets voortbrengen van en uit niets. Heeft men b. v. om iets te vervaardigen hout, steen of ijzer noodig dan wordt dat *„maken”* niet scheppen genoemd. Den schoenmaker noemt men daarom ook niet schoenschepper maar schoenmaker. Door de kracht van zijn almachtigen wil schiep God in den beginne hemel en aarde, alle zichtbare en onzichtbare dingen. Vóór de schepping was de aarde woest en ledig; duisternis rustte op den afgrond en de geest Gods zweefde over de wateren. God besloot in zes dagen, alles in regelmaat, schoon en volgens orde, tot een prachtig woonhuis voor den mensch in te richten en beval daarom op den eersten dag: *„het worde licht”*, en terstond was er licht. Op den tweeden dag sprak God: *„het firmament worde”*, en beval dat een gedeelte van het water wolken vormde en deze op tijd, den droogen aardbodem zouden bevochtigen, hetgeen aldus geschiedde. Vervolgens sprak God: *„de aarde brenge groeiende kruiden voort, welke zaad geven en vruchtbare boomen, die, elk naar zijn aard vruchten dragen en zaad in hebben!”* en het geschiedde aldus; eensklaps was de aarde voorzien van al die schoone boomen, bloemen, heesters en gewassen, waarmede wij haar getooid zien. Dit was de derde dag. Aan den hemel schiep God, op den vierden dag, de zon, opdat zij groeikracht, licht en warmte zou verspreiden; de maan en de sterren om den nacht te verlichten.

„De lucht wemele van vogels en het water van alle soorten van visschen, en het geschiedde, volgens Gods

wil, den vijfden dag. Hij zegende hen, zeggende: *Groeit en vermenigvuldigt.*

Op den zesden dag wilde God: *nde aarde brenge viervoetige en kruipende dieren voort, elk naar zijn aard;* en ze waren aanwezig, ook werd de mensch op dezen dag geschapen.

Sterren, maan, zon, hemel, aarde,
Ze zijn geschapen door Gods macht;
Prijs zijn grootheid steeds naar waarde,
Zij ligt voor u, in volle pracht.

VRAGEN.

1. Wie heeft de aarde geschapen?
2. Waardoor heeft God de wereld geschapen?
3. In hoeveel dagen heeft God de wereld geschapen?
4. Wat schiep God op den eersten dag en wat op de andere scheppingsdagen?

ACHTTIENDE LES.

DE SCHEPPING VAN DEN MENSCH.

Na de schepping der dieren op den zesden dag, sprak God: *„Laat ons nu den mensch maken, naar Ons beeld en Onze gelijkenis.”* *„Dat hij heersche over de geheele aarde en alles wat zich daarop beweegt, over de vogelen des hemels, over de visschen der zee en over de dieren.”* En God schiep den mensch naar zijn evenbeeld: naar het evenbeeld Gods schiep Hij hem. Het lichaam van den eersten mensch vormde God uit leem der aarde en blies in het aangezicht den levensadem, dat is: Hij schiep eene onsterfelijke ziel en vereenigde haar met het lichaam.

Het is deze geestelijke en redelijke ziel, welke den

mensch boven de dieren verheft, van alle andere schepselen onderscheidt en tot evenbeeld en gelijkenis Gods maakt. Den eersten mensch noemde God, Adam, tot wien Hij alle dieren voerde, opdat hij die een naam zoude geven. Daarna sprak God *„Het is niet goed, dat de mensch alleen zij”* en Hij schiep de vrouw. Tot dat einde nam God eene rib uit Adams zijde, bouwde die aan tot een lichaam (schiep de ziel daarin) en Eva, zoo noemde God de eerste vrouw, was geschapen. God bouwde uit eene rib des mans, de vrouw, opdat zij elkander oprecht beminnen en zóó vereenigd zouden leven, alsof zij beiden slechts één lichaam uitmaakten. Op deze wijze werd het heilig huwelijk ingesteld, waarvan de Schriftuur zegt: *„daarom zal de man zijn vader en zijne moeder verlaten en zijne vrouw aanhangen en zij zullen twee in één vleesch zijn.”*

Van deze twee menschen nu stammen alle menschen af, die er sedert het begin der wereld geweest zijn en ooit zullen zijn. God plaatste hen in het aardse paradijs, een schoonen lusthof, beplant met allerlei schoone boomen en bloemen. Niets ontbrak hen; zij hadden noch lijden, noch ziekten, noch kommer, noch ellende te verdragen en waren niet aan den dood onderworpen. Hun *verstand* was verlicht in al hun doen en laten, hun *wil* ten goede geneigd en rechtvaardig en zij bespeurden niet de minste neiging tot het kwaad. Het lichaam was aan de ziel gehoorzaam en de ziel aan den goddelijken wil onderworpen.

Onder de vele boomen, die het paradijs versierden, was ook de boom des levens en der kennis van goed

en kwaad, geplaatst in het midden des paradijzes. Om hunne onderworpenheid en gehoorzaamheid aan zijn gezag en zijne opperheerschappij te beproeven gaf God hun een gebod zeggende: „*Eet van alle boomen in het paradijs; maar van den boom der kennis van goed en kwaad moogt gij niet eten; want op den dag, dat gij er van eet, zult gij sterven.*” Dit was het eenige bewijs van gehoorzaamheid, wat God van hen verlangde en waaraan een allergelukkigst leven op aarde en een eeuwig zalig leven in den hemel was verbonden.

God eischt ook van u, mijn kind! gehoorzaamheid aan zijn wil en zijne wet, maar daaraan heeft Hij ook het loon, uw geluk voor tijd en eeuwigheid vastgehecht. Zeg daarom dikwijls:

Lieve Jesus! ik wil strijden
 En volbrengen uwe wet;
 O! help mij, de zonde mijden;
 Waar mij vrij van hare smet.

VRAGEN.

1. Wanneer schiep God den eersten mensch?
2. Waarvan schiep Hij hem?
3. Wat verheft den mensch boven de overige schepselen?
4. Hoe schiep God de eerste vrouw?
5. Hoe heeten de eerste menschen?
6. Waar plaatste Hij hen?
7. Wat verbood God den eersten menschen?
8. Waarom?
9. Welke straf wachtte hen bij overtreding?

NEGENTIENDE LES.

DE ZIEL VAN DEN MENSCH.

De mensch is naar Gods evenbeeld geschapen en bestaat uit ziel en lichaam. Naar het lichaam kan de mensch geen evenbeeld van God zijn; want God heeft, zoo als gij weet, m. k., geen lichaam, Hij is een zuivere geest dus moet dat evenbeeld in 's menschen ziel bestaan; zij moet op God gelijken, zoo als het beeld op hem, dien het voorstelt.

En zoo is het werkelijk.

God immers is een geest en onze ziel ook. God heeft *wil* en *verstand*, onze ziel ook, en daardoor staat ze ver boven de redelooze schepselen. God onderscheidt en wil altijd *het goede*; onze ziel bezit ook de kracht, het goed van het kwaad te onderscheiden en door Gods genade het goede te willen en te doen.

God *blijft eeuwig* en onze ziel is ook eeuwig in haar voortbestaan, zij zal nooit sterven. God is *barmhartig* en ook in de ziel ligt het vermogen barmhartigheid te gevoelen en daadwerkelijk te beoefenen. God is *rechtvaardig* en onze ziel bezit ook het gevoel der rechtvaardigheid en kan haar werkelijk beoefenen, door God en den naasten, het zijne te geven. God is *alometgenwoordig* en door haar verstand en geheugen, verplaatst zich de ziel ook in het verledene, beschouwt het tegenwoordige en werpt zich op de toekomst, om haar te ontraadselen en hare gebeurtenissen te voorzeggen. Onze ziel gelijkt dus op God, maar is niet gelijk aan God; want Hij bezit zijne eigenschappen in een oneindig volmaakten graad, terwijl de op God gelijkende

eigenschappen onzer ziel zóó onvolmaakt zijn, dat ze zelfs tot zonde kunnen misbruikt worden, gelijk de val van Adam ons duidelijk leert. Door haar leeft en werkt het lichaam ten goede en ten kwade. O! welke schoone evenbeelden moeten Adam en Eva vóór den val dan niet geweest zijn? Zij dachten geen kwaad, gevoelden geen aanzoek tot zonde en wilden en trachten naar niets anders dan wat God wilde. *Onschuldig en heilig, gelukkig en onsterfelijk* wandelden zij voor God en waren dus zeer sprekend gelijkende beelden van den Schepper.

In het H. Doopsel zijt gij ook, m. k. door Gods barmhartigheid, het gelijkend beeld van den Hemelvader geworden. Bewaar toch getrouw die reinheid, heiligheid en onschuld des harten en vergeet nooit, dat zondig denken en doen, die schoone beeltenis van God, uwe ziel besmet en tot vloekwaardig evenbeeld des duivels verlaagt. *„God schiep den mensch naar zijn beeld, naar Gods evenbeeld schiep Hij hem.*

Ja Vader, ik gelijk U sprekend;
 Bescherm dat beeld, ik vraag U smeekend,
 Opdat het U gelijken mag,
 Op den gevreesden oordeelsdag.

VRAGEN.

1. Uit hoeveel deelen bestaat de mensch?
2. Waarom bestaat Gods evenbeeld niet in 's menschen lichaam?
3. Waarom wel in de ziel?
4. Bewijs uw antwoord door eenige voorbeelden?
5. Wie waren eens de schoonste evenbeelden Gods?

6. Waarom?

7. Waartoe verlaagt de zonde Gods evenbeeld?

TWINTIGSTE LES.

DE BESTEMMING VAN DEN MENSCH.

Waartoe zijn de dieren, b. v. de koe op aarde? Zij moet den mensch melk, boter en kaas verschaffen en dan, na eenige jaren aan die bestemming beantwoord te hebben, sterven. Is de mensch ook geschapen, om hier eenigen tijd te arbeiden, te eten en te drinken, plezier te maken, een ambacht te leeren en ten laatste te sterven en vernietigd te worden? Neen, m. k. zijn doel, zijne bestemming ligt veel hooger, hij is op aarde, om God te *kennen*, te *dienen*, Hem te *beminnen* en daarna eeuwig *in den hemel te aanschouwen*. Welk eene schoone toekomst heeft Gods liefde den menschen bereid; terwijl alles zal sterven en vernietigd worden, is de mensch bestemd om eeuwig Gods glorie en zaligheid in den hemel te deelen. Opdat de mensch aan zijne bestemming beantwoorde, moet hij God *kennen*; want zonder die kennis, kan hij Hem noch *dienen* noch *beminnen*.

Immers „*onbekend maakt onbemind*”, ja wij zijn zelf niet in staat, iemand liefde toe te dragen en zijne bevelen te gehoorzamen, die ons volstrekt onbekend is. Van daar, m. k., dat ge vóór alles moet trachten, God het volmaaktste Wezen de opperste Majesteit en Heer van leven en dood te leeren kennen. Bij de overweging, dat gij geheel van Hem afhangt en uwe toekomst voor deze wereld en de eeuwigheid in Zijne handen berust,

zal eene heilige vrees u bevangen en tot onvoorwaardelijke *gehoorzaamheid* aansporen.

En beschouwen wij God als de opperste goedheid in zich zelve en tegenover ons; zien wij de giften en gaven waarmede Hij ons naar ziel en lichaam als overstelpt, dan gevoelen wij ons gedrongen, Hem innig weder te *beminnen*, die ons het eerste heeft lief gehad. Inderdaad, die God kent, zal Hem om zich zelve en uit eigen belang, geen gehoorzaamheid weigeren en die Hem gehoorzaam is, toont daardoor ook Hem oprecht te beminnen. Merk wel op, m. k. God dienen en beminnen is dus hoofdzaak, en al het overige in dit leven is slechts bijzaak.

Valt het u soms zwaar, als God u iets gebiedt of verbiedt, b. v. uwe lessen te leeren, den omgang met een slechten speelmakker af te breken, te bidden of stipt de bevelen uwer ouders en leermeesters te volbrengen, denk dan: ik moet God dienen en beminnen, en zóó mijne bestemming, den hemel bereiken.

Kennen, dienen, eeren, minuen,
Wil ik U met hart en zinnen,
Mijn Vader! die mij alles zijt,
In tijd en in de eeuwigheid.

VRAGEN.

1. Wat is de bestemming der redelooze schepselen?
2. Wat is de bestemming van den mensch?
3. Kan de mensch zonder God te kennen, Hem dienen en beminnen?
4. Waarom moeten wij God gehoorzamen?
5. Waarom Hem beminnen?

6. Waardoor kunnen wij ons doel en onze bestemming bereiken?
7. Wat is dus de hoofdzaak van ons leven?

EEN-EN-TWINTIGSTE LES.

DE ZONDE.

Wijl de eerste menschen een onverzwakt verstand en een onverzwakten wil bezaten, was de kennis, welke Adam en Eva van God hadden veel vollediger dan die wij bezitten en daarom konden zij veel volmaakter Hem *gehoorzamen* en *beminnen* en hunne bestemming beter bereiken dan wij. Zij gevoelden immers geen trek naar zonde, noch weerzin van het goede en spraken, dachten of deden nooit het minste kwaad; zij waren *onschuldig* en *heilig*. *Gelukkig* in al hun doen en laten, bezaten zij alles wat goed en misten daarentegen alles wat ramp en lijden was. Geen kwellingen verbitterden hunne levensdagen, geen honger of dorst, geen koude of warmte vergalden hun geluk, terwijl verdriet en tegenspoed hun zelfs bij naam niet bekend waren. Die toestand, zoo had God hun beloofd (ook voor hun nageslacht) zou hier op aarde blijven voortduren en zij eens met ziel en lichaam den hemel binnengaan, op voorwaarde, dat ze Hem gehoorzaam bleven en van den boom der kennis van goed en kwaad niet aten, terwijl God er bij overtreding de straf bijvoegde, zeggende: *„op den dag dat gij er van eet, zult ge sterven.”*

Wat een klein en gemakkelijk te volbrengen gebod, niet waar? Te meer, daar er behalve dien boom nog

zoovele andere in het Paradijs stonden, waarvan ze eten mochten en zij er dus geen behoefte aan hadden.

Dat overgroot geluk naar ziel en lichaam, door God den mensch toegedacht, was Satan een doorn in 't oog. „Zal de mensch” zoo dacht hij wellicht, „uit stof en aarde gemaakt, onze ledige plaatsen in den hemel innemen, die wij eeuwig moeten derven en zal God het genoegen smaken, dat alle redelijke schepselen aan het doel der schepping beantwoorden en zalig worden, wij verduivelde engelen alleen uitgenomen? Beletten zal ik het, zoo het mogelijk is.” De duivel verborg tot dat einde zijne afschuwelijke gestalte onder de gedaante van een slang en knoopte met Eva het volgende gesprek aan.

„Waarom eet gij niet van alle vruchten uit den hof?” „Wij eten van alle vruchten; maar van de vrucht des booms, die in het midden staat heeft God ons verboden te eten en gezegd, dat we sterven zullen, als we daarvan eten.” antwoordde Eva. De duivel hernam: *„neen gij zult niet sterven, zoo gij er van eet, maar weten wat goed en kwaad is, niet meer aan God onderworpen zijn en uw eigen wil doen.”* Verleid door die schoonklinkende beloften, welke Eva's trotschheid prikkelden, zag zij opwaarts naar de vrucht, vond haar schoon, plukte ze, at en gaf er Adam ook van te eten, en helaas! de eerste zonde was bedreven.

Deze ongelukkige geschiedenis, m. k., leert ons, hoe gevaarlijk en roekeloos het is, zich in 't gevaar te begeben van te zondigen.

Wacht u dus voor plaatsen en gelegenheden, waar

uwe onschuld gevaar loopt, waak vooral voor slechte kameraden of menschen, die de reinheid uws harten belagen en geloof Satan niet, zooals Eva deed, maar God alleen.

O God! wil mij voor kwaad bewaren,
En steeds mijn steun zijn in gevaren;
Dat geen bekoring, wat 't ook zij,
Mij rukke uit uw kind'renrij.

VRAGEN.

1. Waarom konden Adam en Eva gemakkelijker God dienen en beminnen dan wij?
2. Waren de aardsche zorgen en rampen voor hen ook beletselen om God te dienen en te minnen?
3. Wat moesten zij doen om voor den tijd en in de eeuwigheid gelukkig te blijven?
4. Door welk gebod heeft God hunne gehoorzaamheid beproefd?
5. Waarom verleidde Satan, Eva tot overtreding des gebods?
6. Wie verleidde Adam?
7. Wat leeren wij uit het gedrag van Eva?

TWEE-EN-TWINTIGSTE LES.

DE GEVOLGEN DER ZONDE.

Nauwelijks hadden Adam en Eva van de verboden vrucht gegeten of de ooggen gingen hun, zooals de duivel helaas ook voorzeggd had, open. *Eene groote vrees beving hen en zij bemerkten, dat ze naakt waren en verbor- gen zich uit vrees en schaamte, onder de boomen van*

het paradijs. Maar wat helpt het, zich voor God te verbergen, niet waar? Weldra verscheen God in het paradijs en riep: *„Adam waar zijt gij?”* Adam antwoordde: *„Ik vrees mij aan U te vertoonen en heb mij verborgen.”* *„Waarom vreest gij?”* zoo sprak God. *Is het, omdat gij van de verboden vrucht gegeten hebt?* Adam antwoordde: *„De vrouw heeft mij daarvan gegeven.”* Nu vroeg God aan Eva: *„Waarom heb gij dat gedaan?”* Zij antwoordde: *„De slang heeft mij misleid.”* Geen van beiden wilde schuld bekennen. Adam gaf de schuld aan Eva, en deze aan de slang, maar daarom trof ook beiden de vloek des Heeren. In zijne rechtmatige gramschap vervloekte God nu de slang, zeggende: *„Zijt vermaledijd onder alle dieren der aarde, omdat gij dit gedaan hebt.”* *Op uw buik zult gij kruipen en u met aarde voeden. Gij Eva zult, ter wille uwer kinderen, veel smart te verduren hebben en in alles uw man onderworpen zijn.”* Vertoornsd richtte Hij zich nu tot Adam en sprak: *„Daar gij naar de vrouwe geluisterd hebt, zij de aarde om uwentwille vervloekt; distelen en doornen zal zij voortbrengen en gij zult in het zweet uws aanschijns uw brood eten, totdat gij wederkeert in de aarde, waarvan gij gemaakt zijt, want gij zijt stof en tot stof zult gij wederkeeren.”*

Vreeselijke straf, niet waar, mijn kind? Daar staan nu de weleer zoo gelukkige menschen, vol schaamte, beroofd van bovennatuurlijke gaven; want het *ongeluk* heeft hun *geluk*, de *boosheid* hunne *heiligheid*, de *schuld* hunne *onschuld*, de *sterfelijkheid* hunne *onsterfelijkheid* vervangen. Bevend van schande en schaamte

staan ze nu voor God en wachten met angst af wat hun verder zal overkomen. God bedekte hunne ledematen met rokken uit huiden vervaardigd en dreef ze daarna het paradijs uit, om de aarde te bebouwen. Het verlies van Gods genade en vriendschap, het lijden en de dood des lichaams, de verbanning uit het paradijs moesten hun en ons voortaan ook tot eene waarschuwing dienen, hoe rampzalig de ongehoorzaamheid is en tot een behoedmiddel tegen verdere ongehoorzaamheid. Ja, mijn kind! vrees de zonde, anders zal ook u de gerechte straf treffen.

Stort in mijn hart den haat der zonden,
 Dat smeek ik, Heer! door Kruis en Wonden;
 Bespaar mij straf, aan hem bereid,
 Die spot met deugd en heiligheid.

VRAGEN.

1. Waarom verborgen zich Adam en Eva onder boombladeren?
2. Hoe kon God weten, dat zij gezondigd hadden?
3. Wat zei God tot de slang?
4. Wat tot Eva?
5. Wat tot Adam?
6. Welke ontzettende verandering bracht de zonde in hunne zielen en lichamen teweeg?
7. Waartoe moest die straf dienen?

DRIE-EN-TWINTIGSTE LES.

DE ERFZONDE.

Zooals u bekend is, m. k. had God de eerste menschen *heilig* en *onschuldig*, *gelukkig* en *onsterfelijk* gemaakt en beloofd, dat zij en al hunne nakomelingen, die rijke

geestelijke goederen altijd zouden blijven bezitten, mits zij Hem gehoorzaamden en de verboden vrucht niet aten. Zondigden zij dus niet, dan zouden wij hunne heiligheid en onschuld, hun geluk en hunne onsterfelijkheid hebben geërfd; zondigden zij integendeel wel, dan ook zouden wij hunne schuld en hun ongeluk, hunne boosheid en sterfelijkheid overerven, juist zooals een kind, na den dood zijner ouders, de goederen maar tevens ook hunne schulden erft.

Helaas! zij zondigden en nu zegt de schriftuur terecht: *„Door één mensch is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood en zoo is de dood op alle menschen overgegaan.”* Allen worden nu in slavernij des duivels geboren, beroofd van Gods genade en vriendschap en het recht op den hemel en aan lijden en dood onderworpen.

Welke schade richtte daarbij de eerste zonde in onze ziel niet aan! De zonde onzer stamouders heeft de schoonheid van Gods evenbeeld in onze zielen verwoest; want daardoor is ons *verstand verduisterd* en wij kunnen het goede en de waarheid niet zoo gemakkelijk, als vóór den zondenval, van het kwade en den leugen onderscheiden. *Onze wil* is zoodanig verzwakt door de aangeboren neiging tot zonde, dat het ons moeite en inspanning kost, te willen en te doen wat God wil en wij helaas! zodoende zonde op zonde bedrijven.

Het bederf der natuur, de zielsziekte, de zonde onzer stamouders, waarmede alle menschen geboren worden, noemt men erfzonde en sluit allen (die niet gedoopt zijn) buiten den hemel; *want die niet gedoopt is zal niet zalig worden.*

Welke schade heeft *ons lichaam*, door de eerste zonde geërfd! Vóór de zonde kende Adam geen wederwaardigheden of rampen des levens; maar na de zonde moest hij en wij allen met kou en hitte, met honger en dorst, met gebrek en armoede, met lijden en dood kennis maken. Alleen op het zien van al die plagen roepen wij uit: de wereld is waarlijk een dal van tranen. En die plagen, m. k. overkomen het menschelijk lichaam, omdat Adam en Eva gezondigd hebben: het is een erfstuk der zonde. Schreiend wordt de mensch geboren en weenend verlaat hij de wereld, die hem niets dan beproeving en misleiding opleverde.

Eene zware kastijding en bestraffing veronderstelt ook eene groote misdaad; hoe groot moet dan de ongehoorzaamheid, die ééne zonde van Adam en Eva niet geweest zijn, daar zij voor God, den besten der vaders, zulk eene zware straf verdiende! Inderdaad, alle ongeluk en lijden van het *verledene*, van het *heden* en van de *toekomst*, is ten laatste eene erfenis van één mensch, van de eerste zonde.

Leer dan m. k. uit de gevolgen, de boosheid der zonde kennen en wapen u tegen haar verderf door waakzaamheid op uwe woorden, gedachten en handelingen en door een vurig gebed. Dan zal God uw verstand verlichten en uw wil versterken, om altijd het goede in te zien en te volbrengen, en de ondeugd te vluchten.

Het eerste menschenpaar liet zich tot kwaad bekoren,
 En daarom hebben zij en wij het heil verloren;
 Wij vonden het terug in Jezus, Godes Zoon,
 Hij kocht den hemel weér, de zoek geraakte kroon.

VRAGEN.

1. Zoo Adam en Eva niet gezondigd hadden, wat zouden wij dan van hen geërfd hebben?
2. Wat hebben wij nu door de zonde geërfd?
3. Waardoor is de zonde en de dood voor alle menschen in de wereld gekomen?
4. Welke schade heeft de zonde aan onze ziel berekkend?
5. Welke schade heeft daardoor ons lichaam belooopen?
6. Wat noemt men erfzonde?
7. Waaruit kunnen we de groote boosheid der zonde afleiden?
8. Waartoe moet die kennis ons aansporen?

VIER-EN-TWINTIGSTE LES.

DE BELOFTE VAN VERLOSSING.

Terstond, nadat onze stamouders gezondigd hadden, sprak God de straffen over hen uit en gingen zijne woorden in vervulling.

Maar gelijk het een goede vader weê doet, als hij zijn schuldig kind moet straffen en het na de straf weêr vergiffenis toezegt, zoo ook had God medelijden met den ongelukkigen mensch en zeide tot de slang: *Ik zal vijandschap stichten tusschen u en de vrouw (Maria,) tusschen uw zaad en haar kroost; zij zal u den kop verpletten en gij zult haren hiel met list belagen.* God zeide dus tot Satan (die in de slang verbleef): Ik zal eene vrouw opwekken (Maria), die u haat en vervolgt en die gij ook haat (wijl zij altijd goed

en heilig is). En uit deze vrouw zal iemand geboren worden (Jezus), die eveneens uw vijand zal zijn. Deze (Jezus) zal u den kop vertreden (d. i. u de macht ontnemen, zoodat ge den mensch geene schade meer kunt berokkenen door de zonde) en gij zult zijn hiel met list belagen, d. i. door de zonde en booze menschen zult gij den Verlosser trachten te benadeelen in zijn verlossingswerk, maar zonder gevolg, want juist zijn lijden door en voor de zonde, zal Hem de verheerlijking zijner menschheid en den mensch genade en zaligheid verdienen. God beloofde dus Adam en Eva en in hen aan ons allen, om de verdiensten des Verlossers, vergiffenis van zonde en heropening des hemels. O, welk eene troost voor hen m. k., te midden der bittere wereldsmarten! Met wat dankbare harten zullen zij die beloften Gods, aan hunne kinderen verhaald en deze tot geloof en vertrouwen opgewekt hebben!

Opdat de mensch echter het geloof in God en den Verlosser, door den loop der tijden niet geheel verliezen zou, koos God een volk uit, waaraan Hij zich op eene bijzondere wijze openbaarde. Dit volk waren de Israëlieten, afstammelingen van den Aartsvader Abraham, die de belofte ontving, dat in zijne nakomelingen alle volken der aarde zouden gezegend worden, omdat Maria en Jezus uit zijn geslacht zouden voortkomen. Dezelfde verzekering gaf God later aan Izaäk en Jakob, uit wiens zoon, Jezus, de Verlosser afstamt en hernieuwde ze aan David. Zooals gij weet, besteeg Jozef, een der zonen van den Aartsvader Jakob, als onderkoning den troon

van Egypte en dit gaf aanleiding, dat de geheele familie zich metterwoon in dat land vestigde. Nadat die familie onder de Egyptenaren tot een groot volk was aangegroeid, beval God aan Mozes, een braaf man uit hun midden, met nadruk de komst des Verlossers te verkondigen, de hoop op Hem levendig te houden en zijn volk uit Egypte, naar 't beloofde land Kanaän te geleiden. Onder zijn geleide hebben de Israëlieten 40 jaren in de woestijn vertoefd en na vele bewijzen van Gods wonderkracht, rechtvaardigheid en liefde ontvangen te hebben, kwamen zij eindelijk in het beloofde land.

Daar zond God hun van tijd tot tijd profeten, die reeds honderde jaren van te voren, de omstandigheden, welke Jezus' komst op aarde zouden voorafgaan en vergezellen, voorzegden. Zoo werd voorzegd, de plaats waar, uit wie en onder welke omstandigheden de Verlosser zou geboren worden.

Eveneens dat bij zijne verschijning op aarde, de blinden zouden zien, de dooven hooren, de stommen spreken, de dooden levend en den armen het Evangelie zou verkondigd worden. Ook voorzegden zij nauwgezet alle feiten, welke Jezus' lijden en dood zouden voorafgaan en vergezellen en dat zijn lichaam aan geen bederf onderhevig, zou verrijzen en ten hemel varen.

De stichting en eeuwige duur zijner Kerk is ook duidelijk door hen aangegeven.

Dit alles liet God voorzegen en opteekenen, om daardoor de hoop op den beloofden Verlosser levendig te houden en opdat de menschen hem bij zijne komst als Messias zouden erkennen, aan Wien alles vervuld

zou worden, wat door de profeten voorgezgd was. Met recht sprak Jezus dus tot de Joden: „Onderzoek in de Schrift: zij is het, die getuigenis van Mij geeft.”

Vol liefde Vader! vol ontferming
 Beloofdet Gij aan ons erbarming,
 Verlossing van den eew'gen dood:
 Dank voor de redding uit den nood!

VRAGEN.

1. Wanneer gaf God de belofte van verlossing?
2. Met welke woorden gaf God ons die belofte?
3. Wat deed God, opdat het geloof in Hem niet geheel verloren zou gaan?
4. Wat zijn profeten?
5. Wat hebben de profeten aangaande den Messias voorgezgd?
6. Waarop beriep zich Jezus tegenover zijne vijanden?
7. Waarom had zijn beroep zooveel kracht?

VIJF-EN-TWINTIGSTE LES.

2 Art. des geloofs:

IK GELOOF IN JEZUS CHRISTUS, GODS EENIG GEBOREN
 ZOON, ONZEN HEER.

Vervulling dezer beloften in Jezus Christus.

Na 4000 jaren brak de tijd aan, waarop God besloten had zijn Zoon te doen mensch worden en door het werk der verlossing de boeien te verbreken, waarin de zonde den mensch gekneld hield. Vier duizend jaren moesten de menschen, zoo wilde het Gods rechtvaardigheid, door straffen en lijden de zonde boeten en diep

in ellende verzinken, om zoo in hen het gevoel van eigen onvermogen en het verlangen naar verlossing op te wekken. Zoo ver moest het eerst komen, dat de menschen door ongeloof en boosheid radeloos, harten en handen hemelwaarts zouden heffen, en den beloofden Verlosser door vurige gebeden zouden afsmeeken.

Even als het goud door 't vuur gezuiverd wordt, zoo ook moesten de langdurige straffen en ellende, de harten tot boetvaardigheid stemmen, en den rechten geest in den mensch opwekken, om bij Zijne komst met vrucht den Verlosser op te nemen. Immers, die zich verbeeldt alles te weten, verlangt geen leermeesters en die meent gezond te zijn, wijst de hulp van den geneesheer af; en zoo het kind denkt alleen te kunnen loopen, dan stoot het de hand terug, welke het leiden wil. Wie echter zijne onwetendheid, ziekelijkheid en machteloosheid gevoelt, die zal naar een helper uitzien en diens hulp met vreugde aannemen.

De mensch moest gedurende dien proeftijd zich vootmoedigen, bidden, gelooven en vertrouwen, beminnen en danken en dat alles wilde God in de harten bewerken alvorens den Verlosser te zenden. Daarom verscheen Jezus dus niet terstond na den val op aarde, niet op 't einde der wereld, om wanhoop en vertwijfeling te voorkomen, maar in het midden der jaren, toen de tijd door God bepaald en door de profeten voorzien, was aangebroken en alles wat voorzien was in Hem vervuld werd. Hij werd immers, m. k. door de kracht des H. Geestes, door eene maagd, Maria ontvangen, aanschouwde te Bethlehem op den voorzien

tijd het levenslicht. Volgens de voorzegging maakte Jezus de blinden ziende, de dooven hoorende, de stommen sprekende, den lammen gaf Hij het gebruik der ledematen, den zieken de gezondheid, den dooden het leven weêr en den armen predikte Hij het Evangelie.

Judas verkocht en Petrus verloochende Hem; Hij werd bespot, bespuwd, gelasterd, gegeeseld, met doornen gekroond en na met gal en edik gelaafd te zijn, stierf Hij den smaaddood des kruises, juist zooals het honderde jaren te voren, door de profeten was voorzegd.

Na drie dagen in 't graf gerust te hebben, verrees Jezus uit eigen kracht, heerlijk uit den schoot der aarde en nam door Zijne Hemelvaart, bezit van den troon Zijns Vaders, om van daar uit de verdiensten van Zijn lijden en dood over 't verlost menschedom uit te storten, zooals insgelijks de profeten voorzegd hadden.

O, mijn kind! verheug en verblijd u in uwen Verlosser, den Godmensch Jezus Christus. Toen ge machteloos nederlaagt en alle engelen en menschen te zamen niet bij machte waren, om een enkel mensch van ééne zonde te verlossen, toen werd Gods Zoon mensch om als Godmensch voor de zonde te kunnen voldoen en ons van slaven des duivels, vrije kinderen Gods te maken en ons zodoende in 't recht op Gods vaderschap en den hemel te herstellen.

In Jezus hebben wij gevonden,
Die door profeten was voorzegd;
Hij werd miskend, bedekt met wonden,
En stierf voor ons verloren recht.

VRAGEN.

1. Hoeveel tijd verliep er tusschen den zondeval en de komst des Verlossers?
2. Waarom wachtte God zoolang met de Verlossing?
3. Waaruit blijkt, dat Jezus de beloofde Messias is?
4. Wie was Jezus naar de menschheid, wie naar zijne Godheid?
5. Waarom kon Jezus dus aan God voldoening geven?

ZES-EN-TWINTIGSTE LES.

3 Art. des geloofs:

DIE ONTVANGEN IS VAN DEN H. GEEST, GEBOREN
UIT DE MAAGD MARIA.

De geboorte des Verlossers.

Het is u bekend, mijn kind! dat de heilige jonkvrouwe Maria, de moeder des Verlossers werd. Zij was verloofd aan een heilig man, Jozef genaamd, een timmerman van beroep. Beiden stamden af van 't koninklijke geslacht van David. Het gebeurde nu, voor dat ze samen in een huis woonden, dat de engel Gabriël, Maria de boodschap bracht van haar goddelijk moederschap. Terwijl ze in het gebed verzonken was, stond Gabriël eensklaps bij haar, omgeven door een hemelschen glans en haar aansprekende, zeide hij: *„Vrees niet Maria, zie! gij zult een zoon ontvangen en hem Jezus noemen, hij zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden. God de Heer zal Hem den troon van zijn vader David geven en in eeuwigheid zal hij over het huis Jakob*

heerschen." Toen Maria hoorde, dat zij het kind door de kracht en almacht des H. Geestes zou ontvangen, onderwierp zij zich aan Gods wil en zeide: *"zie! ik ben eene dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar uw woord."*

Merk hier op mijn kind! door de ongehoorzaamheid der eerste Eva kwamen alle soorten van ongelukken en rampen over ons, arme schepselen, maar door de gehoorzaamheid van Maria, de tweede Eva, ontvingen wij den Verlosser en met Hem alle heil, zaligheid en geluk.

Gij weet zeker nog, lieve kleine! dat Maria het beloofde kind niet te Nazareth ter wereld bracht. Wat was daarvan de oorzaak? De Romeinsche keizer Augustus beval, dat zijne onderdanen, tot welke ook de Joden behoorden, zich in hunne moederstad moesten laten opteekenen en daarom waren Maria en haar bruidegom Jozef naar Bethlehem gegaan, de geboorteplaats van koning David, hun stamvader, en aldaar aangekomen, kwam Jezus ter wereld in een armoedigen beestenstal, wijl er in de logementen geen plaats meer was, of omdat men zulke arme menschen niet wilde herbergen.

Dat kind, waaraan Maria het levenslicht schonk, was tegelijk Gods Zoon, van daar dat Maria moeder Gods genoemd wordt en ook inderdaad is. Is zij moeder Gods, dan ook moeten wij haar als zoodanig beminnen en liefhebben.

O, hoe *arm*, lief kind! kwam uw Heiland op de wereld te midden van redelooze dieren, verstoken van alle gemakken, overgegeven aan de bitterste ellende

en dat alles uit liefde voor u en alle menschen, om ons allen *rijk* te maken aan genade en de eeuwige heerlijkheid!

Mijn Heiland, o! hoeveel genade,
Stort Gij in Beth'lem op ons af;
Door woord en daad, langs alle paden,
Zijt Gij voor ieder steun en staf.

VRAGEN.

1. Hoe heet de Moeder van Jezus?
2. Hoe is de naam van Maria's bruidegom?
3. Wie bracht haar de blijde boodschap?
4. Wat zeide de engel?
5. Wat antwoordde Maria?
6. Hoe kwam het, dat Jezus te Bethlehem geboren werd?
7. Waarom is Jezus in een stal geboren?
8. Waarom noemt ge Maria, Moeder Gods?

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE LES.

DE HERDERS.

Eenige arme en vrome herders, die de nachtwacht bij hunne kudden hielden, hadden het geluk, den pasgeboren Heiland, het eerst te vereeren en te aanbidden. Een engel verscheen hun en zeide: *„heden is u in de stad Davids, de Heiland geboren”* „Gij zult een kind vinden in doeken gewikkeld, liggende in eene kribbe,” (ten teeken der waarheid). Daarna hoorden zij eene groote menigte engelen jubelen en zingen: *„Eere zij God in den hooge en vrede op aarde den menschen van goeden wille.”*

Terstond gingen zij het kind zoeken en vonden alles zoo als de engel voorzegd had, vielen neder en aanbaden het arme kind als hun Heiland en Verlosser. Teruggekeerd, verhaalden zij hun wedervaren aan vrienden en bekenden en deze vertelden het wêer aan anderen, en zoo werd die gelukkige gebeurtenis, wijl er zoo veel vreemdelingen te Bethlehem waren om hunne namen op te geven, weldra door het joodsche land verspreid.

Leer hieruit, lief kind! hoe lief God de armoede en deugd heeft. Eene arme jonkvrouw koos Hij tot moeder van zijn Zoon; een armen timmerman tot diens voedstervader en arme brave herders worden geroepen de eerste aanbidders van zijn zoon, onzen Heiland te zijn. Geen rijkdommen of grootheid hebben dus waarde voor God, maar braafheid en deugd. Bewaar daarom uw hart rein van zonde, doe immer het goede, dan zult gij altijd hetzij ge rijk of arm zijt, Gods vriend zijn.

Vergeet nooit het groote geheim der menschwording van Gods Zoon Jezus Christus en herinner er u vooral aan, als des morgens, 's avonds of 's middags de Angelus geluid wordt. Bid dan aandachtig en dankbaar den groet des engels, om zoo Maria en den Heiland in zijne menschwording te vereeren, te loven en te prijzen.

De Kerk heeft ook een feest ingesteld, „Maria Boodschap” genaamd, om ons aan de menschwording van Gods Zoon te herinneren en tot dankbaarheid op te wekken en dit terecht; want was de Zoon Gods niet mensch geworden, dan waren wij allen verloren.

Zeker moet gij dankbaar zijn, dat Gods Zoon voor u de menschelijke natuur heeft aangenomen, vooral op 't Kerstfeest moet uw hart geheel liefde zijn voor 't kleine Christuskind, bedank ook den hemelschen Vader voor de gift van zijn Zoon, en den H. Geest, die door zijne almacht, Maria het goddelijk kind heeft geschonken; zodoende zult gij het Kerstfeest op eene aan God gevallige wijze vieren.

Met de herders kniel ik neder,
 Bij U mijn God! van eeuwigheid;
 'k Geloof in U, en min U teeder,
 Al zie ik niet Uw Majesteit.

VRAGEN.

1. Wie ontvingen het eerst de tijding van Jezus' geboorte?
2. Wat zeiden de engelen tegen de herders?
3. Hoe luidt het jubellied der engelen?
4. Wat was oorzaak, dat Jezus' geboorte zoo spoedig in 't Joodsche land bekend werd?
5. Hebben rijkdommen en aardsche grootheden bij God ook waarde?
6. Waaruit blijkt dat?
7. Welk feest herinnert ons vooral aan Jezus' geboorte?

ACHT-EN-TWINTIGSTE LES.

DE BESNIJDENIS.

Acht dagen na de geboorte werd het kind Jezus, even als alle knaapjes, besneden, volgens het gebod

door God aan Abraham gegeven, waarbij de joodsche priester het kind eene kleine wonde maakte. Dit moest den Joden de vele weldaden herinneren van God ontvangen en tevens, dat ze Hem toebehoorden en trouw moesten blijven. Bij gelegenheid van de besnijdenis ontving 't kind zijn naam, even als dit bij het doopsel geschiedt, en den Heiland werd de naam „Jezus” gegeven, zooals de engel Gabriël bevolen had, hetgeen in onze taal „Verlosser” beteekent. Zoo dikwijls gij dus den naam „Jezus” uitspreekt, noemt gij Dengene, die voor u is mensch geworden en van zonde en straffen verlost heeft. Van daar, dat gij dien naam altijd met aandacht en eerbied moet uitspreken en als ge zelf of een ander dezen naam uitspreekt, uit eerbied uw hoofd moet buigen, want Jezus uw Verlosser is tegelijk Gods Zoon, Wien ge alles verschuldigd zijt, vergiffenis van zonde en de hoop op zaligheid, ja zelfs de zekerheid daarvan, als ge Hem getrouw dient.

Bij den doop ontvangen alle christelijke kinderen ook een naam en wel van den eenen of anderen heilige, die weleer op aarde braaf en godvruchtig leefde en thans bij God in den hemel is. Uw naam herinnert u dus aan een heilige, wiens of wier godvruchtige levenswandel gij op aarde moet navolgen, zoo ge eens in zijne hemelvreugde wilt deelen. Elken dag maar vooral op naamen geboortedag moet ge u zijne deugden te binnen brengen en om voorspraak en bijstand smeeken, opdat ge niet alleen den naam van een heilige dragen, maar ook eens heilig en zalig moogt worden, in de eeuwigheid.

Schenk Jezus! mij een van die kronen,
 Die eeuwig dragen mijn patronen;
 Plaats mij eens aan Uw rechterhand
 Naast hen, in 't hemelsch Vaderland!

VRAGEN.

1. Waartoe diende de besnijdenis?
2. Bij welke gelegenheid ontvingen de Joodsche kinderen een naam?
3. En welken naam ontving de Heiland en op wiens bevel?
4. Wat beteekent de naam Jezus?
5. Welken naam draagt gij?
6. Welke herinnering moet die patroonheilige in ons opwekken?
7. Wat moet gij dus doen om ook eens zalig te worden?

NEGEN-EN-TWINTIGSTE LES.

DE WIJZEN UIT HET OOSTEN.

Den Wijzen uit het oosten, ook wel drie koningen genoemd, maakte God, door eene wonderbare ster de geboorte van zijn Zoon bekend. Te Jeruzalem gekomen vroegen zij: *„Waar is de nieuwgeboren Koning der Joden?”* *Wij hebben zijne ster in 't Oosten gezien en zijn gekomen om hem te aanbidden.* Toen koning Herodes dit vernam verschrok hij geweldig, vrezende dat de nieuwe koning hem rijk en kroon zou ontnemen.

Daar hij wist, dat de profeten veel van den beloofden Messias voorzgd hadden, ondervroeg hij priesters en schriftgeleerden omtrent de geboorteplaats des Heilands.

Zij antwoordden hem : „Te Bethlehem, zoo toch heeft de profeet voorzegd.”

Daarna liet Herodes de drie koningen bij zich komen, onthaalde hen vriendelijk en zeide: „*Gaat naar Bethlehem, het kind zoeken en als ge het gevonden en aanbeden hebt, komt het mij dan zeggen, opdat ik het ook kan gaan aanbidden.*” De meening van Herodes was evenwel om het Kind te dooden. Zoodra de Wijzen buiten Jeruzalem kwamen, verscheen hun de ster wêer en ging hun vooraf naar Bethlehem, alwaar ze staan bleef boven de plaats, waar het kind zich bevond. Binnengaande vielen zij neder met een geloovig en liefdevol hart, aanbaden en gaven 't kind kostbare geschenken als goud, wierook en myrrhe. Zij waren de eerste heidenen, die tot 't geloof geroepen werden en de geboorte van den Messias aan de heidenwereld bekend maakten.

Leer hier van de Wijzen de goede ingevingen, werken en geboden Gods, stipt en vaardig te volbrengen en uwe eigen inzichten mistrouwen, dan zal God zelf de ster zijn, die u, als ge Hem volgt door de wereld heen, naar den hemel zal geleiden. Herinner u, lief kind! op 't Driekoningenfeest, hunne aankomst te Bethlehem en spiegel u vooral aan hun geloof, hunne hoop en liefde. Val met hen in 't stof neder en aanbid dat Kind als den Zoon Gods en bedank het voor zijne menschenwording en geboorte. Schenk het Jezuskind geheel uw hart als dankoffer en beloof, dat ge altijd den weg der deugd zult bewandelen, al moet het u ook bespotting, vervolging, ja zelfs het leven kosten.

De Joden, die profeten hooren,
 Zij sluiten oog en harten dicht;
 Een ster, wier licht niet treft de ooren
 Toont aan de Wijzen 't godd'lijk wicht.
 Wij knielen met de Wijzen neder,
 En willen wreken Jezus' hoon,
 En roepen met geloovig harte:
 Zeer wis! Gij zijt Gods menschenzoon!

VRAGEN.

1. Waardoor maakte God de geboorte van Jezus aan de Wijzen bekend?
2. Wie wees hun den weg?
3. Wat vroegen de Wijzen te Jeruzalem?
4. Hoe nam Herodes die vraag op?
5. Wat deed hij om de geboorteplaats te ontdekken?
6. Wat deed Herodes, toen hem Bethlehem als zoodanig was aangewezen?
7. Met welk doel?
8. Welke geschenken offerden de Wijzen aan het Kindje?
9. Wie waren de eerste geloofsboden, die Jezus' menschwording aan de heidenen bekend maakten?
10. Op welken dag herinnert ons de Kerk de aanbidding der Wijzen?

DERTIGSTE LES.

DE OPOFFERING IN DEN TEMPEL.

God had den Joden bevolen ieder eerstgeboren knaapje, 40 dagen na de geboorte, in den tempel aan Hem op te offeren en bij die gelegenheid, wanneer de

ouders vermogend waren, een lam te slachten en als offer te verbranden; waren de ouders arm, dan was God met een paar tortelduiven of jonge duiven tevreden. Ingevolge dat gebod gingen Maria en Jozef met het Kind, veertig dagen na de geboorte naar Jeruzalem, om het in den tempel aan God op te dragen en offerden een paar tortelduiven. Door Gods geest geleid, bevonden zich op hetzelfde uur, de vrome Simeon en de godvreezende Anna ook in den tempel. Simeon had de belofte ontvangen niet te zullen sterven, alvorens den Verlosser gezien te hebben. Nauwelijks was de heilige familie in den tempel gekomen of zij erkenden door Gods ingeving, in dat kind hun Heiland en Verlosser, namen het vol vreugde op hunne armen, loofden en prezen God met luider stem. „Heer!” riep Simeon in vervoering uit, *„laat nu Uw dienaar in vrede sterven, volgens Uw woord; want mijne oogen hebben Uw Heil gezien.”* Door God voorgelicht, spraken Simeon en Anna veel en allerwege over Jezus, waardoor de geboorte van den Heiland meer en meer bekend werd.

Jaarlijks herinnert ons de Kerk deze gebeurtenis op het Lichtmisfeest, ook wel Maria-zuivering genoemd, om ons de nederigheid en den ootmoed voor oogen te stellen, waarvan Jozef, Maria en Jezus zulke schitterende bewijzen gaven, door zich aan eene wet te onderwerpen, welke op hen niet van toepassing was.

Op dezen dag worden ook kaarsen gewijd, ten dienste der godsdienstoefeningen. Die brandende kaarsen beduiden ons, dat Jezus „het licht der wereld is,” wijl Hij door zijne heilige leer en goddelijke genade alle

menschen tot de kennis Gods en tot al het goede voorlicht.

Vraag dagelijks mijn kind! om die bovennatuurlijke verlichting, vooral dan als ge een licht ontsteekt of ziet ontsteken en smeeek tot uw hemelschen Vader en tot Jezus uw Heiland:

Zou ik het offer van mijn leven
Weigeren, aan mijn God en Heer?
Neen, wat ik ben, mijn doen en streven,
Leg ik, aan Jezus' voeten neêr.

VRAGEN.

1. Wanneer werd Jezus in den tempel aan God opgedragen?
2. Wat moesten de vermogenden, wat de minvermogenden bij die gelegenheid offeren?
3. Wat offerden Maria en Jozef?
4. Welke belofte had Simeon ontvangen?
5. Wat zeide Simeon?
6. Wanneer herinnert ons de Kerk deze gebeurtenis?
7. Wat beduiden de brandende kaarsen bij de godsdienstoefeningen?
8. Wanneer worden die gewijd?

EEN-EN-DERTIGSTE LES.

DE JEUGD VAN JEZUS.

Toen Herodes zag dat de Wijzen niet terugkeerden, wjl deze, in een droom door God vermaand, langs een anderen weg trokken, besloot hij, gelijk ge weet, te Bethlehem en omstreken alle kinderen te vermoorden,

die twee jaar of daar beneden oud waren, vertrouwende, dat zoodoende ook Jezus gedood zou worden, die evenwel, op ingeving eens engels aan Jozef gedaan, door de vlucht naar Egypte gered werd. Zoo beschermt God de zijnen. Wanneer gij dus braaf en godvruchtig leeft, dan zal God u ook nooit verlaten. Denk vooral daaraan op 't feest der Onnoozele kinderen, hetwelk de Kerk, drie dagen na Kerstmis, jaarlijks viert ter herinnering aan den moord op die lieve kinderen, volgens zekere meening veertig duizend in getal, gepleegd. Na den dood van Herodes keerde de heilige familie op bevel des Engels, terug naar haar vaderland en vestigde zich te Nazareth.

Twaalf jaren oud zijnde, reisde Jezus met zijne ouders naar Jeruzalem om 't Paaschfeest te vieren. Terwijl Jozef en Maria reeds weêr van daar vertrokken waren, bleef Jezus achter. Jozef was in de meening, dat Jezus bij Maria, en Maria dacht, dat Hij bij Jozef was. Na eene reis van drie dagen ontdekten zij hun verlies.

Met droefheid keerden zij op hunne schreden terug, overal vragende en zoekende tot dat zij den kleinen Jezus tot hunne groote vreugde in den tempel vonden, waar Hij bezig was de Schriftgeleerden te antwoorden. Aanstonds ging Hij met hen meê naar huis, was hun onderdanig en nam toe in wijsheid en welbehagen bij God en de menschen, zooals de H. Schrift getuigt. Welk een schoon voorbeeld, uwe navolging overwaardig, geeft hier het lieve Jezus-kind! Het was zijne vreugde in den tempel te verwijlen, te bidden, van zijn hemelschen Vader te spreken of te hooren spreken en in alles gehoorzaam

te zijn. Gij ook moet altijd aandachtig bidden, gaarne naar kerk, school en catechismus gaan en aandachtig toelisteren, als er van God of Jezus gesproken of geleerd wordt, dan handelt gij als Jezus en zijt God en menschen welgevallig.

De lieve Jezus was zijnen ouders en leermeesters ook onderdanig en gehoorzaam, Hij gaf u hierin eveneens, 't schoonste voorbeeld. Nergens was Hij te zien, dan bij zijne ouders, in den tempel of op school, langs de straten slenteren kende Hij niet. Ontloopt gij dus 't ouderlijke huis, de kerk of school, weet dan wel, dat ge niet op Jezus gelijkt en dat ge God onmogelijk kunt welgevallig zijn, en noch aan Hem noch aan de menschen behagen.

Geef Jezus! toonbeeld van mijn leven,
Onvermoeid er naar te streven,
Om U te volgen op den voet,
Zooals een deugdzaam kind steeds doet.

VRAGEN.

1. Wat deed Herodes toen de Wijzen niet tot hem terugkeerden?
2. Hoe kwam het, dat Jezus niet vermoord werd?
3. Welken dag herinnert ons de Kerk den moord der Onnoozele kinderen?
4. Wanneer keerde de H. Familie naar Nazareth terug?
5. Bij welke gelegenheid verloren Jozef en Maria den kleinen Jezus?
6. Waar vonden zij Hem terug?
7. Wat deed Jezus in den tempel?

8. Wat getuigt de H. Schrift van Jezus' kinderjaren en mannelijken leeftijd, tot aan zijn dertigste jaar?
9. Wat moet gij in navolging van Jezus doen?

TWEE-EN-DERTIGSTE LES.

JOANNES.

Joannes, bijgenaamd de Dooper, was de voorlooper en wegbereider van Jezus. Hij leerde en diende op bevel des Heeren den menschen 't doopsel van boetvaardigheid toe, en hield zijn verblijf in de woestijn, in de nabijheid van eene rivier, Jordaan geheeten. Daar leefde Hij uiterst boetvaardig en streng, zoodat hij niets anders dan wilden honig at en water dronk. Een ruig haren kleeid, omvat door een lederen gordel, bedekte zijn lichaam.

Liefdevol, maar tevens berispelend en bestraffend waren de leerredenen door hem gehouden, en allen beoogden de harten tot boetvaardigheid te stemmen. Op den roep van zijn streng en vroom leven, alsmede door het ongewone van zijn optreden en zijne predikatiën, kwamen er vele menschen uit Jeruzalem en omstreken tot hem in de woestijn. Zonder aanzien van persoon hield hij hun de fouten en misstappen voor oogen en vermaande de menigte van leven te veranderen en God om vergiffenis te smeeken. De van goeden wille doopte hij, door hen, staande in den Jordaan, met water te overgieten, om zoo te leeren en aan te duiden, dat, zooals het water het lichaam van vuilheid reinigt, ook hunne zielen van de zonde gezuiverd moesten worden.

Velen geloofden, dat hij wellicht de beloofde Messias was, daartoe gebracht door zijne strenge en vrome levenswijze en zielroerende onderrichtingen. Toen Joannes dit merkte zeide hij: *nik doop slechts met water tot boetvaardigheid en verbetering des levens. Weldra zal er echter één komen, die grooter is dan ik, wiens schoenriemen ik niet waardig ben te ontbinden, deze zal u met den heiligen Geest doopen."*

Op zekeren dag kwam ook Jezus tot Joannes in de woestijn en God gaf hem te kennen, dat deze de Heiland was. Joannes, Jezus ziende, sprak toen op plechtigen toon aldus tot het volk: *"Ziedaar! het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt. Deze is het van Wien ik gezegd heb: Na mij komt een man, die voor mij was, want Hij was eerder dan ik."*

Joannes noemde Jezus een lam, wijl de joden tot boete der zonden in den tempel lammeren moesten offeren en Jezus zich ook eenmaal vrijwillig als een lam, tot vergiffenis voor onze zonden, aan 't kruis zou opofferen. Joannes zeide, dat Jezus voor hem was geweest en toch was Joannes als mensch ouder, maar hij doelde op Jezus' Godheid, welke van eeuwigheid is.

Nu vroeg Jezus aan Joannes Hem te doopen, hetwelk hij na eenige tegenkanting ook deed, wijl hij zich daartoe onwaardig achtte. Toen hij Hem gedoopt had, opende zich de hemel en de H. Geest in de gedaante eener duif daalde over Jezus neder en eene stem werd gehoord, die zeide: *"deze is mijn welbeminde Zoon, in wien ik mijn welbehagen heb genomen."*

Verbreck Heer! wat mij houdt gebonden
 Aan duivel, wereld, vleesch en zonden;
 Lam Gods! geef dat Uw bloed en pijn
 Voor mij toch niet verloren zijn.

VRAGEN.

1. Wie is Joannes?
2. Waar verbleef hij en hoe was zijne levenswijze?
3. Wat beoogde Joannes met zijne leerredenen?
4. Wat gaf aanleiding, dat vele menschen hem in de woestijn bezochten?
5. Wat moest het doopsel met water aanduiden?
6. Wat zeide Joannes, om te kennen te geven dat hij de Messias niet was?
7. Wat sprak hij, toen Jezus tot hem in de woestijn kwam?
8. Waarom noemde Joannes, Jezus een Lam?
9. Welk wonder geschiedde bij Jezus' doopsel?

DRIE-EN-DERTIGSTE LES.

JEZUS WORDT BEKOORD.

Na gedoopt te zijn begaf Jezus zich naar de woestijn, bad en vastte aldaar veertig dagen en veertig nachten als voorbereiding voor zijn leeraarsambt. Zoon Gods en God met den Vader zijnde, wist Jezus alles wat Hij zou leeren en behoefde daarom geene voorbereiding, maar Hij deed dit om ons te leeren, niets gewichtigs te ondernemen, zonder door gebed en overweging daartoe te zijn voorbereid.

Bid daarom, lief kind! gaarne 's morgens en 's avonds

en voor iederen arbeid, zooals dat ook gewoonlijk voor en na schooltijd of Catechismus geschiedt.

Ter onzer onderrichting, hoe wij Satans bekoring moeten weêrstaan, liet Jezus ook toe, dat de duivel Hem in de woestijn tot driemaal toe bekoorde.

Satan kwam tot Jezus en zeide: *„Indien Gij de Zoon Gods zijt, maak deze steenen tot brood.”* Maar Jezus op God vertrouwende, die Hem reeds 40 dagen zonder spijs onderhouden had, sprak tot Satan: *„De mensch leeft niet alleen van brood, maar van elk woord, dat uit Gods mond voortkomt.”* Toen plaatste Satan den Heiland op een der hoogste punten van den tempel en zeide: *„Zoo gij de Zoon Gods zijt, werp U dan van boven neder, want er staat geschreven, de engelen zullen U op de handen dragen.”* Jezus antwoordde: *„In de heilige Schrift staat ook geschreven: gij zult God niet tergen.”* Nu toonde de duivel den Heiland vele rijken en heerlijkheden der wereld en beloofde Hem, dat alles te zullen geven, als Hij hem, n. l. den duivel, aanbad. Jezus sprak echter met verontwaardiging: *„Wijk van Mij Satan, want er staat geschreven, gij zult God alleen aanbidden en Hem alleen dienen.”* Ontsteld vlood Satan nu weg en de engelen kwamen, dienden Jezus en brachten Hem spijzen.

Ook gij mijn kind! wordt nu en dan bekoord, dat is, tot zonde aangezet; dikwijls valt u iets kwaads te binnen of bevangt u de lust kwaad te doen of wordt gij door anderen aangezet zulks te doen. Jezus kon niet zondigen, maar gij wel, daarom moet ge in bekoring uwe toevlucht door een hartelijk gebed tot God nemen;

ook zult ge, door aan Zijne alomtegenwoordigheid te denken, een afschrik tegen het kwaad in u trachten op te wekken en zodoende zult gij geen gehoor geven aan de stem der verleiding en miskent ge de raadgevingen van uw Engelbewaarder niet.

Tot aandenken aan Jezus' veertigdaagsche vasten, vasten wij van af 40 dagen voor Paschen tot aan dien feestdag, welke vasttijd voor de menschen, die den leeftijd van 21 jaren bereikt en geene reden van vrijstelling hebben, verplichtend is en groote vasten genoemd wordt.

Word ik bekoord, help mij dan strijden,
En ben ik traag, wek Heer, mijn moed!
Dan zal ik steeds de zonden mijden,
En leven braaf, onschuldig, goed.

VRAGEN.

1. Had Jezus voorbereiding noodig?
2. Waarom bereidde Hij zich dan voor?
3. Waarom liet Jezus de bekoring van Satan toe?
4. Kunt ge ook zeggen, wat Satan deed en sprak om Jezus te verleiden?
5. Wat moeten wij doen als Satan of zijne mensche-lijke dienaars ons tot zonde trachten te verleiden?
6. Wat herinnert ons de veertigdaagsche vasten?
7. Wie is verplicht te vasten?
8. Welke redenen verschoonen daarvan?

VIER-EN-DERTIGSTE LES.

JEZUS' EERSTE LEERLINGEN.

Toen de 40 dagen der voorbereiding voorbij waren, trad Jezus, dertig jaren oud zijnde, openlijk als leeraar

der menschen op. Bij zijn vertrek uit de woestijn, keerde Hij terug naar den Jordaan en Joannes, die daar nog predikte en doopte, Hem ziende zeide nogmaals tot zijne leerlingen: *„Ziet daar! het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt.*

Twee leerlingen van den H. Joannes, Andreas en Joannes (later Apostel en Evangelist) volgden Jezus terstond, om van Zijne lippen lessen van levenswijsheid en waarheid te vernemen en vertoefden den geheelen dag bij Hem. Daarna ging Andreas terstond zijn broeder, Simon genaamd, opzoeken en verhaalde hem, dat de Messias gevonden was en leidde hem tot Jezus. Toen Jezus Simon zag zeide Hij tot hem: *„gij heet Simon, maar voortaan zult gij Petrus (Steenrots) genoemd worden.”* Den volgenden dag ontmoette Jezus op Zijn weg, zekeren Philippus, sprak hem aan en zeide: *„volg Mij”* en hij volgde Jezus. Het gezelschap van Jezus beviel Philippus zóó, dat hij zich tot zijn vriend Nathaniël, ook wel Bartholomeüs geheeten, spoedde om hem deelgenoot zijner vreugde te maken. Hij trof hem aan zittende onder een vijgeboom en riep hem toe: *„wij hebben den Messias gevonden, het is Jezus van Nazareth, kom en zie!”* Beiden gingen tot Jezus, die over Nathaniël aldus sprak: *ziedaar in waarheid een Israëliet, in wien geen bedrog is.”* Verwonderd over dat gezegde, vroeg Nathaniël: *„vanwaar kent Gij mij? Jezus hernam: „voor dat u Philippus onder den vijgeboom riep, had ik u reeds gezien.”* Nu zeide Nathaniël, overtuigd van Jezus' alwetendheid: *„Meester, Gij zijt de zoon Gods, de koning van Israël!”* Jezus antwoordde: *„gij gelooft,*

wijl Ik zeide, u onder den vijgeboom gezien te hebben. Gij zult nog grooter dingen zien dan dit. Voorwaar, Ik zeg u, gij zult den hemel zien openen en Gods engelen, boven den Zoon des menschen, zien opklimmen en nederdalen.

Ziedaar! m. k., de eerste volgelingen van Christus en dus de eerste christenen, 't kleine begin der Kerk; ziedaar! de vruchten van 't geloof in Jezus Christus. Bedank God, dat Hij u ook geroepen heeft, buiten zoo vele anderen en toon dien dank, door te leven tot sieraad en niet tot schande van uw heilig geloof.

Zeg dikwijls :

Leerling wil ik zijn en sterven
Van den Heer, die mij bemint;
Dan zal ik het rijk eens erven,
Dat ginds wacht het brave kind.

VRAGEN.

1. Wanneer trad Jezus als leeraar op?
  2. Wat zeide Joannes, toen hij Jezus bij den Jordaan zag?
  3. Hoe heeten de twee eerste volgelingen van Jezus?
  4. Wat zeide Jezus tot Simon?
  5. Wie was de vierde leerling van Jezus?
  6. Wie geleidde Nathaniël tot Jezus?
  7. Waaruit blijkt in deze les, dat Jezus alwetend was?
  8. Wie zijn de eerste Christenen of eerstelingen der Kerk?
-

VIJF-EN-DERTIGSTE LES.

EERSTE WONDER TE CANA

Eenige dagen na het onderhoud met Nathaniël, was er een bruiloftsfeest te Cana, een stadje niet ver van Nazareth gelegen. Maria was daar en ook Jezus en zijne leerlingen waren onder de genoodigden. Als Jezus' moeder bemerkte, dat er wijn ontbrak, verzocht zij haren goddelijken Zoon, overtuigd van Zijne almacht, in den nood te voorzien. In 't eerst hield Jezus zich weigerachtig en antwoordde: *„mijn uur is nog niet gekomen,”* (om wonderen te doen.) Later beval Hij evenwel den dienaren, zes kruiken met water te vullen en ze bij den hofmeester te brengen, die dit bevel, op aandrang van Maria, volbrachten. Na den wijn geproefd te hebben, verklaarde de hofmeester den bruidegom, dat de wijn kostelijk en hij, tegen den regel in, den besten wijn tot het einde van den maaltijd had bewaard. De leerlingen, die getuigen waren van dit wonder, geloofden nu nog meer in Jezus.

Dit wonder moet uw geloof in Jezus versterken, m. k. en uw vertrouwen op Zijne hulp in u bevestigen, Hij, die ons altijd helpen kan en wil.

Maria, zoo medelijdend met bruidegom en bruid is en blijft ook onze voorspreekster, in onzen geestelijken en tijdelijken nood en God verhoort haar gaarne. Hebt ge dus behoefte, verlangt ge iets van den hemel, smeeke dan hartelijk: *„Bid voor mij Maria en uwe bede zal verhoord worden.”*

Zou 'k Hem geen vertrouwen schenken,
 Loochenen de wonderkracht,
 Van Hem, die met wijn komt drenken,
 Door zijne almacht voortgebracht?

VRAGEN.

1. Wie verzocht Jezus een wonder te doen?
2. Wat antwoordde Jezus op 't verzoek?
3. Wie zette de dienaren aan, om te doen wat Jezus zeide?
4. Wat deden zij dan op Jezus' bevel?
5. Wat zeide de hofmeester, toen hij dat oorspronkelijke water geproefd had?
6. Wat leert ons dit mirakel?

ZES-EN-DERTIGSTE LES.

DE RIJKE VISCHVANGST.

Jezus predikte inmiddels Zijne goddelijke leer, waardoor zich dagelijks meer en meer personen bij Hem aansloten. Zijne leerlingen bleven echter in die dagen nog niet altijd bij Hem, maar keerden nu en dan, weêr tot hunne bezigheden terug, zooals Petrus, Andreas, Joannes en Jacobus, die visschers van beroep waren. Het gebeurde eens, dat Jezus bij hen kwam, nadat ze den geheelen nacht in 't meer Genezareth gevischt hadden, zonder iets te vangen. Op 't zien van Jezus, verzamelde zich daar aanstonds eene groote menigte menschen, begeerig Zijn woord te hooren. Ten einde beter verstaan te worden beklom Jezus een schip, dat aan Petrus toebehoorde en richtte van daar uit zijn woord tot de

menigte. Na afloop hiervan, beval Jezus Petrus, verder in zee te steken en het net uit te werpen. Petrus antwoordde: *„Heer! wij hebben reeds den geheelen nacht gearbeid en niets gevangen; op Uw woord echter wil ik het net uitwerpen.”* En m. k. wie zou het denken, de vangst was zoo overvloedig, dat het net scheurde, door de zwaarte der visschen, waarmee zijn schip en dat van Jacobus en Joannes, tot zinkens toe gevuld werden. Het gezicht van dat wonder greep Petrus zoo aan, dat hij aan Jezus' voeten viel en uitriep: *„Heer ga van mij weg want ik ben een zondig mensch.”* Jezus sprak tot hem: *„Vrees niet, voortaan zult gij menschen vangen,”* d. i. zooals Ik oorzaak ben van deze vischvangst, zal Ik u ook helpen, om menschen voor mijne leer en Kerk te winnen. Nu verlieten zij alles en volgden Hem.

Leer uit dit wonder m. k., dat alle arbeid, zonder Gods bijstand en zegen vruchteloos is en zijne hulp daarentegen alles ten goede doet uitvallen. Bid daarom:

O, Vader! help mij mijne plichten,
Met zuiver inzicht te verrichten,
Dan zal mijn arbeid altijd zijn,
Verdienstvol, heilig, zuiver, rein.

VRAGEN.

1. Waardoor nam het getal van Jezus' leerlingen toe?
2. Blevén zijne leerlingen toen reeds aan Zijne zijde?
3. Welk beroep oefenden de eerste leerlingen uit?
4. Waarom leerde Jezus van uit een schip?
5. Hoe was de vischvangst, op Jezus' bevel begonnen?
6. Wat zeide Petrus tot Jezus?

7. Wat sprak Jezus tot Petrus?
8. Hoe is dat te verstaan?
9. Wat kunnen wij uit dit wonder leeren?

ZEVEN-EN-DERTIGSTE LES.

JEZUS GENEEST EEN VERLAMDE
EN WEKT EEN DOODE OP.

Toen Jezus op zekeren tijd te Capharnaüm, in zeker huis, eene groote menigte volks onderwees, brachten vier mannen op een bed, een zieke tot Hem, die door jicht verlamd was. Jezus bekend zijnde met het punt, waarop hun geloof stond, sprak tot den verlamde: *„Wees getroost, mijn zoon, uwe zonden zijn u vergeven.”* Eenige Schriftgeleerden en Farizeën, daar ook tegenwoordig, dachten bij zich zelve: *„Hij lastert God;”* God alleen kan zonden vergeven. Jezus die hunne gedachten kende sprak tot hen: *„Waarom denkt gij kwaad in uwe harten? Wat is gemakkelijker te zeggen: uwe zonden zijn u vergeven of wel, sta op en wandel?”* En opdat gij zoudt weten, dat de Zoon des menschen macht heeft op aarde de zonde te vergeven, zoo beveel Ik u verlamde: *Sta op, neem uw bed en ga naar huis!* Op dat gezegde richtte zich de zieke op en ging gezond naar huis.

Vrees en bewondering beving allen, die van dit wonder getuigen waren, zij verheerlijkten God en zeiden: *„Zulke dingen hebben we nooit aanschouwd.”*

Eens toen Jezus de stad Naïm bezocht, werd juist de eenige zoon eener weduwe grafwaarts gedragen. Jammerende en snikkende volgden de bedroefde moeder,

vrienden en bekenden de lijkbaar. Door medelijden be-
wogen sprak de Heiland tot de troostelooze moeder:
„wil niet weenen.” Naderbij gekomen zijnde, beteekende
Hij de dragers stil te staan. Vervolgens sprak Jezus tot
het lijk: *„Jongeling, Ik zeg u, sta op!”* De herleefde
richtte zich op dat woord terstond op en sprak met
de omstanders en Jezus gaf hem aan zijne moeder terug.

Alle getuigen van dit wonder werden met vrees be-
vangen en verkondigden luid Gods lof en zeiden: *„Een
groot profet is onder ons opgestaan en God heeft zijn
volk bezocht.”*

Wie lief kind! bewondert hier niet Jezus' barmhar-
tige liefde met het ongeluk van den mensch! Wie roept
hier niet uit: Waarlijk! Jezus is God, gelijk de Vader!
Ja Jezus heeft macht over levenden en dooden; Hij is
almachtig en kent het getal onzer zonden en hunne
grootheid en bezit bij de macht om ze te vergeven,
tevens den wil om ons, als we door de zonde, den
geestelijken dood gestorven zijn, tot het leven der ge-
nade op te wekken.

Altijd mag ik dan vertrouwen,
Lieve Jezus! in den nood;
Altijd op Uw goedheid bouwen,
Zelfs, al was ik geest'lijk dood.

VRAGEN.

1. Wat bewijzen de vier mannen, door dien zieke
bij Jezus te brengen?
2. Waardoor bewijst Jezus den schriftgeleerden, Zijne
alwetendheid?

3. Wie had Jezus gezegd, dat de zieke een zondaar was?
4. Hoe kon Hij het dan weten?
5. Hoeveel weldaden bewees Jezus den verlamde?
6. Wat bewoog Jezus den jongeling te doen herleven?
7. Hoe kon Hij dat?
8. Kan een lijk hooren?
9. Wat moest Jezus dus eerst doen?

ACHT-EN-DERTIGSTE LES.

JEZUS' WONDEREN IN HET ALGEMEEN.

Ontelbaar bijna en dus te veel om alle op te teekenen zijn de wonderen door Jezus' almachtigen wil gewrocht: „Ik wil” zoo sprak Hij en melaatschen waren gereinigd, blinden zagen, dooven hoorden, dooden leefden, ja zelfs stormen, zee en duivels moesten Hem gehoorzamen: Hij was Heer en Meester over de natuur en de bovennatuur.

Geen wonder, m. k. dat de wonderen door Jezus gewrocht heinde en ver weêrklank vonden en de begeerten bij velen opwekten om Jezus, den Weldoener, van nabij te leeren kennen.

„Waarom deed Jezus zoovele wonderen,” vraagt gij wellicht, lieve kleine?

a) Vele vinden hun aanleiding in 't medelijdend hart van den goeden Heiland. Een ongelukkige te zien, deed Hem weê. Ongelukken af te weren, wel te doen en gelukkig te maken naar ziel en lichaam, was Zijn eenig streven, het doel van Zijne komst op aarde, zoodat de H. Schrift naar waarheid zegt: *„Al weldoende trok Hij rond.”*

b) Jezus verrichtte echter vooral zijne mirakelen om daardoor de goddelijkheid van Zijne leer en zending en zoodoende de godheid van Zijn persoon te bevestigen. Daarom verrichtte Hij bij voorkeur zijne wonderen na afloop Zijner leerredenen, in tegenwoordigheid van vele menschen, om zoo het gehoorde woord, als Gods woord te doen aannemen, hetgeen meestal met gunstig gevolg geschiedde. Zoo immers moest het volk redeneeren: Hij, die zulke dingen doet, moet meer zijn dan een eenvoudige mensch; want God alleen of hij, die daartoe de macht van God ontvangen heeft, kan zulke dingen ten uitvoer leggen; Jezus doet die wonderen ter bevestiging van zijne godheid; Hij is dus God en Zijne leer, eene goddelijke leer. Ja, m. k., Jezus' wonderen moesten dienen tot bevestiging der waarheid zijner leer en zending door den Vader. Vandaar, dat Jezus zeide: *„Indien Ik niet de werken Mijns Vaders doe, gelooft Mij dan niet; doe Ik ze echter, zoo gelooft de werken, indien gij Mij niet gelooven wilt; opdat gij erkent en gelooft, dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is.”*

„Gelooft gij in den Zoon Gods?” vroeg Jezus den blindgeborene, nadat Hij hem het gezicht geschonken had. De ziende riep in vervoering uit: *„Ja Heer, ik geloof.”*

Wilt gij m. k., bij hem achterstaan in de uiting uwer geloovige gevoelens? Zeg dan: ja Heer, ik geloof alles wat Gij geleerd hebt, ik wil alles doen, wat Gij bevolen en nalaten, wat Gij verboden hebt. Gij zijt de Zoon Gods, mijn Heiland en Zaligmaker! en ik belijd:

Mijn Jezus! Uwe wonderwerken
 Dragen Uwer almacht merken.
 'k Geloof, ontwijfelbaar en wis,
 Dat Uwe *zending* goddelijk is.

VRAGEN.

1. Waardoor genas Jezus de zieken?
2. Wat toonde Hij te zijn door zijne wonderen?
3. Waarom kwamen zooveel menschen tot Jezus?
4. Waarom deed Jezus wonderen?
5. Wanneer verrichtte Jezus zijne wonderen?
6. Waarom?
7. Tot welke gevolgtrekking moesten de getuigen
 Zijner wonderwerken komen?

NEGEN-EN-DERTIGSTE LES.

BENOEMING EN ZENDING DER APOSTELEN.

Zooals ge reeds gehoord hebt, lieve kleine! werden de volkmassa's, die begeerig waren, Jezus te zien en te hooren, dagelijks talrijker, getrokken door 't ongewone van Zijn optreden, Zijne wonderkracht en ongekende leer. Op zekeren dag zeide de Heiland tot Zijne leerlingen: *nde oogst is groot, maar het getal arbeiders klein. Bidt derhalve den Heer des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogstveld zende!*" Den nacht hierop volgende, bracht Jezus op een berg in het gebed verzonken door en riep tegen den morgen Zijne leerlingen te zamen en koos er twaalf apostelen of gezanten uit, die Hij twee aan twee uitzond om 't Evangelie nu en na Hem

te prediken. De namen dezer twaalf apostelen zijn: Petrus en Andreas, zijn broeder; de twee gebroeders Jacobus en Joannes; Philippus en Bartholomeüs; Matheus en Thomas; Jacobus en Judas Thaddeüs, en Simon en Judas (verrader.)

Bij hun vertrek schonk Jezus hun de macht om zieken te genezen en duivels uit te drijven, waaraan Hij de volgende vermaningen en voorzeggingen knoopte. *„Gaat den verloren schapen van Israëls huis prediken, dat 't hemelrijk nabij is.”* *„Ziet Ik zend u als schapen onder de wolven.”* *„Weest voorzichtig als slangen en eenvoudig als duiven.”* *Om mijnentwille zullen u de menschen op allerlei manieren vervolgen. De leerling is immers niet boven den meester? Vreest hen niet, die 't lichaam kunnen dooden, maar Hem, die lichaam en ziel in de hel kan werpen. Belijdt Mij vrijmoedig voor de menschen, ook Ik zal u dan voor Mijn Vader erkennen. Neemt uw kruis op en volgt Mij enz.”*

Daarna verlieten Hem de Apostelen en predikten in steden en dorpen, boetvaardigheid en het nabijzijn des hemelrijks, terwijl ze, even als Jezus, de waarheid hunner leer door teekens en wonderen bevestigden. Naast de Apostelen, koos Jezus nog 72 leerlingen, om twee aan twee op die plaatsen, voorbereidings-oefeningen te houden, waar Hij later zelf ging prediken, en ook zij ontvingen de macht wonderen te doen. Was de prediking in deze of gene plaats afgeloopen, dan keerden zij tot Jezus terug en verhaalden Hem hun wedervaren, welke waarheden zij verkondigd hadden, hoe hunne woorden door 't volk waren opgenomen en welke won-

deren zij verricht hadden. Dien korten rusttijd besteedde Jezus om hen zelve te onderwijzen en Zijne leer nader te verklaren en op te helderen, wijl zij na zijne hemelvaart in zijne plaats, der wereld alles wat zij van Hem gehoord en gezien hadden moesten verkondigen. Merk hier, lieve kleine! den aanwas der Kerk. Het zestal, hetwelk bij 't begin van Jezus' prediking aan den Jordaen, tot de gemeenschap toetrad, waarvan Hij 't hoofd was, is hier reeds tot zulk een groot getal aangegroeid, dat Jezus naar welgevallen uit hun midden eene keuze kan doen; de vrouwen ongeteld.

Weldra zou Jezus henen gaan,
 En tot Zijn Vader keeren,
 Daarom stelt Hij apostelen aan,
 Om in Zijn plaats te leeren.

VRAGEN.

1. Waarom bad en beval Jezus den Apostelen te bidden?
2. Hoeveel Apostelen koos Jezus?
3. Waarom?
4. Kunt ge de namen der Apostelen opnoemen?
5. Welke macht ontvingen ze bij hun vertrek?
6. Waardoor bevestigden de Apostelen de waarheid hunner leer?
7. Hoeveel leerlingen koos Jezus, en waarom?
8. Wat deden de Apostelen als ze nu en dan bij Jezus waren?
9. Wat deed Jezus in dien rusttijd?

10 Waaruit kunt ge reeds op dien tijd den aanwas der Kerk afleiden?

VEERTIGSTE LES.

JEZUS IS PROFEET.

Zoals gij weet, m. k. toonde de Heiland ontegensprekelijk God te zijn door de wonderkracht, die van Hem uitging en deze waarheid bevestigde Hij nader, door toekomstige dingen en gebeurtenissen te voorzeggen, welke een mensch onmogelijk kan weten.

Alles wat Hij voorzegde is juist zoo geschied als voorzegd was.

Het volgende diene tot bevestiging van mijn gezegde, aldus sprak Jezus.

a) Bij gelegenheid van zijn feestelijken intocht binnen Jeruzalem, sprak Jezus met betraande oogen: *Er zullen dagen komen over u Jeruzalem, waarop uwe vijanden u van alle kanten met een wal omringen, u insluiten en van alle zijden zullen beangstigen.*"

„U en uwe kinderen zullen zij verdelgen en geen steen in u op elkander laten." Deze voorzegging zag 37 jaren na Jezus' dood hare vervulling. Romeinsche legers sloten de stad van alle kanten in, juist op een tijdstip, dat duizende joden uit alle deelen des rijks, ter feestviering te Jeruzalem vergaderd waren.

b) Voor den laatsten keer met zijne leerlingen naar Jeruzalem gaande, voorzegde de Heiland hun zijn lijden en dood met de volgende woorden: *„Nu zal aan den Zoon des menschen alles vervuld worden, wat de profeten van*

Hem voorzgd hebben; men zal Hem gevangen nemen, bespotten, bespuwen, aan de heidenen overleveren en eindelijk kruisigen; maar op den derden dag zal Hij weér levend uit het graf opstaan." De Zoon des menschen hier bedoeld is Jezus Christus, onze Verlosser en Zaligmaker, en dat de voorzeggingen letterlijk zoo aan Hem zijn vervuld m. k., hebt ge reeds meermalen gehoord.

c) Bij gelegenheid van 't laatste Avondmaal sprak Hij met bewogen stem tot de Apostelen: *"Een van u zal Mij verraden."* En toen Judas nadat eenigen gevraagd hadden, ook vroeg: *"Heer ben ik het?"* antwoordde de Zaligmaker: *"gij hebt het gezegd."*

d) *"Gij allen zult dezen nacht in Mij verergerd worden en Mij verlaten"* aldus ging Hij voort. Daarop legde Petrus de plechtige verklaring af: *"als allen u verlaten, ik Heer zal U niet verlaten."* De Heiland antwoordde hem: *"voordat de haan dezen nacht tweemaal gekraaid heeft, zult gij Mij driemaal verloochend hebben."*

e) Dat de kerk zou lijden en te midden van strijd en vervolging aangroeien en tot het einde der tijden zou voortduren, profeteerde de Verlosser met de woorden: *"De poorten der hel (uwe vijanden) zullen niets tegen haar vermogen:"* *"Ik zal met u zijn tot aan de voleinding der dagen!"* *"Ze hebben mij vervolgd, ook gij zult vervolgd worden."*

Lieve kleine! leg hier de overtuiging van uw geloovig hart aan Jezus harte bloot en zeg met Petrus: *"Lieve Jezus! Gij zijt de Zoon van den levendigen God."* Ik geloof Uw woord, ik hoop en vertrouw op Uwe beloften, ik bemin U, omdat Gij mij arm kind zoo innig liefhebt.

Gij weet, Heer, wat *gebeurt* op aarde,
 En kent geheel der *toekomst* waarde;
 Wat *thans* gebeurt ontgaat U niet:
 Wat is er dat Uw oog niet ziet?

VRAGEN.

1. Kan een mensch uit zich zelf de toekomst ontsluiëren?
2. Wie kan dat wel?
3. Wat moet Jezus dus zijn?
4. Kunt ge ook eenige profetieën opnoemen?
5. Moet de vervulling der profetieën van 't lijden der Kerk in ons niet de zekerheid opwekken, dat ook de voorzeggingen van haren triomf zullen bewaarheid worden?
6. Met welke woorden heeft Jezus hare overwinning voorzegd?

EEN-EN-VEERTIGSTE LES.

JEZUS' DEUGDEN.

Door de nederigheid, de bron van alle deugden, be-
 kroonde de Heiland zijn werk: *„Ik ben niet gekomen,
 om gediend te worden; maar om te dienen,“* zoo sprak
 Hij. Door de nederigheid, die hem bezielde, verbood Hij
 eenige zijner wonderen openbaar te maken; den duivels,
 die Hem als Zoon Gods uitriepen, legde Hij 't zwijgen
 op en toen het volk, na de wonderbare broodvermenig-
 vuldiging Hem koning wilde maken, verborg Hij zich.
 Jezus zocht dus zich zelven niet, maar wel de eer des
 Vaders. Zachtmoedig, ootmoedig en vredelievend van

harte zijnde, wees Hij niemand terug, die Hem met eene goede meening naderde, zoodat Hij de Apostelen berispte, toen zij de kinderen, gebracht om Zijn zegen te ontvangen, wilden verwijderen. Jezus zegende hen en zeide: *„als gij niet aan deze kinderen gelijk wordt, zult ge het rijk des Hemels niet binnengaan.”* Toen twee van Jezus' leerlingen vuur van den hemel wilden doen nederdalen op eene stad, welke hen niet wilde openen zeide Hij: *„Gij weet niet van welken geest gij zijt.” De Zoon des menschen is niet gekomen om zielen te verdelen, maar om te redden.* Geduldig verdroeg Hij de aanvankelijke ongemanierdheid en kleingeestigheid Zijner Apostelen, even als den last der zieken, welke in groote menigte, genezing bij Hem zochten. De dood van Lazarus deed Hem tranen storten; Hij werd door medelijden bewogen met de weduwe van Naïm en riep haren zoon tot het leven weêr. De zondaars, die zich wilden bekeeren, vonden zijn hart en armen open om hen te ontvangen. In de gelijkenis van den verloren zoon, leerde Hij ons Zijne liefde en barmhartigheid met de zondaars kennen; terwijl Hij verharde zondaars, zooals de farizeën en schriftgeleerden, bestrafte en hun verwijtingen deed over hunne boosheid en zonden. Dag en nacht was Hij bezig met de eer Zijns Vaders en 'theil der menschen te bevorderen; 's nachts door bidden en des daags door onvermoeid in de ondragelijkste hitte, langs ongebaande wegen, de leer Zijns Vaders te verkondigen en 't verloren schaapje op te zoeken. *„Een goede herder,”* zeide Jezus: *„geeft zijn leven voor zijne schapen,”* hetgeen Hij later ook feitelijk heeft gedaan.

Als Jezus, die alles was, zich zoo vernederde, zult gij u dan, m. k. op iets verhoovaardigen, gij die niets zijt? Neen, Heer!

Ik was en ben en zal niets wezen,
 Dan dat, wat Godes gunst mij maakt,
 Dit kan ik in mij zelven lezen;
 Heil hem! die dus den trots verzaakt,
 Neem weg, Heer! de verblindingsdoeken,
 Geef mij de deugd van nederigheid,
 Opdat ik U, mij zelf niet zoeke,
 Waaraan Uw Rijk is toegezeid.

VRAGEN.

1. Kent gij eene deugd, die Jezus niet bezat?
2. Welke deugd schitterde vooral in al zijn doen en laten?
3. Waarom is de nederigheid zulk eene schoone deugd?
4. Kunt ge ook eenige voorbeelden aanhalen aangaande Jezus' nederigheid?
5. Noem eenige voorbeelden van Zijne naastenliefde.

TWEE-EN-VEERTIGSTE LES.

4 Art. des geloofs.

DIE GELEDEN HEEFT ONDER PONTIUS PILATUS,
 IS GEKRUIST, GESTORVEN EN BEGRAVEN.

Jezus wordt vervolgd.

Ondanks al die weldaden en deugden kon Jezus evenwel den haat niet ontgaan der bedorven menschen, wier gedrag Hij door de waarheid te toonen, tevens veroordeelde. Sommigen verachtten Hem wegens zijne afkomst.

De vleeschelijke Joden, die in den Messias een grooten koning verwachtten, konden zich zelf niet overreden, noch door Jezus daartoe gebracht worden, in Hem, een zoo arm en nederig mensch, den Messias te erkennen. Anderen haatten Hem, zooals de Schriftgeleerden en Farizeën, wyl zij Hem Zijn roem benijdden en niet konden verdragen, dat Hij hunne schijnheiligheid en ondeugden openlijk verweet en hunne hoovaardigheid en hebzucht op de kaak stelde. Weêr anderen mochten Hem niet, wyl Hij den ondergang van stad en tempel voorzegd had. Hoe hoog evenwel de haat ook steeg, niemand kon iets ter Zijner beschuldiging inbrengen, noch Hem van eene zonde beschuldigen.

Vandaar, dat ze dikwijls beproefden om Hem in zijne woorden te vangen, maar telkens moesten zij beschaamd afdeinzen. Met spijt zagen zij, dat eene groote menigte den Heiland was toegedaan en steeds toenam. Dit alles was te veel voor hunne gekwetste eerezucht en hun hoogmoed, en zij gingen beraadslagen, hoe zij hun sinds lang gekoesterd plan, dat bestond in Hem te dooden, zouden ten uitvoer brengen en traden tot dat einde met Judas, den verrader, in onderhandeling. Zie eens lief kind! waartoe haat den mensch kan brengen; hij maakt hem zelfs tot moordenaar.

Verwijder daarom terstond de kleinste afgekeerdheid uit uw hart en bemin uwe naasten zóó, als gij door God en anderen wenscht bemind te worden.

Tel mij nooit Heer! tot Cain's kind'ren,
 Verdrijf van mij, al wat kan hind'ren
 De liefde, en geef mij toch wat schaadt
 Aan trotschheid, baatzucht en den haat.

VRAGEN.

1. Waarom haatten eenigen Jezus?
2. Waarom verafschuwden Hem de vleeschelijke Joden?
3. Wat was de reden, dat Schriftgeleerden en Farizeënden Heiland haatten?
4. Konden zij iets ter beschuldiging van Jezus inbrengen?
5. Wat beproefden zij dan?
6. Met welk gevolg?
7. Hoe namen zij het op, dat het volk Jezus zoo aanhing?
8. Waarover liepen hunne beraadslagingen?
9. Hoe is de naam van hun snooden handlanger?

DRIE-EN-VEERTIGSTE LES.

JEZUS' FEESTELIJKE INTOCHT IN JERUZALEM.

Toen Jezus' vijanden ter beraadslaging bijeen waren, zeiden zij: *„Wat staat er te doen, wyl deze mensch zoo vele wonderen verricht? Indien we Hem laten begaan, zullen allen nog in Hem gelooven en wij miskend en veracht worden.* De hooge priester stond op en sprak: *„Hij moet sterven; want het is beter, dat één mensch dan dat het geheele volk te gronde gaat.”* Allen stemden daarmede in en er werd besloten het plan zoo spoedig mogelijk te voltrekken en zeer geheim te houden, want lekte er iets van uit, dan zou naar waarschijnlijkheid het volk, dat bij duizendtallen ter viering van 't Paascheest te Jeruzalem was, in opstand komen. Tegen zijn

wil en weten sprak de hoogepriester hier eene troostvolle waarheid, want het is goed, dat Jezus voor ons gestorven is; was Hij niet gestorven, dan waren wij voor eeuwig verloren geweest.

Zeven dagen vóór 't Paaschfeest ging Jezus met zijne leerlingen naar Jeruzalem. In de nabijheid der stad gekomen, zond Hij twee leerlingen vooruit, om in de stad eene ezelin voor Hem te halen. Inmiddels was Hem reeds eene groote menigte te gemoet gesnel, welke kleederen en boontakken op den weg spreidde en Jezus op de ezelin gezeten stadwaarts begeleidde, onder den jubelkreet: *„geluk en heil Hem, den Zoon van David! Geloofd is Hij, die daar komt in den naam des Heeren!”* Te midden dezer jubelende menigte, vervolgde Jezus peinzend zijn weg, wyl Hij wist, dat de zelfde volksschare over eenige dagen roepen zoude: *„Weg met Hem! Aan 't kruis!”* en de schrikkelijke straffen voor zijn geest zweefden, die den Joden als gevolg hiervan zouden overkomen. Diep greep dit alles in de ziel van Jezus, Hij was zóó zeer over 't ongeluk der menschen bedroefd, dat Hij begon te weenen en meêwarig sprak: *„Ongelukkige stad, ach! dat ge 't op dit oogenblik nog erkendet. Hoe dikwijls heb Ik uwe inwoners (tot geloof in Mij) willen verzamelen, gelijk eene hen hare jongen liefdevol onder hare vleugels vereenigt; maar gij hebt niet gewild.”* Daarna voorzegde Hij den ondergang der stad, zooals ge reeds vernomen hebt.

Jezus weende: welk eene barmhartigheid, welk eene liefde! Zoo gaarne had Hij die menschen voor zich gewonnen en gelukkig gemaakt, maar zijn arbeid werd miskend en zijne stem niet gehoord.

Jaarlijks herinneren wij ons op Palmzondag, den feestelijken intocht van Jezus binnen Jeruzalems muren en wordt er palm gewijd als zinnebeeld onzer vreugde.

Schaar u niet, lief kind! onder deze ondankbare menschen, maar dank Jezus voor alles wat Hij voor u deed, door steeds getrouw naar Zijne stem te luisteren.

O, Jezus! dien de heem'len prijzen,
Ik offer U, mijne eerbewijzen;
Ik loof en prijs, ik benedijd
U hier en in de eeuwigheid!

VRAGEN.

1. Welke vraag offerde de raad?
2. Wat zei de hooge priester?
3. Vond zijne uitspraak bijval?
4. Welk besluit werd er genomen?
5. Wanneer ging Jezus naar Jeruzalem?
6. Welk lied zong de jubelende menigte?
7. Waarom was de Heiland te midden van zooveel feestvreugde bedroefd?
8. Wat zeide Jezus, door droefheid overstelpt?
9. Wat herinnert ons Palmzondag en waarom wordt er dan palm gewijd?

VIER-EN-VEERTIGSTE LES.

INSTELLING VAN 'T HEILIG ALTAAR-SACRAMENT.

Donderdag tegen den avond ging Jezus naar de zaal, welke op zijn bevel tot het nuttigen van 't paaschlam was gereed gemaakt en deelde zodoende in 't alge-

meen voorschrift der Joden om op Paschen een lam te slachten, tot aandenken aan den wondervollen tocht uit Egypte.

Toen nu 't avondmaal, d. i. het paaschlam genuttigd was, nam Jezus brood in zijne heilige handen, zegende het, brak het, gaf het aan zijne leerlingen en zeide: *„Neemt en eet: dit is Mijn lichaam.”* Evenzoo nam Hij den kelk, waarin wijn was, zegende dezen en reikte hem den leerlingen over, zeggende: *„Drinkt allen hier uit: dit is Mijn bloed, hetwelk voor u en velen zal vergoten worden tot vergiffenis der zonden. Doet dit tot Mijne gedachtenis.* De Heiland veranderde hier brood in Zijn lichaam en wijn in Zijn bloed en beval den Apostelen en hun opvolgers, Bisschoppen en priesters hetzelfde te doen, aan welk bevel de priester, door het H. Offer der Mis elken morgen voldoet.

Deze heilige handeling kostte Jezus even weinig moeite m. k., als de verandering van water in wijn, op de bruiloft te Cana. Hij sprak: *„Ik wil, wordt gezond en de zieken waren genezen; Ik wil, wordt ziende en de blinden zagen; staat op dooden en zij stonden op en leefden.* Door dezelfde almacht, werd brood zijn lichaam en wijn zijn bloed.

Tegenwoordig zijnde bij 't H. Misoffer, denk er dan aan, m. k., dat daarin hetzelfde wonder geschiedt, hetwelk Jezus bij 't laatste Avondmaal verrichtte. Daar ook verandert de priester brood in Jezus' aanbiddelijk lichaam en wijn in Zijn glorieus bloed. Aanbid den goeden Heiland met een heilig ontzag en geloovig hart in dit Altaarsacrament en bedank Hem voor Zijne liefde,

zijn lijden en sterven en offer u zelve met Jezus aan den hemelschen Vader op.

Smeek:

Vervul, o, Jezus! mijn verlangen,
En laat mij waardig U ontvangen,
Opdat aan mij geschied' het woord:
Die eet Mijn vleesch, leeft zalig voort.

VRAGEN.

1. Wat deed en zeide de Zaligmaker na de nutting van 't Paaschlam?
2. Wat veranderde Jezus?
3. Welk bevel gaf Hij den Apostelen en hunne opvolgers?
4. Waardoor voldoet de priester aan dit bevel?
5. Wat doet de priester dan in de H. Mis?
6. Met welke gevoelens moet ge bij 't heilig Misoffer tegenwoordig zijn?

VIJF-EN-VEERTIGSTE LES.

BEGIN VAN JEZUS' LIJDEN.

Nadat Jezus 't hoogheilig Altaarsacrament had ingesteld, sprak Hij tot zijne leerlingen: *„Waarlijk, Ik zeg u, een van u zal Mij verraden.”* Op dat gezegde verschrokken allen en ieder vroeg: *„Heer, ben ik het?”* Judas vroeg eindelijk ook en Jezus antwoordde hem: *„gij hebt het gezegd.”* Terstond verliet Judas de zaal en de duivel voer in hem. Daarna zeide Jezus, dat Hij ging sterven, tot zijn Vader zou terugkeeren en dat allen dien nacht in Hem geërgerd en Hij door Petrus

zoude verloochend worden, hetgeen feitelijk gebeurde. Vervolgens ging Hij met zijne leerlingen buiten de stad naar een tuin, Getsemanie genaamd, om zijn gebed te verrichten. Daar aangekomen voorzag Hij, voorge-licht door Zijne alwetendheid al zijn lijden om onze zonden en op dat gezicht verviel Hij in den grootsten angst. Driemaal vroeg Hij zijn hemelschen Vader, dien lijdenskelk van Hem weg te nemen, maar voegde er telkens bij: *„niet Mijn, maar Uw wil geschiede.”* Door angst overmand viel Hij plat ter aarde en zijn bloedzweet viel in droppels neder. Eindelijk verscheen een engel, die Hem troostte en versterkte. Nu stond Hij op en ging met Zijne leerlingen de soldaten te gemoet, die Hem kwamen gevangen nemen, en gaf zoodoende 't bewijs, dat Hij zich vrijwillig gevangen gaf.

Judas, een zijner Apostelen, door de schriftgeleerden voor dertig zilverlingen omgekocht, was aanvoerder der bende en opdat ze zich door de duisternis niet in den persoon zouden vergissen, had hij gezegd: *„Dien ik zal kussen, is het.”* Toen ze in Jezus' nabijheid waren gekomen, trad Judas op Jezus toe, viel Hem om den hals, kuste Hem en zeide: *„Wees gegroet, Meester!”* Jezus zag hem vol teederheid en medelijden aan en sprak tot hem: *„Vriend! waartoe zijt gij gekomen, dat gij den Zoon des menschen met een kus verraadt?”* Blik noch woorden waren echter in staat, het verstokte hart van Judas te vermurwen of tot berouw te stemmen. Daarop keerde zich de Heiland tot de bende en vroeg: *„Wien zoekt gij?”* Zij antwoordde: *„Jezus van Nazareth.”*

„Dat ben ik,” hernam de Zaligmaker en op hetzelfde oogenblik werden zij als door den bliksem getroffen op den grond geworpen. Nog eens deed Jezus dezelfde vraag en na het zelfde antwoord werden Zijne vijanden andermaal machteloos neêrgeworpen. Vervolgens genas Hij het oor weêr, dat Petrus met het zwaard van het hoofd eens soldaats had geslagen, om ze door die bewijzen Zijner almacht tot inkeer te brengen; maar te vergeefs. Denk er wel aan op 't punt van te zondigen, dat ge u aan God vergrijpt, die u elk oogenblik machteloos ja zelfs dood kan nederwerpen en eene plaats in de hel aanwijzen. Vrees dus en bemin.

Mijn Jezus! hoe kunt Gij verdragen
 Dien spot en laster en die slagen?
 „Mijn kind!” zoo spreekt Uw vaderhart,
 Ik leed voor u die wreede smart.

VRAGEN.

1. Wat voorspelde Jezus aan Judas en wat aan Petrus?
2. Waarheen begaf Jezus zich met Zijne leerlingen?
3. Hoe was de Heiland onder zijn gebed te moede?
4. Wat vroeg Hij Zijn Vader?
5. Wie kwam Hem in zijne droefheid troosten?
6. Welk bewijs gaf Jezus daardoor, dat Hij de soldaten te gemoet ging?
7. Wie was aanvoerder der beulen?
8. Waaraan zouden de soldaten weten, wie Jezus was?
9. Hoe zag en sprak Jezus, Judas aan?
10. Met welk gevolg?

11. Wat vroeg Jezus aan de bende?
12. Waardoor werden de soldaten tweemaal op den grond geworpen?
13. Waarom deed Jezus deze wonderen en waarom genas Hij den soldaat?

ZES-EN-VEERTIGSTE LES.

JEZUS GEEFT ZICH GEVANGEN.

Ziende, dat niets baatte om hun moordlust te bekoelen, gaf Hij zich aan hen over en beval de Apostelen ongehinderd te laten vertrekken. Als bloedhonden vielen zij nu op hun beklagenswaardig slachtoffer aan, bonden en knevelden Jezus in ketens en boeien. Onder de vreeselijkste mishandelingen, vloeken en verwenschingen, trok de treurige stoet uit het hof naar Annas, oudhoogepriester, die Hem vervolgens geboeid naar zijn schoonzoon Caiphas, den hoogepriester van dat jaar zond, bij wien de joodsche priesters en Farizeëa vergaderd waren.

Nadat Jezus voor die onrechtvaardige rechters was gebracht, traden getuigen door geld omgekocht, tegen Hem op met valsche aanklachten, doch Jezus zweeg op alles, wat men tegen Hem inbracht. Als door razernij aangegrepen sprong de hoogepriester van zijn zetel op en schreeuwde den Heiland tegen: *„Zeg ons of Gij de Zoon Gods zijt!”* Jezus antwoordde met kalmte en waardigheid: *„gij hebt het gezegd; Ik ben het.”* Nu schreeuwden allen: *„wat hebben wij nog getuigen noodig; Hij heeft God gelasterd en is dus des doods schuldig.”*

Aan wreedaardige krijgsknechten overgegeven, werd de goede Heiland gedurende den nacht, op onmenschelijke wijze mishandeld. Zij spuwden Hem in zijn heilig aangezicht, gaven Hem kaakslagen en vroegen dan spottend: *„Zeg ons, wie U geslagen heeft.”*

O, mijn kind! wie zal de vernederingen en den spot, wie de pijnen beschrijven, welke de goede Heiland in dien nacht der hel, voor onze zonde en zaligheid heeft ondergaan. Toon uw medelijden en zeg:

Laat Hem vrij, gij wreede bende,
 Ach! doet Jezus toch geen pijn;
 Wil zijn lichaam toch niet schenden;
 Pijnig ons, die schuldig zijn.

VRAGEN.

1. Hoe werd Jezus behandeld, nadat Hij zich aan zijne vijanden had overgegeven?
  2. Wat moest Hij op weg naar de stad en naar Annas verduren?
  3. Wie waren bij Caiphas vergaderd?
  4. Waren de aanklachten tegen Jezus gegrond?
  5. Wat antwoordde de Zaligmaker op die valsche getuigenis?
  6. Welke vraag richtte Caiphas tot Jezus?
  7. Wat antwoordde de Heiland?
  8. Wat kostte Hem dat woord?
  9. Wat moest Jezus in den nacht van donderdag op vrijdag verduren?
-

ZEVEN-EN-VEERTIGSTE LES.

JEZUS WORDT GEGEESELD, MET DOORNEN GEKROOND EN TER DOOD VEROORDEELD.

Eindelijk, na de vreeselijkste martelingen brak de morgen van dien helschen nacht aan en werd Jezus naar Pontius Pilatus, den Romeinschen landvoogd gezonden, wjl de Joden, onder de heerschappij der Romeinen staande, zonder diens toestemming geen doodvonnis mochten voltrekken.

Opnieuw liet Jezus zich hier de vernederingen der valsche beschuldiging welgevallen, zonder iets ter Zijner verdediging te antwoorden. Pilatus, die wel inzag, dat niet de schuld van Jezus, maar de nijd en ijverzucht der priesters en farizeën in 't spel waren, zocht midelen om Hem uit hunne handen te bevrijden, of zich van de zaak af te maken. Daarom zond hij Jezus, wetende, dat Hij een Galileër was, naar Herodes, den zoon van den moordenaar der onnoozele kinderen, die over Galilea heerschte. Herodes was zeer begeerig, Jezus te zien, meenende, dat Hij in zijne tegenwoordigheid wonderen zou verrichten; maar op alle woorden en uitnoodigingen sprak Jezus geen enkel woord en werd daarom als een waanzinnige behandeld en naar Pilatus teruggezonden.

Volgens 't oude gebruik mochten de Joden tegen Paschen, de vrijheid van een gevangene eischen. Deze gelegenheid nam Pilatus nu te baat, om Jezus te redden en plaatste naast Hem, Barabbas een beruchten dief en moordenaar en vroeg: „*Wien van dezen wilt gij, dat ik*

de vrijheid schenke”? Allen riepen: „*Barabbas.*” Pilatus liet hierop Jezus wreedaardig geeselen, om zodoende de Joden tevreden te stellen en Jezus’ leven te sparen. Overdekt met wonden en verscheurd van ’t hoofd tot den voet, werd de Heiland van den geeselpaal losgemaakt, met een spotmantel bekleed; een rietstok werd Hem in de hand gegeven en eene doornenkroon op Zijn aanbiddelijk hoofd gedrukt. Aldus als een spotkoning toegetakeld, vielen de beulen voor Hem neder, begroetten Hem spottend als Koning, terwijl men Hem van alle zijden kaakslagen gaf en in het aangezicht spuwde. Zóó misvormd, zóó onkennelijk door bloed en wonden, zóó vernederd en verguisd, voerde Pilatus, Jezus voor de Joden en dacht nu hun medelijden op te wekken en zijn leven te redden.

Maar wel verre van daar, riepen zij allen als uit één mond: „*Kruisig Hem, weg met Hem aan ’t kruis.*” Pilatus gedreigd met de ongenade des Keizers, gaf ten laatste toe en gaf Jezus over om gekruisigd te worden. Hierop wiesch hij zijne handen en betuigde, dat hij onschuldig was aan ’t bloed van den onschuldigen Jezus. Het volk evenwel riep: „*Zijn bloed kome over ons en onze kinderen,*” d. i.: de wraak van zijn dood dale op ons en onze kinderen neêr.

Toen Judas zag, dat Jezus werkelijk ter dood gebracht zoude worden, ging hij naar de priesters en oudsten des volks, wierp hun het bloedgeld voor de voeten en betuigde Jezus’ onschuld; maar zij antwoordden hem: „*Wat gaat ons dat aan, het is uwe zaak.*” Nadat zijne pogingen om Jezus te redden schipbreuk

geleden hadden, greep de wanhoop hem aan en maakte Judas door zelfmoord een einde aan zijn leven, en moet nu in eeuwigheid de straf van zijn verraad in de hel boeten. Ach! had hij zich toch berouwvol aan de voeten van Jezus neêrgeworpen, vergiffenis en medelijden waren hem zeker geschonken.

Wilt gij even ondankbaar zijn voor Gods weldaden, mijn kind! als de Joden, die Jezus van daag onder jubelkreten binnen Jeruzalem geleiden, om morgen zijn dood te eischen?

Moest dat de dank zijn voor de ontelbare gunsten en de leer der zaligheid, dan ware 't beter, God nooit gekend te hebben.

Pilatus! wie betaalt de schulden,
 Waarvan uwe onrechtvaardigheid
 Geheel uw hart en ziel vervulde,
 Geen handen wasschen u bevrijdt?
 Onschuldig hebt ge Hem genoemd,
 En toch tot kruis en dood gedoemd!

VRAGEN.

1. Waarom werd Jezus naar Pilatus gezonden?
2. Wat deed Pilatus, bewust van Jezus' onschuld, om zodoende de zaak van zich af te schuiven?
3. Wat deed Pilatus om Jezus te redden?
4. Wat riepen de Joden, toen Pilatus trachtte hen tot medelijden op te wekken?
5. Waarom gaf Pilatus toe?
6. Deed Judas ook pogingen om Jezus te redden?
7. Hoe was zijn einde?

ACHT-EN-VEERTIGSTE LES.

JESUS STERFT AAN HET KRUIS.

Na de veroordeeling tot den schandelijksten dood, werd Jezus met barbaarsche woede het kruis, waaraan Hij moest sterven, op de verscheurde schouders geworpen en Hij genoodzaakt zijn eigen marteltuig en doodsbed naar den Calvarieberg, de plaats der kruisiging te slepen.

Vreeselijk was die lijdensweg voor den lijdenden Jezus, zoodat Hij, door bloedverlies en pijn, driemaal onder den last des kruises nederzeeg en ten laatste door Simon, in het kruisdragen moest geholpen worden. Op den lijdensberg aangekomen, trok men Hem met duivelsch geweld de kleederen van Zijn gewond lichaam en vernieuwde zoo de onbeschrijfelijke pijnen; vervolgens wierp men Hem op den kruisbalk en spijkerde met plumpe nagels Zijne gezegende handen en voeten aan het kruishout vast. Krimpand van pijn leed Jezus al die folteringen, zonder een enkelen klaagtoon te uiten. Terwijl het bloed van alle zijden uit Zijn heilig lichaam vloeit, wordt de kruisbalk met geweld opgeheven, in de groeve geworpen en ter linker en ter rechter zijde een moordenaar naast Hem gekruisigd. Door Jezus in het midden te hangen, wilden zijne moordenaars Hem als den grootsten boosdoener brandmerken.

Ongevoelig voor 's Heilands smarten, verdeelden de soldaten schertsend Zijne kleederen en over 't bezit van Zijnen rok wierpen zij het lot. De gal en edik, die Hem werden toegereikt om den dorst te lesschen, werden nog bitterder en zuurder voor Jezus door den spot en de beschimpingen, die men Hem van alle kanten

toewierp. De Zaligmaker, in plaats van zijne vijanden te vloeken bad voor hen: *„Vader! vergeef het hun want zij weten niet wat ze doen.”* Het was twaalf uur, toen Jezus gekruisigd werd en tegen drie uur sprak Hij met reeds stervende lippen: *„Het is volbracht,”* dat is, alles wat de profeten aangaande den Messias voorzgd hebben, is in Mij vervuld, Ik heb God met den mensch verzoend. Daarna liet Hij zijn hoofd op de borst zinken en stierf.

De zon weigerde haar licht, de aarde werd in duisternis gehuld en schudde op hare grondvesten, het voorhangsel van 't heiligdom in den tempel scheurde en het scheen alsof de wereld zou vergaan. Om zich te vergewissen of Jezus dood was, werd zijne heilige zijde met eene lans doorstoken en er vloeide water en bloed uit, een bewijs van zijn dood.

Twee vrienden van den Heiland Jozef en Nicodemus verzochten aan Pilatus om 't lichaam van den Zaligmaker van het kruis af te nemen. Na de toestemming verkregen te hebben, begroeven zij het in een nieuw steenen graf. De schriftgeleerden en Farizeën herinnerden zich, dat Hij gezegd had, na drie dagen zal ik weder opstaan, daarom verzegelden zij het graf en plaatsten er eene wacht bij.

Hebt ge geen medelijden met Jezus, mijn kind! op het zien van zooveel onuitsprekelijke smarten, welke Hij voor uwe ziel en zaligheid heeft doorstaan? Zeker, voortaan zult ge geen enkele doodzonde bedrijven en zodoende zijne smarten en zijn dood niet weder vernieuwen. Bid dikwijls:

Heb dank, God van barmhartigheid!
 Dat Gij voor mij gestorven zijt;
 Ik haat en vloek nu alle zonden
 De oorzaak van Uw dood en wonden.

VRAGEN.

1. Wie moest het kruis dragen?
2. Waarom moest Jezus daarin geholpen worden?
3. Hoe verdroeg Jezus de bittere kruisiging?
4. Voor wie bad Jezus, toen Hij aan 't kruis hing?
5. Welke waren Jezus' laatste woorden?
6. Wat gebeurde er op 't oogenblik van Zijn sterven?
7. Wat deden Jezus' vijanden om zijne verrijzenis of zoo als zij zeiden, den diefstal van Zijn lichaam door de Apostelen te beletten?
8. Wat bewijst, dat Jezus werkelijk gestorven was?
9. Wie hebben Jezus begraven?

NEGEN-EN-VEERTIGSTE LES.

5 Art. des geloofs.

HIJ IS NEDERGEDAALD TER HELLE EN TEN DERDE
 DAGE VERREZEN VAN DEN DOOD.

Jezus is nedergedaald ter helle.

De dood is de scheiding der ziel uit het lichaam gelijk gij weet en door die scheiding stierf Jezus ook aan 't kruis. De zielen dergenen, die in Gods genade sterven gaan naar den hemel, die der goddeloozen naar de hel. Maar tot aan Jezus' smartvollen dood kon niemand in den hemel komen, omdat hij door de zonde van Adam en Eva gesloten was. De mensch had daarom

behoefte aan een Verlosser, door God in 't Paradijs reeds beloofd en in Jezus Christus ons geschonken, wiens dood Hij als losprijs voor onze zonden, als sleutel ter opening van den hemel eischte. Tot aan des Verlossers hemelvaart was de hemel voor allen gesloten, ook voor Adam en Eva, die hunne zonden oprecht betreurden en in Gods vriendschap gestorven waren.

Hoevelen leefden daarna heilig en stierven een zaligen dood, zooals Abel, Noë, Abraham, Izaäk, Jakob, Jozef, Mozes, de profeten en ontelbare anderen, die òf heilig leefden en stierven, òf boetvaardigheid voor hunne zonden gedaan hadden en in staat van Gods genade dit leven verlieten. Door de verdiensten van den toekomstigen Verlosser bleven zij bevrijd van de eeuwige straf, maar moesten ook de hemelvreugde missen tot den tijd, dat de zoendood des Verlossers hem zou geopend hebben. God had tot dat einde voor die zielen eene plaats bereid, het voorgeborgte der hel ook wel Abrahams schoot genoemd. Daar hadden zij niets te lijden en hunne vreugde bestond vooral in de hoop, dat de Zaligmaker hen eens zou bevrijden en den hemel binnenvoeren. Terstond na Zijn dood, daalde Jezus' ziel tot die wachtplaats der oudvaders neêr, troostte hen en beloofde eene spoedige verlossing. Welk eene vreugde voor die zielen, na honderden jaren gewacht te hebben, de tijding der verlossing te vernemen!

Jezus' ziel bleef tot Zondag bij die vrome zielen en keerde toen weêr in het lichaam terug. Hier mogen we opmerken, lief kind! dat niemand door eigen kracht in den hemel kan komen; dat alle goede werken van

de zielen, die in 't voorgeborgte verbleven, niet in staat waren eene enkele ziel de glorie des hemels te schenken zonder de verdiensten van Jezus Christus. Door die verdiensten had God hun ook alle zonden zelfs de erfzonde kwijtgescholden. Ook wij kunnen langs geen anderen weg Gods genade of vergiffenis van zonden en 't eeuwig leven ontvangen; vandaar dat Jezus zeide: *„Niemand komt tot den Vader, dan door Mij.”* Geloof onwrikbaar aan Jezus, hoop van Hem alleen uw heil en bemin Hem uit ganscher harte, door te leven naar Zijne voorschriften en ook u zal Hij den hemel binnenvoeren tot uw en Zijn Vader.

Hoe rust'loos Heer, hebt Gij gezocht!
 Hoe duur aan 't kruis mijn ziel gekocht.
 Ach! dat 't toch niet vrucht'loos zij,
 Hetgeen Gij hebt gedaan voor mij!

VRAGEN.

1. Waardoor was de hemel, vóór Jezus' zoendood gesloten?
2. Wat eischte de Vader als losprijs der zonde?
3. Waar bleven de zielen der heiligen en boetvaardigen, die in Gods genade vóór dien tijd gestorven waren?
4. Welke vreugde vooral genoten zij in die plaats?
5. Waarom daalde de ziel van Jezus in die plaats neder?
6. Wanneer leefde Jezus' ziel wederom in zijn aanbiddelijk lichaam?
7. Welke leer kunnen wij uit deze les trekken?

VIJFTIGSTE LES.

JESUS IS TEN DERDE DAGE VERREZEN VAN DEN DOOD.

Zondag, reeds vroeg in den morgen, gingen eenige vrome vrouwen naar het graf, om Jezus' heilig lichaam met kostbare zalf te balsemen en vroegen onder het heengaan elkander: *„Wie zal ons den steen van 't graf wentelen?”* God had echter daarvoor reeds gezorgd. In de vroegte schudde de aarde op hare grondvesten, een engel daalde van den hemel en slingerde met de snelheid des bliksems den steen van 't graf, waaruit Jezus reeds glorievol en levend verreezen was. Vol angst en schrik vielen de wachters ter neêr en na een weinig van den schrik bekomen te zijn, liepen zij naar Jeruzalem, verhaalden wat er gebeurd en dat Jezus verreezen was. Toen de vrouwen bij 't graf kwamen, zagen zij den steen reeds afgewenteld en een jongeling in witte kleederen, waardoor zij zeer ontsteld werden. Die jongeling was een engel, en zeide: *„Weest niet bevreesd; gij zoekt Jezus van Nazareth, Hij is niet meer hier, Hij is verreezen, gelijk Hij gezegd heeft. Gaat en bericht dit den Apostelen.”* In heilige vreugde spoedden de vrouwen zich naar Jeruzalem en verhaalden aan de Apostelen en leerlingen, dat Jezus werkelijk verreezen was. Intusschen hadden zich Petrus en Joannes ook op weg begeven en vonden in 't graf niets anders dan de doeken, waarin Jezus' lichaam gewikkeld was geweest en gaven, terug gekomen, den overigen Apostelen bericht van hunne bevinding.

Op denzelfden dag gingen twee leerlingen van Jeruzalem naar Emmaus, een vlek in de nabijheid en spraken

samen over hetgeen in de laatste dagen met Jezus was voorgevallen.

Terwijl zij treurig voortwandelden, voegde zich een man bij hen en vroeg: *„Wat zijn dat voor gesprekken, die ge met elkander houdt en waarom zijt gij zoo treurig?”* Zij antwoordden: *„Zijt gij alleen vreemd in Jeruzalem en weet gij niet, wat er dezer dagen is geschied?”* *„Wat dan?”* vroeg de man. *„Met Jezus van Nazareth,”* antwoordden zij, *„die door onze hoogepriesters is ter dood gebracht. Eenige vrouwen vonden dezen morgen het graf ledig en een engel heeft hun gezegd, dat Jezus verrezen was. Twee der onzen hebben daarna ook het graf ledig gevonden; Jezus zelf zagen zij niet. Daarop sprak de vreemdeling: „zoo moest het immers zijn, Jezus moest lijden en zoo zijne heerlijkheid ingaan.”* Vervolgens verklaarde hij hun de H. Schrift. Te Emmaus aangekomen zeiden zij: *„Heer blijf bij ons, want het wordt avond,”* welk verzoek de vreemdeling aannam. Terwijl zij aan tafel zaten, nam de vreemdeling het brood en deed daarmee, zooals Jezus op 't laatste avondmaal gedaan had.

Nu gingen hun de oogen open, zij herkenden Hem:— het was Jezus zelf, maar op 't zelfde oogenblik verdween Hij uit hun gezicht. Opgetogen van vreugde gingen zij naar de stad terug en verhaalden den overigen leerlingen wat er geschied was en mochten wederkeerig de gelukkige tijding vernemen, dat Jezus ook aan Petrus verschenen was.

Verheug u, mijn kind! met de leerlingen, want Jezus is ook voor u verrezen en zeg:

„Hij is verrezen!” welk een tijding
 Voor ons diep bedroefde hart;
 „Hij is verrezen!” wat verblijding
 Eind’ en kroon van Jezus’ smart!

VRAGEN.

1. Waarom waren de vrouwen zoo vroeg op weg?
2. Wie wentelde den steen van ’t graf en hoe ging dat in zijn werk?
3. Wanneer is Jezus verrezen?
4. Waar bleven de bewakers van Jezus’ graf?
5. Wat zeide de engel tot de vrouwen?
6. Wat deden zij daarop?
7. Wat vonden Petrus en Joannes in ’t graf?
8. Kunt gij mij ook de geschiedenis der Emmausgangers verhalen?
9. Waaraan herkenden zij Jezus?
10. Waar gingen zij nu henen en met welk doel?

EEN-EN-VIJFTIGSTE LES.

6 Art. des geloofs.

HIJ IS OPGEKLOMMEN TEN HEMEL EN ZIT TER
 RECHTERHAND VAN GOD DEN ALMACHTIGEN VADER!

Jezus’ hemelvaart en zending der Apostelen.

Na de verrijzenis bleef Jezus nog 40 dagen op aarde, in welken tijd hij zijnen leerlingen dikwijls verscheen en hen onderrichtte. Eens waren er 500 bijeen, toen Hij zichtbaar bij hen kwam. Op den veertigsten dag verscheen Hij zijnen Apostelen en leerlingen voor ’t laatst; want het oogenblik was daar, waarop Hij tot Zijn

hemelschen Vader zou wederkeeren. Jezus geleidde daarom Zijne leerlingen op den Olijfberg en sprak tot hen: *„Mij is alle macht gegeven in den hemel en op aarde. Gaat alzoo en leert alle volken, doopt ze in den naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes; leert ze alles onderhouden, wat Ik u gezegd heb. Zie Ik ben met u, tot aan 't einde der tijden,“* d. i. tot aan 't einde der wereld zal Jezus, de waarheid zelf, bij Zijne Apostelen en opvolgers blijven, om hen te onderwijzen en tegen vijanden en dwaling te beschermen.

Ook gaf Hij hun het bevel naar Jeruzalem terug te keeren en daar de komst van den H. Geest af te wachten. Terwijl Hij nog sprak en hen zegende, zagen zij Hem in de hoogte stijgen en eindelijk onttrok eene wolk Jezus, hun Heer en Meester aan hunne oogen. Eensklaps stonden nu twee engelen bij hen en zeiden: *„Wat staat ge daar, mannen uit Galilea, den hemel te aanschouwen? Deze Jezus, dien gij zooeven ten hemel hebt zien opklimmen, zal eenmaal (op den jongsten dag) zóó weér komen, als gij Hem hebt zien opklimmen.“*

Zoo dan, mijn kind! zit Jezus thans aan de rechterhand van den Almachtigen Vader en heeft met Hem alle macht gemeen, zoowel in den hemel als op aarde. Vandaar uit verzorgt en bestuurt Hij ons en Zijne H. Kerk op aarde en bereidt ons eene plaats, eene woning, opdat wij eens dáár komen, waar Hij is. *„In Mijns Vaders huis zijn vele woningen“* zeide Hij eens, en geheel zijn leven en sterven had geen ander doel, dan voor ons eene dier hemelwoningen te koopen en gereed te maken.

Verlevendig dan dikwijls in u 't verlangen naar den hemel en de zucht om eeuwig met Jezus in dat verblijf van zaligheid te leven. Daar toch ligt uwe vreugde, uw erfdeel, daar is uw vaderland en eeuwig rustoord.

Houd uw hart rein en onbevlekt en doe nooit iets, wat met de liefde in strijd is. Wees ijverig in 't gebed en stipt gehoorzaam, want slechts op die voorwaarden, zult ge eenmaal bezit van de hemelwoning nemen.

Vrucht'loos is mij Jezus' lijden,
 Als ik den hemel missen moest;
 Ik wil dus voor dien schat gaan strijden,
 Die niet verteert door mot of roest.

VRAGEN.

1. Hoelang bleef Jezus na zijne opstanding nog op aarde?
  2. Wat deed Hij in dien tusschentijd?
  3. In wier tegenwoordigheid voer Hij ten hemel?
  4. Wat zeide Jezus alvorens van Zijne leerlingen te scheiden?
  5. Wat onttrok Hem aan hun gezicht?
  6. Wat zeiden de engelen, die aan de leerlingen verschenen?
  7. Wanneer zal Jezus weêrkomen?
  8. Hoe zal Hij dan verschijnen?
-

TWEE-EN-VIJFTIGSTE LES.

7 Art. des geloofs.

VANDAAR ZAL HIJ WEDERKOMEN OM TE OORDEELEN,
DE LEVENDEN EN DE DOODEN.

Toen Jezus voor de eerste maal op de wereld verscheen om ons uit barmhartigheid te verlossen, was Hij arm en hulpbehoevend.

Bij zijne tweede komst echter zal de glorie Zijner godheid hem vergezellen, en de almacht zijne zwakheid, de rechtvaardigheid zijne barmhartigheid en liefde vervangen, om hen te bestraffen, die op aarde spotten met zijne leer en geboden, maar tevens om zijne kinderen volgens zijne gerechtigheid te beloonen. Ja, m. k. God kan in Zijne oneindige rechtvaardigheid niet dulden, dat het goede onbeloond en het kwade onbestraft blijft, hetgeen op de wereld niet altijd plaats heeft, zoodat we de braven niet zelden in armoede en verguizing en de slechten in aanzien en voorspoed zien leven. Er moet dus eens een tijd komen, waarop dat onrecht door God hersteld wordt en ieder naar verdiensten loon of straf ontvangt.

Wanneer zal dat oordeel plaats hebben, vraagt gij wellicht? Wel, ge zijt toch nog niet vergeten, dat de *ziel* van den mensch terstond na den dood geoordeeld en dit het *bijzonder oordeel* genoemd wordt? Op hetzelfde tijdstip, dat de ziel het lichaam verlaat, staat ze voor Gods rechtbank om geoordeeld te worden over alle goede en kwade gedachten, woorden en werken en zal daarna, naar mate zij loon of straf verdiend heeft,

den *hemel*, de *hel* of het *vagevuur* daarvoor ontvangen. Zoudt gij m. k., van daag durven sterven? En toch kunt ge elk oogenblik sterven en voor Gods rechterstoel geplaatst worden. O! leef dan zoo onschuldig, dat ge den dood en Jezus' rechtspraak niet behoeft te vreezen; want het zal vreeselijk zijn, te vallen in de handen van den almachtigen, rechtvaardigen en alwetenden God!

Tot aan den jongsten of laatsten dag der wereld zullen de zielen alleen gelukkig of ongelukkig zijn en dan met de lichamen hereenigd, gezamenlijk geoordeeld worden, hetwelk het *algemeene oordeel* genoemd wordt. Het kwaad en goed van alle menschen, die ooit geleefd hebben, zal dan door den alwetenden Rechter aan alle engelen en menschen bekend gemaakt worden. Welk eene schaamte gevoelt ge nu reeds als ge op eene leugen of een kleinen misstap wordt betrapt! Hoe groot zal die schaamte dan wel niet zijn als al uwe zonden aan ouders, bekenden, ja zelfs aan vreemdelingen bekend worden? Biecht daarom, zoo ge schuldig zijt, oprecht uwe zonden, om die groote schaamte te ontgaan. Wat baat het toch de zonden te verzwijgen: eenmaal zullen ze aan 't licht komen en eeuwige straffen na zich slepen, als ze hier in dit leven niet door eene rouwmoedige en oprechte belijdenis zijn uitgewischt. Vergeet niet m. k., dat op dien dag uwe deugden en goede werken eveneens aan engelen en menschen geopenbaard zullen worden en Jezus alles, wat ge ooit voor God gedaan en geleden hebt, met een zaligen hemel zal vergelden. Waar wenscht ge dan eene plaats in dat verschrikkelijke en voor eeuwig alles beslissende oogenblik: aan Jezus' rechter- of linkerzijde?

Streng Rechter van de wrake,
 Eer ik rekening met U make,
 Voor ik reize naar het graf,
 Neem mij alle zonden af.

VRAGEN.

1. Kunnen we voor Jezus' rechterstoel staande, barmhartigheid verwachten?
2. Waarom zal het oordeel plaats hebben?
3. Hoe dikwijls wordt de mensch geoordeeld?
4. Waarin bestaat het verschil tusschen het bijzonder en het algemeen oordeel?
5. Wat zal in 't algemeen oordeel aan engelen en menschen geopenbaard worden?
6. Wie zullen aan Jezus' rechterzijde staan?

DRIE-EN-VIJFTIGSTE LES.

HERHALING.

Zooals gij geleerd hebt, m. k., was Jezus waarlijk mensch; want Hij werd geboren, leefde en stierf als mensch, maar wij leerden ook uit Zijne wonderkracht, dat Hij God is zoowel als de Vader en dus ook onze *opperste Heer*, zoodat we Hem gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Door zijne menschwording nam Jezus bij zijne Godheid de menschheid aan en is dus God en mensch te zamen en van daar, dat zijne geboden, geboden Gods zijn. Gebiedt of verbiedt de koning iets, dan neemt men dat aan als wet. Jezus heeft ons ook als God-mensch bevelen en geboden gegeven en dat is Zijne wet, vandaar dat men Hem *wetgever* noemt, en

op ons de verplichting rust volgens Zijne wetten te leven.

Niet alleen leerde ons Jezus veel door Zijn woord, maar vooral heeft Hij ons door Zijn voorbeeld aangegeven wat wij te doen en te mijden hebben, van daar is Hij onze *leermeester* in *woord* en *voorbeeld* en zijn wij verplicht Hem te volgen.

Jezus nam zooals ge weet, de menschelijke natuur aan, om voor ons de straffen der zonde te dragen en te kunnen lijden en door dat lijden ons van de eeuwige straffen der hel te verlossen, en daarom is Hij onze *Verlosser* uit Satans boeien.

Ziedaar, mijn kind! de natuur en het wezen van uwen Heiland in het kort tot gemoetkoming aan uw geheugen, herhaald. Hij is uw *God* en *Heer*, uw *Wetgever* en *Leeraar* door woord en voorbeeld en uw *Verlosser*. Aanbid Hem steeds met heiligen eerbied en zeg met den Apostel Thomas uit de volheid des harten: *„Mijn Heer en mijn God!”* Spreek altijd Zijn naam zoo aandachtig uit als den naam van God; gehoorzaam Hem in alles, wat Hij wil gedaan en vermeden hebben en volg Zijn voorbeeld na. Denk zooals Jezus dacht, spreek zooals Hij sprak, handel en leef zooals Hij deed en leefde dan kunt ge u in Zijne liefde verheugen en hopen op eeuwige zaligheid. Denk dikwijls aan Gods barmhartigheid, die ons Zijn Zoon als Verlosser heeft geschonken. Ziet ge een kruisbeeld, herinner u dan de afschuwelijke zonde, waardoor Jezus zooveel moest lijden en den schanddood sterven. Haat daarom voor altijd de zonde en zondig nooit meer.

Dat ik mag leven naar Uw wetten,
 En nooit mijne arme ziel besmetten,
 Dat vraag ik U, o Kindervrind;
 Ach! hoor de smeekbeê van Uw kind.

VRAGEN.

1. Heeft Jezus de menschelijke natuur aangenomen?
2. Bleef Jezus God bij zijne menschwording?
3. Hoeveel naturen zijn er dus in Christus?
4. Ook twee personen?
5. Waarom is Jezus mensch geworden?
6. Noem eenige eigenschappen, die Hij als God-mensch, voor ons bezit?
7. Wat moet ge doen om deelachtig te worden aan de verdiensten van Jezus' verlossingswerk?
8. Bewijs de wonderkracht van Jezus' Godheid.

VIER-EN-VIJFTIGSTE LES.

8 Art. des Geloofs.

IK GELOOF IN GOD, DEN HEILIGEN GEEST.

De nederdaling van den H. Geest.

Ik heb u reeds verhaald m. k., aangaande God den Vader, hoe Hij ons geschapen heeft en u cok omslachtig de Verlossing door God den Zoon medegedeeld; nu rest mij nog te spreken over God den H. Geest en te verklaren, hoe Hij de Apostelen en anderen geheiligd heeft en ons nog dagelijks heiligt door de *heiligmakende* genade der H. Sacramenten en door de *werkende* genade. Doch loopen wij de zaak niet vooruit. Zooals u bekend is,

m. k. beval de Heiland Zijn leerlingen, te Jeruzalem de komst van den H. Geest af te wachten.

Het zelfde bevel gaven de engelen, die hun na de hemelvaart verschenen. Ingevolge dat bevel gingen de Apostelen en leerlingen naar Jeruzalem en bleven daar onder gebed bijeen, met Maria en andere brave menschen, die aan Jezus geloofden. Vurig was hun gebed, voorbeeldig de voorbereiding op de komst des H. Geestes. Op den tienden dag na de hemelvaart, hoorde men in de lucht, een huilen als van een hevigen wind, welke het geheele huis vervulde, waarin zij waren gezeten.

En er verschenen vurige tongen, van welke één boven ieders hoofd bleef staan, en allen werden vervuld met den H. Geest en begonnen verschillende talen te spreken zooals de H. Geest hun die te spreken gaf. Het Pinksterfeest, waarop dit plaats had was een van de grootste feesten der Joden, en ingesteld tot herinnering aan de wetgeving of tien geboden op Sinai.

Daarom waren er op dien tijd vele menschen uit alle oorden naar Jeruzalem gekomen, om dit feest te vieren en het ongewone geluid, dat de nederdaling des H. Geestes vergezelde, had eene groote menigte menschen naar de plaats gelokt, waar de Apostelen vergaderd waren. Hoe verbaasd stond een ieder op te zien, toen zij de Apostelen, elk in zijne moedertaal, God hoorden loven en prijzen en diens groote daden verkondigen! Verwonderd vroeg men elkander af: „hoe is het mogelijk, dat deze Galileesche mannen in onze taal kunnen spreken?”

De nederdaling des H. Geestes was tevens de plechtige opening van Christus' Kerk op aarde; want van af dien

dag vermeerderde het getal harer kinderen op wonderbare wijze en is de Kerk voor goed gevestigd. Van dit oogenblik af zagen zijne leerlingen de volle waarheid en erkenden alles wat Jezus hun geleerd had. Thans gevoelden zij de brandendste liefde tot God en Jezus en ook onderling in hunne harten en begonnen God luide te loven en te prijzen, bereid bloed en leven te geven voor het te verkondigen Evangelie. De onderlinge naijver om de eerste te zijn in Jezus' rijk heeft nu plaats gemaakt voor de grootste nederigheid, de lafheid hunner vlucht voor den grootsten moed. De H. Petrus nam, als de eerste, het woord op en terugwijzende op de profetiën, bewees Hij, dat Jezus, dien zij gekruisigd hadden, de Messias was. Omtrent 3000, door Petrus' predikatiën tot boetvaardigheid bewogen, lieten zich doopen, werden tot lidmaten der Kerk aangenomen en vermeerderden het getal harer kinderen.

Over u, lief kind! is de H. Geest in 't doopsel ook nedergedaald en heeft u, zonder de minste aanspraak noch verdiensten met zijne schatten der genade verrijkt.

Zonder Hem zoudt ge in de duisternis der dwaling en des ongeloofs zuchten. De ware kennis van God en zaligheid zoudt ge missen en tot niets goeds, in de bovennatuurlijke orde zelfs tot geen goede gedachte in staat zijn.

Kom heil'ge Geest! daal in mijn hart
 Met uwe zeven gaven;
 Geef, dat ik vluchte, wat u smart,
 En leef zoo als de braven.

VRAGEN.

1. Hoe bereidden de Apostelen en andere geloovigen zich voor op de komst des H. Geestes?
2. Wat geschiedde op den tienden dag na hemelvaart?
3. Waarom waren er op dien dag vele vreemdelingen in Jeruzalem?
4. Waarover stonden zij verbaasd?
5. Wat had de H. Geest in de harten der zijnen uitgewerkt?
6. Is de H. Geest ook over u nedergedaald?
7. Wanneer?
8. Kunt ge zonder Zijn bijstand de deugd beoefenen, alle zonden vluchten en uwe zaligheid bewerken?

VIJF-EN-VIJFTIGSTE LES.

DE H. GEEST IS WAARACHTIG GOD.

Deze waarheid m. k. zien wij bevestigd bij gelegenheid van Jezus' doopsel, toen de H. Geest in de gedaante eener duif boven het hoofd des Heilands zweefde. *„Ik keer terug tot Hem (tot Mijn Vader), die mij gezonden heeft,”* zeide Jezus en beloofde den Apostelen, in Zijne plaats, den H. Geest te zullen zenden om zijn begonnen heilswerk te voltooien. Hier is dus sprake van drie goddelijke personen, en de H. Geest, almachtig als de Vader en de Zoon, schonk aan Maria en de geheele wereld, Jezus den Verlosser. *„Drie zijn er in den hemel”*, zegt de H. Joannes, *„die getuigenis geven, de Vader, het Woord (de Zoon) en de H. Geest en deze drie zijn één.”* *„Gij hebt niet de menschen, maar den*

H. Geest, God, belogen”, zeide de H. Petrus tot Ananias, daar hij een gedeelte van de opbrengst zijner goederen had achtergehouden.

Die waarheid, lief kind! wordt tot op onze dagen handtastelijk bevestigd door de *in-* en *uitwendige* werking des H. Geestes in de harten der geloovigen, in 't ontstaan, den aanwas en het voortbestaan der H. Kerk. Nemen wij de Apostelen tot voorbeeld. Vóór de nederdaling des H. Geestes was hun verstand zeer bekrompen, zoodat ze 's Heilands woorden dikwijls niet verstonden. Jezus zelf zeide eens: *„Ik heb u nog veel te zeggen, maar ge kunt het nog niet vatten. Wanneer echter de Geest der waarheid zal komen, zal Hij u alle waarheid leeren,“* En werkelijk, nauwelijks was de H. Geest over hen nedergedaald of zij begrepen alles, wat Jezus hun geleerd had, spraken bovendien verschillende talen en bevestigden hunne woorden door tal van wonderen.

Te voren gingen zij vluchten en waren zoo zwak in 't geloof, dat ze bezwaarlijk Jezus' woord voor waarheid hielden; vandaar, dat ze dikwijls de berisping ontvingen: o! gij zwak geloovigen. Na de komst des H. Geestes is alle zwakheid geweken en was hun geloof versterkt in Jezus en Zijne leer. Vroeger vreesden zij de Joden en durfden geen enkel woord over Jezus reppen, sloten deuren en vensters, om niet eenzelfde lot als dat van den Heiland te ondergaan, maar thans verkondigden zij onverschrokken het geloof in Jezus den gekruisigden en verheugden zich, met hun eigen bloed, het zegel op de waarheid des Evangelies te drukken en voor 't geloof in Jezus te sterven.

De *wonderkracht* was ook eene bovennatuurlijke en goddelijke gave des H. Geestes, die de Apostelen en vele anderen na hen ontvingen. Zooals de H. Geest over de ontluikende Kerk te Jeruzalem nederdaalde, evenzoo wordt Hij ook door de tijden heen, tot aan de voleinding der wereld aan de geloovigen meêgedeeld, maar op eene onzichtbare wijze en wel door de *verlichting* van ons verstand om 't goede te erkennen, en door de *versterking* van onzen wil om 't goede te willen, en door troost en bijstand te midden van de wederwaardigheden des levens.

Denzelfden invloed, welken de H. Geest over de opkomende Kerk uitoefende, ondergaat zij nog in onze dagen. Hij onderwijst haar in alle waarheid en beschermt haar tegen vervalsching en bedrog. Door de genademiddelen en bovennatuurlijke gave *heiligt* Hij voortdurend zijne Kerk en hare kinderen en leidt haar steeds voort, te midden van dwaling en vervolging, op den weg des heils. De Geest der waarheid beschermt de Kerk tegen *inwendige* vijanden, n. l. tegen ongeloof en ketterij en Zijne almacht maakt hare *uitwendige* vijanden te schande.

Het is Zijne *werkende genade* die ons opwekt en tot deugd aanspoort, door ons goede gedachten te schenken en deze tot goede voornemens en handelingen te versterken. Hij stort ons afschuw tegen het kwaad in en trekt ons tot de deugd, door de hoop op den hemel en den zoeten zielevrede die op aarde reeds, als een kostbare schat den deugdzame ten deel valt. Door wroeging en knaging des gewetens brengt Hij den zondaar tot berouw en boetvaardigheid en helpt hem daarna door zijn bijstand, God trouw te dienen. Reden te over niet

waar, om steeds naar de inspraken des H. Geestes te luisteren en zoo onder Zijne machtige hulp het doel uwer schepping te bereiken. God geeft het willen en volbrengen. Vlucht dan mijn kind! de doodsonde, waardoor de H. Geest gedwongen wordt uwe ziel met zijne gaven te verlaten. Tracht door een zuiver en godvruchtig leven den H. Geest uwe dankbaarheid te be-
 tuigen. Bid dagelijks om verlichting, sterkte, troost en bijstand des H. Geestes zonder welke gij niet in staat zijt een goed werk te verrichten.

De heilige Geest is waarlijk God,
 Met den Vader en 't Woord;
 Hij komt van alle eeuwigheid
 Van beiden immers voort?

VRAGEN.

1. Kunt ge ook eenige Schriftuurplaatsen opnoemen, waaruit de Godheid des H. Geestes bewezen wordt?
  2. Kunt ge mij bewijzen, dat de H. Geest, de Apostelen in- en uitwendig geheel herschapen heeft?
  3. Hoe werkt de H. Geest op eene onzichtbare wijze op onze zielen?
  4. Welken invloed oefent Hij op de Kerk uit?
  5. Wat doet zijne werkende genade in ons?
-

ZES-EN-VIJFTIGSTE LES.

9. Art. des geloofs.

IK GELOOF IN DE HEILIGE KATHOLIEKE KERK;
GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

Ik geloof in de heilige Katholieke Kerk.

Het doel van Jezus' komst op aarde was de bevordering der glorie Zijns Vaders en de verlossing en zaligmaking der zielen. Dat doel bereikte Hij volkomen door Zijn kruisdood, maar ook daarna moest dat verlossingswerk voortduren en de verdiensten daarvan op de menschen worden toegepast tot aan de voleinding der tijden, want Hij was niet alleen voor de menschen van dien tijd, maar voor alle geslachten, die ooit zouden bestaan, gestorven.

Daarom zien we Jezus leerlingen en later uit deze, Apostelen kiezen, met één als opperhoofd, die Hij met de taak belastte, Zijn arbeid en werk voort te zetten en met hetzelfde gezag bekleeden dat Hij bezat. Die volmacht bevestigde de Heiland met de woorden: *„die u hoort, hoort Mij. Zooals Mij de Vader gezonden heeft* (dat is als wetgever, leeraar en geneesheer) *zoo zend ik u.”* Ziedaar! m. k. zooals ik u reeds zeide, de eerstelingen der Kerk, die *persoonlijk* en *zichtbaar* door Jezus zelf bestuurd en geleerd werden en tevens den grondslag der Kerk. Die Kerk moest in Zijne hand het middel zijn om in Zijne plaats de menschen te heiligen en naar den hemel te geleiden. Om die reden leert zij den menschen juist hetzelfde *gelooven*, wat Jezus *leerde*,

hetzelfde *doen*, wat Jezus *gebood te doen* en *vergeeft zonde*, *deelt genade uit* en volgt zoo ook hierin haren goddelijken Stichter. Zij is dus het zedelijk lichaam, waardoor Jezus *leert*, *bestuurt* en zijne *genademiddelen (de Sacramenten)* *uitdeelt*; waartoe zij allen behooren die gedoopt en daardoor tot lidmaten der Kerk zijn aangenomen, en alles gelooven wat de Kerk te gelooven voorstelt.

Op de vraag dus: Wat is de Kerk op aarde door Christus gesticht? kunnen we antwoorden: Alle gemeenten, alle geloovigen te zamen, die onder den wetigen Paus van Rome, de ware leer van Jezus belijden. Er is dus geen sprake van steenen huizen, maar van eene groote familie, vereenigd in geloof en liefde onder één Vader, den Paus, den *zichtbaren* plaatsbekleeder van den *onzichtbaren* bestuurder Jezus Christus.

Alle katholieken behooren tot hetzelfde huisgezin en volgen in geloof en zedenleer één Vader, die allen bestuurt en leert; want evenmin als een huisgezin, eene gemeente of een land zonder besturend hoofd kan bestaan zoo ook is er geen kerk denkbaar zonder besturend en leerend Opperhoofd, dat de katholiek in den Paus erkent, zoo als ge later uitvoerig zult zien. Hoe de Apostelen de taak, door Jezus hun opgelegd volbrengen, m. k., zal u de volgende les leeren.

De kerk, haar *opkomst* en *ontstaan*,
 Neem ik als merk en teeken aan,
 Dat zij door Hem eens werd gebouwd,
 Die stierf voor ons aan 't galgenhout.

VRAGEN.

1. Waarom werd Jezus mensch?
2. Hield met zijn dood het verlossingswerk op?
3. Voor wie was Jezus gestorven?
4. Wat deed Jezus, opdat zijn liefdewerk zou voortgezet worden?
5. Met welke woorden bevestigde Hij hun gezag?
6. Wat moest de Kerk in zijne plaats doen?
7. Wat doet de Kerk daarom?
8. Wat is de Kerk?
9. Wie is haar zichtbaar Opperhoofd?
10. Wie zijn katholieken?

ZEVEN-EN-VIJFTIGSTE LES.

BEGIN DER APOSTOLISCHE ZENDING.

Toegerust met bovennatuurlijke kracht, verlicht en gesterkt door den H. Geest, begonnen de Apostelen volgens Jezus' bevel hunne apostolische loopbaan, bereid om alles te vervullen, zelfs met opoffering van hun leven, wat God behagen zou hun voor te schrijven.

Trots alle menschelijke tegenwerking en bedreiging, gingen zij openbare getuigenis der waarheid geven, verweten den Joden, den moord op den Messias gepleegd, en spoorden hen aan tot berouw, boetvaardigheid en geloof in Jezus den Verrezenen, terwijl zij deze getuigenis door eene menigte wonderen bevestigden. Velen bekeerden zich en vermeerderden het getal der opkomende Kerk, maar ook weêr anderen ergerden zich

aan de waarheid en wilden de Apostelen even als Jezus, verdelen. Bij zekere gelegenheid, terwijl Petrus en Joannes, een lamme voor de deur des tempels genazen, bekeerden zich vijf duizend menschen. Men bracht de zieken op straat, vertrouwend, dat de schaduw van Petrus als hij voorbijging hen zou genezen, hetgeen ook geschiedde.

Eene menigte zieken en bezetenen werden ook uit de naburige steden bij hen gebracht en allen genazen. Dit alles wekte den jijd des hoogepriesters, die Petrus in de gevangenis wierp, waaruit Hij door een engel verlost werd. Later werd de H. Petrus nog eens door een engel van boeien en gevangenis bevrijd. Den diepsten indruk in de ziel maakte echter het wonder, dat de H. Geest zichtbaar over de nieuwe geloovigen bij het doopsel nederdaalde, terwijl de Apostelen hun door de oplegging der handen, het Sacrament des Vormsels toedienden.

Het gebeurde zelfs, dat de H. Geest over de toehoorders der predikatiën nederdaalde. De wonderen door de Apostelen te Jeruzalem gewrocht herhaalden zich ook in andere landen, waar zij of hunne metgezellen het Evangelie verkondigden en zoo bekrachtigde God overal zijn woord door wonderteekenen, een der middelen in Zijne hand, om het getal kinderen zijner Bruid te vermeerderen, want het geloof met zooveel wonderkracht en moed gepredikt, moest noodzakelijk het ware zijn en belijders vinden. Daarom lieten zich dan ook duizenden doopen en werden daardoor lidmaten der Kerk.

Hoe klein was toch het mosterdzaad,
 Door Jezus' bloed geplant;
 Thans draagt het vrucht langs heel de aard
 Trots helsen tegenstand.

VRAGEN.

1. Onder wiens machtigen bijstand begonnen de Apostelen hun werk?
2. Waren gevangenisstraf en bedreigingen in staat hun moed te beteugelen?
3. Waardoor bevestigden de Apostelen de waarheid hunner leer?
4. Met welk gevolg?
5. Wat wekte de nijd en afgunst des hooge priesters?
6. Welk wonder maakte den meesten indruk op 't volk?
7. Vonden hunne woorden ingang in de harten?
8. Waarom?

ACHT-EN-VIJFTIGSTE LES.

UITBREIDING DER KERK.

Om te voldoen aan Jezus' bevel: *„Gaat en onderwijst,“* verspreidden de Apostelen zich weldra over alle landen en volkeren, na de geloofsbelijdenis, die wij dagelijks bidden gemaakt te hebben.

De heilige Apostel Jacobus bleef te Jeruzalem als bestuurder der Kerk, welker lidmaten zoo volmaakt leefden, dat ze slechts ééne ziel uitmaakten. Zij verkochten hunne aardse goederen en legden den prijs aan de voeten der Apostelen, ten einde de hemelsche goederen daarvoor in ruil te ontvangen. Te Antiochië had

de H. Petrus zijn bisschoppelijken zetel opgeslagen, maar hij verplaatste dien later naar Romé, alwaar hij gevestigd is gebleven. De H. Markus werd naar Alexandrië, de hoofdstad van Egypte gezonden, om daar de Kerk te grondvesten, terwijl andere leerlingen zich met hetzelfde doel naar Italië en Sicilië begaven. De groote werkring van den H. Paulus strekte zich uit over Syrië, Azië, Macedonië en Griekenland, en wonderbaar is het, wat deze Apostel voor Jezus en zijne kerk heeft gedaan. De H. Joannes predikte in Azië en wel voornamelijk te Ephese. Indië was het veld, door den H. Thomas voor Jezus bearbeid en zoo zien we, dat de Apostelen Jezus' woord begrepen: *„Gaaf en onderwijst alle volkeren.”*

Hadden ze hier of elders door hun woord lidmaten aangewonnen, dan wijdden en benoemden zij Bisschoppen, die deze na hun vertrek moesten besturen, terwijl priesters en armverzorgers onder hunne leiding, het heil der zielen hielpen bevorderen, evenals in onze dagen. Al deze bijzondere gemeenten waren zoowel onderling als met de Kerk van Rome vereenigd, het middelpunt, waar zich allen vereenigen moeten, om met haar één en hetzelfde gezelschap uit te maken, n.l. de Kerk van Jezus Christus.

Dat priesterdom nu van die tijden moest noodzakelijk blijven bestaan. Immers, zoo *alle* volkeren moesten geleerd en gedoopt worden, indien de Kerk tot aan de *voleinding* der tijden moest blijven bestaan, dan ook moest het *leerend*, *besturend* en *toedienend* gezag (der Sacramenten) blijven en de Apostelen opvolgers hebben, niet waar? Welnu, de geschiedenis leert ons, dat dit

ook de waarheid is en Petrus en de overige Apostelen tot op onzen tijd, opvolgers hebben. Ware het anders, dan zou Jezus 't *onmogelijke* hebben bevolen en dwaasheden aangaande Zijne Kerk en haar bestaan hebben gezegd. Zou dat mogelijk kunnen zijn?

O, mijn kind! bedank Jezus duizendmaal, dat ge buiten zoo veel anderen, met u op hetzelfde oogenblik geboren, tot de ware Kerk geroepen zijt, terwijl zij deelgenooten der dwaling en ongelooft werden.

Verbreid Heer! over heel de aarde,
De kudde van zoo groote waarde;
Schenk schaaft en herder moed en kracht,
Om af te slaan der hellemacht.

VRAGEN.

1. Waarom verspreidden zich de Apostelen?
2. Kunt gij mij den werkkring van eenige Apostelen opnoemen?
3. Wat deden zij om 't geloof in de harten te bevestigen?
4. Waarom moest het priesterdom blijven bestaan?
5. Zou aan 't woord van Jezus: „Gaaf en onderwijst *alle* volkeren”, kunnen voldaan worden, wanneer de Apostelen geen opvolgers hadden?

NEGEN-EN-VIJFTIGSTE LES.

DE VOORRANG VAN PETRUS.

De Goddelijke Heiland verleende Petrus den voorrang onder de andere Apostelen en sprak daarom tot Hem alleen: „Gij zijt Petrus, (d. i. een steenrots)

en op deze rots wil Ik mijne Kerk bouwen, en de poorten der hel (d. i. alle machten der hel en der wereld) zullen haar niet overweldigen." Bij 't laatste avondmaal zeide Jezus tot Petrus: *"Ik heb voor u gebeden, opdat uw geloof niet bezwijkte en wanneer gij bekeerd zult zijn, versterk dan uwe broeders,"* d. i. de overige Apostelen. Na de verrijzenis vroeg Jezus driemaal aan Petrus bij eene zijner menigvuldige verschijningen, in tegenwoordigheid der overige Apostelen: *"Petrus, bemint gij Mij meer dan deze?"* En op Petrus' verzekeering, dat hij Hem beminde, beval Jezus tweemaal: *"Weid mijne lammeren"*, en voor de derde maal sprak Hij: *"Weid mijne schapen."* Petrus werd dus belast, niet alleen de zwakken in 't geloof te versterken, te vermanen en te leeren en acht te geven op hen, maar ook de schapen, d. i. de overige Apostelen, priesters en leeraars te leiden en te besturen. Zoo verhief Jezus, Petrus dus tot den eersten onder de geloovigen, ja zelfs onder de Apostelen.

Gelijk Jezus nu 't *onzichtbare* Opperhoofd dergenen is, die aan Hem gelooven, zoo ook werd Petrus in zijne plaats op aarde 't *zichtbare* Opperhoofd. Maar Petrus is gestorven als Bisschop van Rome, daarom is nu de Bisschop van Rome zijn opvolger, 't *zichtbare* opperhoofd aller Bisschoppen en van de in Jezus geloovenden.

Dezen Opvolger noemen wij Paus, d. i. Vader aller Christenen, wijl hij, als een Vader voor alle Christenen moet zorgen in zaken, die het *geloof* en de *zedeleer* betreffen en waarin hij noodzakelijk onfeilbaar is; want is hij feilbaar in leer, dan ook is de Kerk aan dwaling

onderworpen, en aan niemand de beslissing in geloofs-
zaken of zedenleer toevertrouwd, hetgeen Gods wijsheid
moest verhoeden. De geschiedenis van bijna 19 eeuwen
bevestigt dan ook schitterend deze waarheid. De opvolgers
der overige Apostelen zijn de tegenwoordige Bisschoppen,
aangezien zij door wettige opvolging tot de Apostelen
opklimmen, wier plaats zij bekleeden. Zooals de 72
leerlingen behulpzaam waren in 't leeren en besturen
der geloovigen, zoo ook is thans de bediening der
Pastoors en Kapelaans en van allen die onder de Bis-
schoppen in den wijngaard des Heeren werken, en deze
zijn dus als opvolgers der 72 leerlingen aan te merken.

Geef, mijn kind! altijd gehoor aan hunne stem,
alsof ze uit den mond van Jezus zelf kwam en ge zult
er u voor tijd en eeuwigheid wel bij bevinden.

Ik acht den Plaatsbekleeder Gods,
Hem min ik als mijn vader,
En op dat kindschap ben ik trotsch;
Want wie is mij toch nader?

VRAGEN.

1. Kunt ge mij bewijzen, dat Jezus den H. Petrus
als zichtbaar opperhoofd der Kerk heeft aangesteld?
2. Wie is en blijft het onzichtbaar opperhoofd?
3. Wie is de opvolger van Petrus?
4. Hoe noemen wij dezen opvolger?
5. Wat beteekent het woord Paus?
6. Wie zijn de opvolgers der overige Apostelen?
7. Wie kunnen als de opvolgers der 72 leerlingen
aangemerkt worden?

8. Kan de Paus dwalen in geloofs- en zedenleer als Hij spreekt als opperste leeraar?
 9. Waarom kan hij niet dwalen?

ZESTIGSTE LES.

DE KENTEEKENEN DER WARE KERK.

Er bestaan, m. k. vele godsdienstige genootschappen, welke voorgeven de ware Christelijke Kerk te zijn, maar zich valsch daarop beroemen. Het is dus van 't grootste belang te weten, waaraan de ware, door Christus gestichte Kerk te kennen is, dus welke hare kenteekenen zijn.

De ware Kerk moet vier kenteekenen hebben en wel ze moet zijn: **ÉÉN, HEILIG, KATHOLIEK EN APOSTOLIEK**, zooals blijkt uit de volgende Schriftuur-plaatsen.

De H. Paulus schrijft aan de Romeinen, 12de Hoofd-deel, het 4-5 vers: *„Zooals wij in een enkel lichaam vele ledematen hebben, zoo ook zijn wij, hoe talrijk ook, slechts één eenig lichaam in Jezus Christus.”* En Joannes 10, 16 vers: *„Er zal slechts één schaapstal en één herder zijn.”* Alle rechtgelooovigen maken dus te zamen maar **ééne Kerk** uit en is de **EENHEID** het eerste kenmerk der ware Kerk.

„Christus is gestorven om ons door Zijn dood en dus Zijne Kerk te zuiveren en te heiligen,” aldus schreef de H. Paulus aan de geloovigen van Ephese 5-26, en wie zal beweren, dat Christus zijn doel niet heeft bereikt. De **HEILIGHEID** is dus 't tweede merkteeken der ware Kerk.

„Gaaf, doopt en onderwijst alle volkeren,” aldus beval Jezus Zijnen Apostelen, uit welke woorden zonneklaar volgt, dat Zijne Kerk, aan tijd, plaats noch personen verbonden is, maar voor alle tijden, plaatsen en volkeren, tot aan de voleinding der wereld gesticht is. Het derde kenteeken der ware Kerk is dus, dat zij KATHOLIEK of ALGEMEEN is.

De ware Kerk moet in hare leer en haar bestuur van de Apostelen afstammen, d. i. moet APOSTOLIEK zijn, hetgeen met de geschiedenis in de hand is na te wijzen. Ziedaar! m. k. de vier kenteekenen, waardoor de ware Kerk van alle anderen te onderscheiden is en die *alleen* in de R. K. Kerk worden aangetroffen. Ter verduidelijking zeg ik:

De Kerk is EEN,

- a. omdat zij altijd en overal hetzelfde geloof,
  - b. hetzelfde H. Misoffer,
  - c. dezelfde Sacramenten en
  - d. een gemeenschappelijk Opperhoofd had en nog heeft.
- Zij is HEILIG, omdat
- a. haar stichter, hare leer, Sacramenten en geboden heilig zijn.
  - b. omdat zij die heiligingsmiddelen voortdurend ongeschonden bewaart en uitdeelt en daardoor de menschen heiligt.
  - c. omdat zij altijd heiligen voortbracht, wier heiligheid God door wonderteekens bevestigde.

Zij is KATHOLIEK of ALGEMEEN.

- a. wijl hare leer en geheele inrichting voor alle volkeren, tijden en plaatsen geschikt is.

b. wijl zij over 't geheele aardrijk verspreid is, zonder de Eenheid te verbreken,

c. zich nog voortdurend uitbreidt, ofschoon het getal Katholieken reeds tweehonderd millioen bedraagt.

De Kerk is APOSTOLIEK.

a. omdat ze door de Apostelen over de wereld is verbreid,

b. hare leer op de Apostolische overlevering gegrond is en

c. omdat hare bestuurders, Pausen en Bisschoppen, rechtmatige opvolgers der Apostelen zijn.

Andere christelijke kerken missen één of meer dezer kenteekenen, kunnen ons dus geen zekerheid geven in geloofszaken, wijl ze niet de door Christus gestichte, ware kerken zijn. Daarom moet men tot de Katholieke Kerk behooren om zalig te kunnen worden.

Denk nu echter niet m. k., dat alle overige gedoopte Christenen, die wel door 't doopsel in den schoot der Kerk zijn opgenomen, maar niet met haar in gemeenschap leven, verloren gaan! Neen, zij alleen zullen verloren gaan, die *schuldig* en *halsstarrig* de leer der Kerk verwerpen, niet degenen, die ter goede trouw dwalen.

Voor de niet gedoopten bestaat er geen zaligheid. Wat gelukkig zijn wij, lief kind! lidmaten der ware Kerk te zijn, waarin wij zonder twijfel leven en met hoop op den hemel kunnen sterven.

Een en heilig is Uw Kerk,
Apostolisch, algemeen,
 Niet der menschen handen werk
 Maar van U, o God! alleen.

VRAGEN.

1. Waaraan is de ware Kerk te kennen?
2. Waarom noemt ge de Kerk één, heilig, Katholiek en Apostolisch?
3. Welke Kerk bezit alleen die kenteekenen?
4. Welke christenen zullen verloren gaan; wie hunner behouden blijven?
5. Wie zal niet zalig worden?

EEN-EN-ZESTIGSTE LES.

IK GELOOF IN DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

Die gemeenschap bestaat uit de nog *levende* recht-geloovige Christenen op aarde, de *lijdende* zielen in 't vagevuur en de *triumpheerende* zielen in den hemel, welke bijeengenomen de Kerk uitmaken. Hierop duiden Paulus' woorden: *„In Jezus' naam moeten alle knieën buigen dergenen, die in den hemel, op aarde en onder de aarde zijn.* Naar den afstand gerekend zijn deze bestanddeelen der Kerk ver, zeer ver van elkander verwijderd en toch zijn ze innig onderling door de liefde verbonden en allen ledematen van één lichaam, waarvan Christus het hoofd is. *Gelijk wij aan een lichaam meerdere ledematen hebben, zoo ook zijn we slechts één lichaam,*” zegt de Apostel.

Ik zal trachten u het nog duidelijker voor te stellen. De hand werkt immers niet voor zich alleen, maar voor 't geheele lichaam, niet alleen voor zich, maar voor 't geheele lichaam waart het oog overal rond. Insgelijks deelen de pijnen van een of meer ledematen,

alsook vreugde en geluk des harten aan de overige ledematen mede. Dezelfde verhouding bestaat er tusschen de ledematen der strijdende, der lijdende en der triompherende Kerk. Zij leven in geestelijke gemeenschap van goederen. De onderlinge gemeenschap der rechtgeloovige Christenen op aarde bestaat immers in 't aandeel der geestelijke goederen, b. v. een ieder heeft zijn aandeel in de Misofferande-gebeden, goede werken enz. (bijzonder de in staat van genade verkeerenden). Elk lidmaat heeft hieraan zijn deel.

Het nut, dat de geloovige zielen in 't vagevuur uit de gemeenschap met ons trekken, bestaat hierin, dat we hen door gebeden, aalmoezen en andere goede werken kunnen te hulp komen, bijzonder door 't H. Misoffer, waardoor hunne straffe verlicht en het eeuwig bezit van God voor hen bespoedigd wordt.

Het voordeel, dat wij trekken uit de gemeenschap met de zaligen in den hemel, bestaat hierin, dat hunne gebeden en voorspraak ons ten nutte komen. Onze zalige broeders en zusters kunnen ons niet vergeten, evenmin als de rechter- de linker- en de linker- de rechterhand missen kan, vooral als wij met vertrouwen hunne voorbede inroepen.

Deze onderlinge geestelijke vereeniging noemt de Kerk gemeenschap der heiligen, niet omdat allen, die daartoe behooren reeds heilig zijn, maar omdat de ledematen door het doopsel geheiligd en dus met de zielen in het vagevuur tot heiligheid geroepen en velen van hen reeds de kroon der heiligen in den hemel dragen.

Bid dus, mijn kind! dagelijks voor uwe mede

christenen, die of op aarde strijden of in 't vagevuur boeten en beveel u elken morgen en avond aan de voor-spraak en bescherming der heiligen in den hemel aan.

Bidden wil ik, voor die *strijden*,
Smeeken voor, die zijn in *pijn*,
Vragen, die zijn aan Uw zijden
Om mijn hulp en steun te zijn.

VRAGEN.

1. Wat is de gemeenschap der heiligen?
2. Waardoor zijn die verschillende lidmaten verbonden?
3. Wie is 't hoofd van allen?
4. Hoe kunt ge dat duidelijk maken?
5. Welke gemeenschap bestaat er tusschen de *lijdende*, de *strijdende* en de *trionpheerende* lidmaten der Kerk?
6. Zijn alle lidmaten der Kerk dan heiligen?

TWEE-EN-ZESTIGSTE LES.

IK GELOOF IN DE VERGIFFENIS DER ZONDEN.

Jezus, die zijne kerk stichtte om door haar alle menschen den hemel binnen te voeren, schonk haar ook de macht, krachtens Zijne verdiensten, de zonden te vergeven, waardoor de hemel gesloten werd en nog gesloten blijft. De middelen, waardoor de zondaar vergiffenis en genade ontvangt zijn de H. Sacramenten. Onder deze Sacramenten zijn er vooral twee ingesteld tot vergiffenis der zonden, n. l. het *Doopsel* en de *Biecht*. De vergiffenis der erfzonden verkrijgen wij door 't Doopsel en ook van de dadelijke zonden, welke door volwassenen voor 't doopsel reeds bedreven zijn. De

zonden, welke na 't doopsel bedreven zijn, worden door 't H. Sacrament der Biecht vergeven. Tot den lamme sprak Christus: „Uwe zonden zijn u vergeven.”

Maria Magdalena mocht zich in hetzelfde medelijden verheugen; ook haar vergaf Hij de zonde en dezelfde macht deelde Hij den Apostelen en hunnen opvolgers mede.

Gelijk Mij de Vader gezonden heeft, zoo zend Ik u, sprak Jezus tot hen, dus ook met de macht om zonden te vergeven, hetgeen verder blijkt uit de woorden: *„Wat gij op aarde zult ontbinden, zal in den hemel ontbonden zijn; Wien gij de zonden vergeeft, dien zijn ze vergeven”*.

Zeg nu niet in lichtzinnigheid: wat maakt het uit of ik een keer zondig, ik kan toch in de Biecht vergiffenis daarvan krijgen. Dan zoudt ge zondigen tegen Gods barmhartigheid en dus tegen den H. Geest en toch geen vergeving ontvangen, want alleen zij krijgen deze, die oprecht berouw over de zonden en den ernstigen wil hebben zich te beteren met het voornemen, (minstens) geene zware zonden weêr te bedrijven. Wanneer ge dan biecht, doe het met een oprecht berouw voor God, die zoo genadig uwe zonden wil vergeven; voor Jezus, die voor u zoo smartvol deze genade heeft verdiend; voor den H. Geest, wiens genade u tot berouw en hoetvaardigheid heeft gestemd en met het vaste voornemen, de barmhartigheid des Vaders, het lijden des Zoons en de genade des H. Geestes nooit weêr door de zonde vruchteloos te maken.

Waar vind ik hulp voor zielewonden,
 Als bij mijn lieven Jezus, zoet?
 Die heeft geleden voor mijn' zonden
 En door Zijn dood, mijn' dood geboet.
 Door Doopsel en de Biecht schenkt Hij het leven weêr,
 Dat de arme mensch verloor, verliest nog keer op keer.

VRAGEN.

1. Waarom stierf en stichtte Jezus zijne Kerk?
2. Wat belet den toegang des hemels?
3. Waardoor worden de zonden vergeven?
4. Welke Sacramenten nemen vooral de zonden weg?
5. Welke zonden vergeeft 't Doopsel; welke het H. Sacrament der Biecht?
6. Met welke woorden schonk Jezus Zijne Kerk de macht zonden te vergeven?
7. Wie verkrijgt door de Biecht vergiffenis?

DRIE-EN-ZESTIGSTE LES.

11 Art. des Geloofs.

IK GELOOF AAN DE VERRIJZENIS DES VLEESCHES.

Verrijzenis des Vleesches.

Zal ons vleesch, ons lichaam eens verrijzen, dan moet het natuurlijk eerst gestorven zijn, hetgeen door den dood geschiedt.

Bij den dood scheidt de ziel van 't lichaam en verschijnt voor het bijzonder oordeel, en het lichaam keert tot stof op aarde weder, waarvan het gemaakt is. Allen moeten sterven, omdat allen in Adam gezondigd hebben; tegen den dood is geen kruid gewassen.

Het uur van onzen dood heeft God wijselijk voor

ons verborgen, opdat wij een haastigen en onvoorziene dood vreezen zouden en ons altijd bereid houden door een braaf leven en met een gerust geweten voor Gods oordeel zouden verschijnen.

Het doode lichaam blijft in 't graf rusten tot den jongsten dag, den laatsten dag waarop de wereld door 't vuur zal vergaan en de lichamen door God wederom met de zielen zullen vereenigd worden. Het lichaam stierf door de scheiding der ziel, de hereeniging zal het weêr levend maken. Bij God is immers niets onmogelijk? Dezelfde almacht, die de wereld uit niets heeft geschapen, zal de verstrooide beenderen wederom bijeenvoegen en verdoemde en zalige zielen met hunne lichamen weêr vereenigen.

„Het uur komt, waarop allen, die in de graven rusten, de stem van den Zoon Gods zullen hooren en te voorschijn komen; die goed gedaan hebben tot opstanding des levens; die kwaad gedaan hebben, tot opstanding des gerechts,“ d. i. om 't oordeel der verdoemenis te vernemen. Ziedaar! mijn kind, het woord der eeuwige waarheid, wie zal er aan twifelen? *„Dooden staat op en komt ten oordeel,“* zullen de engelen naar de vier windstreken uitbazuinen, op die woorden zullen de verdoemde en zalige zielen van hunne lichamen daâr wederom bezit nemen, waar ze tot dien dag rustten om voor Gods oordeel te verschijnen. *„Allen zullen dan den Zoon des menschen, Jezus Christus, op de wolken des hemels zien komen, met groote macht en majesteit“* De rechtvaardigen zullen met blijdschap en vreugde God zien naderen terwijl de verdoemden met angst en vertwijfeling zullen uitroepen: *„Bergen valt op ons, heuvelen bedekt ons.“*

Denk dikwijls met eene heilige vrees aan dien dag van gramschap en ellende en bid:

Mijn God! Gij hebt mijn ziel gezocht,
En mij door Jezus bloed gekocht.
Hij leed voor mij zoo menig slag;
Ach! red mij op den oordeelsdag.

VRAGEN.

1. Wat is de dood?
2. Waarom moeten alle menschen sterven?
3. Waarom verbergt God voor ons het stervensuur?
4. Hoe lang blijft het lichaam in 't graf?
5. Wat zal er dan geschieden?
6. Kan God de dooden levend maken?
7. Waarom?
8. Hoe zullen we verrijzen?
9. In welke gemoedsstemming zullen de menschen de komst des Rechters te gemoet zien?

VIER-EN-ZESTIGSTE LES.

12 Art. des geloofs.

IK GELOOF AAN HET EEUWIG LEVEN.

Het eeuwig leven.

In 't twaalfde artikel des geloofs belijden wij, dat er na dit leven een eeuwig leven bestaat, waar de rechtvaardigen eeuwig beloond, de zondaars eeuwig gestraft zullen worden, *«een ieder»*, zegt de Apostel, *«zal naar de maat zijner werken behandeld worden.»*

Waarin zal de gelukzaligheid der zaligen bestaan? Zij zullen God zien, gelijk Hij is en met Hem door

de liefde op 't innigst vereenigd worden; zij zullen bevrijd zijn van alle kwalen en eene eeuwige vreugde genieten. *„Zij (de rechtvaardigen) zullen uitrusten van hun arbeid;”* (Openb. 14-13) spreekt de Heer *„God zal hunne tranen afdrogen en er zal geen dood meer zijn, geen droefheid, geen klaagtoon of smart.”* (Boek der Openb. 21. 1.) Geen honger of dorst, geen droefheid of lijden, geen leven of sterven zal hen daar tot last verstrekken; maar *alle vreugde* zullen de rechtvaardigen niet voor dagen of jaren, maar voor altijd, voor eeuwig genieten.

Zooals het loon der rechtvaardigen eeuwig zal zijn, eveneens zullen de straffen der verdoemden eeuwig voortduren. *„Zij zullen dag en nacht in eeuwigheid gekweld worden.”* Geen mensch is ooit uit de hel terug gekomen om ons te vertellen, hoe het daar toegaat; maar Jezus zelf de alwetende en onfeilbare God heeft ons gezegd wat de hel en hare straffen zijn, n. l. *een onuitbluschbaar vuur, waar eeuwig gehuil en geknars der tanden wezen zal.* Matt. 42-47.

De hel is dus eene plaats, waar de verdoemden door vuur gepijnigd worden en hetwelk niet uitdooft, maar zonder ophouden foltert en brandt zonder te verbranden. Dat alles gaat dan nog vergezeld met huilen en knarsetanden. Wanneer een mensch vreeselijke pijnen moet verdragen, dan gebeurt het niet zelden, dat hij niet alleen weent, maar daarenboven van smart met de tanden klappert als een razende. Ontzettend zullen dus de pijnen der verdoemden zijn, te meer, omdat ze eeuwig zullen duren, volgens het woord des Heilands.

De hel is derhalve het tegendeel des hemels. In den hemel is geen lijden, maar eeuwige vreugde, in de hel geen vreugde, maar eeuwig lijden.

Geen wonder, mijn kind! dat gij hoopt en wenscht eenmaal het eeuwige leven in den hemel te genieten. Welnu leef dan naar Jezus' geboden en eenmaal zult ge hooren: *„Welaan goede en getrouwe knecht, Ik had u over weinig gesteld en ge zijt over veel getrouw geweest; tredt binnen in 's Heeren vreugde!”*

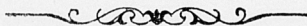
Eeuwig, God nabij aanschouwen,
Eeuwig met Hem zalig zijn;
Dat verkoop ik voor geen zonde,
Voor geen eeuw'ge hellepijn.

VRAGEN.

1. Waarin bestaat de zaligheid?
2. Hoe lang zal dat geluk duren?
3. Wat is de hel?
4. Hoe lang zullen de pijnen der verdoemden duren?

Ziedaar, kleine lievelingen! eene korte schets van de Geloofsbelijdenis, met de belofte, zoo God mij kracht en leven laat, u over eenigen tijd een ander werkje aan te bieden, waarin de vraag behandeld wordt: *„wat we doen en laten moeten”* dat is, hoe we naar ons geloof moeten leven, volgens de geboden Gods en der H. Kerk. Tot dien tijd, Jezus, den kindervriend en Zijne H. Moeder aanbevelen!

BLADWIJZER.

LES.	blz.
1. Wat is de geloofsbelijdenis.....	1
2. Godsdienst. Openbaring. H. Schrift. Overlevering.....	3

1ste ARTIKEL DES GELOOFS.

*Ik geloof in God, den almachtigen Schepper van hemel
en aarde.*

3. Ik geloof.....	6
4. Ik geloof in God.....	8
5. God is eeuwig.....	11
6. God is almchtig.....	13
7. God is oneindig goed.....	16
8. God is oneindig barmhartig.....	18
9. God is oneindig heilig.....	21
10. God is oneindig rechtvaardig.....	24
11. God is oneindig wijs.....	27
12. God is alomtegenwoordig.....	29
13. God is alwetend.....	32
14. Over de H. Drievuldigheid.....	35
15. De Engelen.....	38
16. De Duivels.....	39
17. De schepping der wereld.....	41
18. De schepping van den mensch.....	43
19. De ziel van den mensch.....	46
20. De bestemming van den mensch.....	48
21. De zonde.....	50
22. De gevolgen der zonde.....	52
23. De erfzonde.....	54
24. De belofte van verlossing.....	57

2de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Ik geloof in Jezus Christus, Gods eenig geboren Zoon,
onzen Heer.*

25. De vervulling dezer beloften in Jezus.....	60
--	----

3de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Die ontvangen is van den H. Geest, geboren uit de
H. Maagd Maria.*

LES.	blz.
26. De geboorte des Verlossers	63
27. De Herders	65
28. De Besnijdenis	67
29. De Wijzen uit het Oosten	69
30. De opoffering in den tempel	71
31. De jeugd van Jezus	73
32. Joannes	76
33. Jezus wordt bekoord	78
34. Jezus' eerste leerlingen en het begin der Kerk	80
35. Eerste wonder te Cana	83
36. De rijke vischvangst	84
37. Jezus geneest een verlamde en wekt een doode op	86
38. Jezus' wonderen in het algemeen	88
39. Benoeming en zending der Apostelen	90
40. Jezus is Profet	93
41. Jezus' deugden	95

4de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruist,
gestorven en begraven.*

42. Jezus wordt vervolgd	97
43. Jezus' feestelijke intocht in Jeruzalem	99
44. Instelling van 't heilig Altaar-Sacrament	101
45. Begin van Jezus' lijden	103
46. Jezus geeft zich gevangen	106
47. Jezus wordt gegeeseld, met doornen gekroond en ter dood veroordeeld	108
48. Jezus sterft aan het kruis	111

5de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Hij is nedergedaald ter helle en ten derde dage verreezen
van den dood.*

49. Jezus is nedergedaald ter helle	113
50. Jezus is ten derde dage verreezen van den dood	116

6de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Hij is opgeklommen ten hemel en zit ter rechterhand van
God den almachtigen Vader.*

LES.	blz.
51. Jezus' hemelvaart en vernieuwde zending der Apostelen..	118

7de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Vandaar zal Hij wederkomen om te oordeelen de levenden
en de dooden.*

52. Jezus onze Rechter.....	121
53. Herhaling.....	123

8ste ARTIKEL DES GELOOFS.

Ik geloof in God, den heiligen Geest.

54. De H. Geest is waarachtig God.....	125
55. De nederdaling van den H. Geest.....	128

9de ARTIKEL DES GELOOFS.

*Ik geloof in de H. Katholieke Kerk; gemeenschap
der heiligen.*

56. Ik geloof in de Heilige Katholieke Kerk.....	132
57. Begin der Apostolische zending.....	134
58. Uitbreiding der Kerk.....	136
59. De voorrang van Petrus.....	138
60. De kenteekenen der ware Kerk.....	141
61. Ik geloof in de gemeenschap der Heiligen.....	144

10de ARTIKEL DES GELOOFS.

De vergiffenis der zonden.

62. Ik geloof in de vergiffenis der zonden.....	146
---	-----

11de ARTIKEL DES GELOOFS.

De verrijzenis des vleesches.

63. Ik geloof in de verrijzenis des vleesches.....	148
--	-----

12de ARTIKEL DES GELOOFS.

En het eeuwig leven.

64. Ik geloof aan het eeuwig leven.....	150
---	-----

Bij G. MOSMANS, Grootte Markt 14. 's Bosch,
zijn nog de volgende werken uitgegeven :

- BEKNOPTE VERHANDELING over den Syllabus, in
vragen en antwoorden door *Mgr. Gaume*, naar het
fransch bewerkt onder toezigt van een R. K. Pries-
ter. Kerkelijk goedgekeurd. *f* 0,20. per 12 ex.,
à *f* 0,17½; per 25 ex. à *f* 0,15; per 100 à *f* 0,12.
(zonder premie).
- BEKNOPTE VERHANDELING over de meest bekende
Broederschappen en andere godvruchtige oefenin-
gen, door *J. Verheijen O. C.* . . . . . *f* 0,40
- BEKNOPTE levens der Heiligen voor iederen dag van
het jaar, met 370 plaatjes. Tweede druk. . . " 0,40
- BIECHT (HET H. SACRAMENT DER) van een leer-
stellig, geschiedkundig en practisch oogpunt be-
schouwd, door den HoogEerw. Heer *Raphael Melia*.
Uit het Italiaansch overgebracht, geheel omge-
werkt en merkelyk vermeerderd door een R. K.
Priester. Kerkelijk goedgekeurd. . . . . " 0,70
- COMMUNIEOEFENINGEN voor alle dagen der week,
door *Verheijen, O. C.* . . . . . " 0,30
- CONGREGANIST, de ware. Volledig handboek ten
dienste van congregatiën van O. L. V. bewerkt
door *N. Aussems*, Priester van de orde van den
H. Franciscus, 2de druk in 18° . . . . . " 1,—
In zwart lederen band. . . . . " 1,40
Geperst leder verguld snede. . . . . " 1,75

l,

40

0

0

0

0

0